

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Δ.Μ.Τ.Α**

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**« ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ ΣΤΟ
ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΚΩΝΣΤΑΝΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ :

**ΦΟΥΡΝΑΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ**

Καλαμάτα Μάιος 2007

Ευχαριστίες:

Θα ήθελα να πω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους ανθρώπους εκείνους που συνεργάστηκαν μαζί μου και με βοήθησαν στη συλλογή στοιχείων για την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας.

Αναλυτικά λοιπόν ευχαριστώ τους :

Κο Μουτζούρη Δημήτριο (Υπάλληλο Νομαρχίας Μεσσηνίας),

Κα Χριστοπούλου Μαρία (Υπάλληλο Αναπτυξιακής Νομαρχίας),

Κα Μπούρα Χρυσόθεμη (Υπάλληλο Επιμελητηρίου Ν. Μεσσηνίας),

Κο Βαρωξή Κωνσταντίνο (Υπάλληλο ΔΕΤΑΚ),

Κο Παπαγεωργόπουλο Νικόλαο (Υπάλληλο Νομαρχίας Μεσσηνίας),

Κο Στεργιάτο Παναγιώτη (πρώην πρόεδρο Νομαρχιακής Επιτροπής Προβολής Τουρισμού),

Κο Νικήτα Κυριακούλη (Διευθύνων Μαρίνας Καλαμάτας) .

Ιδιαίτερα, δε θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κ. Παναγιώτη Φουρναράκη, υπεύθυνο της πτυχιακής μου εργασίας, που με την πολύτιμη βοήθεια του και τις κατάλληλες οδηγίες με οδήγησε στην σωστή διεκπεραίωση αυτής.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω το οικογενειακό και φιλικό μου περιβάλλον που με στήριξε όλον αυτό τον καιρό που χρειάστηκα για την ολοκλήρωση τόσο της πτυχιακής μου εργασίας όσο και των σπουδών μου.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι αφιερωμένη σε όλους αυτούς τους ανθρώπους με πολύ εκτίμηση και σεβασμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
---------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ - ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Γενικά.....	3
Ιστορική αναδρομή.....	4
Επαρχία Καλαμάτας.....	5
Επαρχία Μεσσήνης.....	8
Επαρχία Πυλίας.....	11
Επαρχία Τριφυλίας.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Τουρισμός - τουριστική ανάπτυξη.....	19
Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	20
Τουριστική προσφορά και ανάπτυξη στο Ν. Μεσσηνίας.....	23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Γενικά.....	28
Δομή υπηρεσιών του Ε Ο Τ.....	28
Περιφερειακές υπηρεσίες Ε Ο Τ.....	29
Υπηρεσίες Ε Ο Τ εξωτερικού.....	29
Σκοποί και αρμοδιότητες του Ε Ο Τ.....	30
Δράσεις τουρισμού στα πλαίσια του Γ' ΚΠΣ.....	31
Άξονες τουριστικής πολιτικής του Ε Ο Τ.....	32
Πρωτοβουλίες και δράσεις Ε Ο Τ.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΜΑΡΙΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικά.....	34
Μαρίνες που ήδη λειτουργούν.....	34
Μαρίνες υπό κατασκευή.....	35
Μαρίνα Καλαμάτας.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

Η ρύθμιση του νόμου 2160/93.....	38
Κριτήρια αξιολόγησης.....	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Β' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 1994 - 1999

Γενικά.....	43
Β' Κ.Π.Σ 1994 - 1999 , υποπρόγραμμα τουρισμός.....	44
Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Πελοποννήσου 1994 -1999 (υποπρόγραμμα 1: τουριστική ανάπτυξη).....	46
Τουρισμός - αποτελέσματα Β'Κ.Π.Σ.....	51
Στρατηγική - κύριες δράσεις.....	52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

Γ' Κ.Π.Σ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2000 - 2006

Α' ΜΕΡΟΣ	
Απόφαση Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.....	53
Β' ΜΕΡΟΣ	
Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης.....	57
Προγραμματικό πλαίσιο 2000 - 2006.....	58
Κατανομή πόρων Γ' πακέτου.....	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΝΟΜΟΣ:

«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΡΙΞΗΣ»

Κεφάλαιο Α' (ορισμοί).....	65
Κεφάλαιο Β' (διαχείριση).....	66
Κεφάλαιο Γ' (πληρωμή).....	74
Κεφάλαιο Δ' (παρακολούθηση του Κ.Π.Σ).....	77
Κεφάλαιο Ε' (εξωτερικός έλεγχος).....	79
Κεφάλαιο ΣΤ' (Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης- (ΜΟΔ Α.Ε).....	81
Κεφάλαιο Ζ' (ταμείο συνοχής, κοινοτικές πρωτοβουλίες).....	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

ΑΝΑΛΥΣΗ Γ' Κ.Π.Σ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000 – 2006

Α' ΜΕΡΟΣ

Κατάρτιση σχεδίου ανάπτυξης περιφέρειας Πελοποννήσου 2000-2006 (πακέτο Σάντερ), Εισαγωγή.....	84
Διαδικασίες σχεδιασμού.....	85

Β' ΜΕΡΟΣ

Στόχοι – άξονες –αναμενόμενες επιπτώσεις Εισαγωγή.....	88
Στρατηγική – άξονες προτεραιότητας – ειδικοί στόχοι- αναμενόμενες επιπτώσεις.....	89
Διατάξεις εφαρμογής του ΠΕΠ Πελοποννήσου.....	90

Γ' ΜΕΡΟΣ

Επιχειρησιακό πρόγραμμα Πελοποννήσου.....	93
Εντεταγμένα έργα Νομού Μεσσηνίας.....	103
Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ).....	110

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Τ.Α ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Γενικά.....	114
Βιβλιογραφία.....	116
Συντομογραφίες.....	117

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Νομός Μεσσηνίας βρίσκεται στο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και συνορεύει στα βόρεια με το Νομό Ηλείας, στα βορειοανατολικά με το Νομό Αρκαδίας και στα ανατολικά με το Νομό Λακωνίας. Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και τον Κυπαρισσιακό κόλπο ενώ στα νότια βρέχεται από τον Μεσσηνιακό κόλπο.

Η συνολική έκταση του Νομού Μεσσηνίας είναι 2.991 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ο Νομός αποτελείται τόσο από πεδινές όσο και από ορεινές περιοχές, παρουσιάζει μεγάλες πεδινές εκτάσεις και πολλές εύφορες πεδιάδες, στο σύνολό του όμως μάλλον πρέπει να χαρακτηριστεί ως ορεινός. Η κατανομή των εκτάσεων του Νομού παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 1.1 : κατανομή των εκτάσεων του Νομού Μεσσηνίας (σε τετραγωνικά χιλιόμετρα)

Ορεινές- Ημιορεινές Περιοχές	1900	63,6%
Πεδινές Περιοχές	1088	36,4%

Πηγή: Αναπτυξιακή Μελέτη Τ Ε Δ Κ Ν. Μεσσηνίας

Το 44% του εδάφους είναι καλλιεργήσιμο και το 50% των καλλιεργημένων εκτάσεων είναι πεδινές. Οι δενδρώδεις καλλιέργειες στο Νομό παρουσιάζουν συγκέντρωση 68% έναντι της χώρας 26%. Το 26% της συνολικής έκτασης του Νομού είναι βοσκότοποι (777 στρέμματα), το 37,3% καλύπτεται από δάσος (1.115,2 στρέμματα) από τα οποία το 14,7% ανήκει στα βιομηχανικά δάση ενώ το υπόλοιπο 22,6% στα μη βιομηχανικά δάση, το 3,4% της συνολικής έκτασης το καλύπτουν οι οικισμοί, και τέλος το 1,9% της συνολικής έκτασης καλύπτεται από το υγρό στοιχείο.

Πίνακας 1.2: κατανομή εκτάσεων του Ν. Μεσσηνίας στις βασικές κατηγορίες χρήσεων(1991)

Σύνολο έκτασης	Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Βοσκότοποι	Δάση	Νερά	Οικισμοί	Λοιπές
2.990,9(m ²)	1.302,6	776,8	675,3	55,5	102,0	78,7
100,0%	43,6%	26,0%	22,6%	1,9%	3,4%	2,6%

Ο Νομός Μεσσηνίας είναι διαιρεμένος σε 4 επαρχίες: α) στην επαρχία Καλαμάτας, β) στην επαρχία Μεσσήνης, γ) στην επαρχία Πυλίας, και δ) στην επαρχία Τριφυλίας. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Καλαμάτα με πληθυσμό περίπου 45000 κατοίκων.

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού Μεσσηνίας σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο υπήρξε εξαιρετικά δυσμενής. Στις δεκαετίες '50, '60, '70 η Μεσσηνία χάνει σταθερά πληθυσμό. Η απογραφή του 1991 κατέγραψε για πρώτη φορά αύξηση του πληθυσμού κατά 4,5%.

Πίνακας 1.3 Εξέλιξη του πληθυσμού

Πληθυσμός	Μεταβολές						
	1961	1971	1981	1991	61-1	73-81	81-91
Ν. Μεσσηνίας	211.970	173.077	159.818	166.964	-18,3%	-7,7%	-4,5%
Ν. Αργολίδας	90.145	88.698	93.020	97.636	-1,6%	4,9%	5,0%
Ν. Αρκαδίας	135.042	11.263	107.932	105.309	-17,6%	-3,0%	-2,4%
Ν. Κορινθίας	112.505	113.115	123.042	141.823	0,5%	8,8%	15,3%
Ν. Λακωνίας	118.661	96.844	93.218	95.696	-18,4%	-3,7%	2,7%
Περ. Πελοποννήσου	688.323	582.997	577.030	607.428	-15,3%	-1,0%	5,3%
Σύνολο χώρας	8.388.553	8.768.641	9.740.417	10.259.900	4,5%	11,1%	5,3%

Πηγή :Ε.Σ.Υ.Ε. , απογραφή 1971, 1981, 1991

Η Μεσσηνία θεωρείται σεισμογενής περιοχή. Βρίσκεται κοντά στο τεκτονικό ρήγμα του Ιονίου. Ειδικότερα η νότια περιοχή της Μεσσηνίας, Καλαμάτα- Μεσσήνη- Κορώνη- Μεθώνη- Πύλος, είναι η περιοχή σεισμικής ζώνης.

Ο Νομός διαθέτει και ορυκτό πλούτο, λιγνίτη, ο οποίος έχει εντοπισθεί τόσο στην περιοχή της Κορώνης και ο οποίος υπολογίζεται σε 10 έως 15 τόνους διπλάσιος από το λιγνίτη της Μεγαλόπολης όσο και στις περιοχές Βελίκας και Καινούργιο Χωριό.

Στην περιοχή Δερβένι, κοντά στο Μελιγαλά, υπάρχει ορυχείο μαγγανίου το οποίο λειτουργεί από το 1940. Τα μαγγανιούχα κοιτάσματα είναι κυρίως χημικής προέλευσης, υπάρχουν όμως και δευτερογενή κοιτάσματα.

Στην κοινότητα Αρτεμισίας υπάρχουν μεταλλεύματα μικτών θειούχων ενώ στην περιοχή της Πύλου εντοπίζονται βωξίτες.

Τέλος στις περιοχές Κατσαρού, Γαργαλιάνων και Καλαμάτας υπάρχουν λατομεία αδρανών υλικών. Τέλος υπάρχουν και λατομεία μαρμάρων τα οποία λειτουργούν στις κοινότητες Κάμπου, Μάνδρας καθώς και στην περιοχή Κουρτάκη.

Στο Νομό Μεσσηνίας το κλίμα χαρακτηρίζεται θερμό με μεγάλες βροχοπτώσεις.

Ο πληθυσμός ασχολείται με αγροτικές δουλειές, καλλιέργεια και παραγωγή ελιάς, ελαιολάδου και σταφίδας. Ενώ ένα άλλο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον τριτογενή τομέα, οι υπηρεσίες και ιδίως ο τουρισμός αποτελούν σημαντική αναπτυξιακή δυνατότητα για το Νομό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ-ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

«Καλλίκαρπο» χαρακτηρίζει τη Μεσσηνία ο Ευριπίδης, ορμώμενος από την ομορφιά της πλούσιας και εύφορης γης. Ο Νομός Μεσσηνίας, μία από τις ομορφότερες γωνίες της Ελλάδος, συγκεντρώνει τα πάντα: καλό κλίμα, με ήπιο χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι, βουνά, πεδιάδες, θάλασσα. Ιστορικά Μοναστήρια, βενετσιάνικα κάστρα, μουσεία, αμέτρητες φυσικές ομορφιές και πολιτιστικούς θησαυρούς με ρίζες αιώνων.

Αυτός είναι και ο λόγος που προσελκύει σε κάθε εποχή επισκέπτες από όλα τα διαμερίσματα της χώρας καθώς και πολλούς αλλοδαπούς τουρίστες που επιθυμούν μια αυθεντική ελληνική γωνιά για ήσυχες αλλά και ενδιαφέρουσες διακοπές. Η Μεσσηνία καλύπτει τις απαιτήσεις τουριστών κάθε ηλικίας και κάθε είδους τουρισμού.

Η Μεσσηνία θα μπορούσε να μοιάζει με νησί αφού διαθέτει 140 χιλιόμετρα ακτών. Το μεγαλύτερο μέρος της βρέχεται από θάλασσα. Την αγκαλιάζει η θάλασσα του Ιονίου μαζί με τον κόλπο της Κυπαρισσίας από την μια και ο Μεσσηνιακός κόλπος από την άλλη. Καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και έχει έκταση 2.990 τ. χιλιόμετρα.

Εκτός όμως από θάλασσα και πεδινές εκτάσεις ο Νομός διαθέτει και αρκετά Όρη. Στα βόρεια του Νομού αναπτύσσονται τα Όρη Νόμια ή Τετράζιο με υψόμετρο 1384 μέτρα και το Όρος Ελληνίτσα με υψόμετρο 1285 μέτρα. Στα ανατολικά υπάρχουν τα Όρη Κοκκάλα με υψόμετρο 1190 μέτρα, Καλάθιο με 1490 μέτρα και Παλαιό Αηλιάς με 1359 μέτρα, το οποίο είναι προεκτάσεις του Ταϋγέτου. Επίσης στις περιοχές αυτές αναπτύσσονται και οι υψηλότερες κορυφές του Ταϋγέτου. Στα δυτικά του Νομού εκτείνεται το Όρος Αιγάλεω με τα συγκροτήματα των βουνών Βαρυμπόμπης, Μπούρας και Κυπαρισσίας. Πάνω από την πόλη της Κυπαρισσίας αναπτύσσεται το Ψυχρό Όρος με υψόμετρο 1115 μέτρα. Στα νότια του Νομού βρίσκεται το Όρος Λυκόδημος με υψόμετρο 959 μέτρα. Και τέλος στα κεντρικά του Νομού βρίσκεται το Όρος Ιθώμη με υψόμετρο 800 μέτρα.

Στο Νομό ανήκουν και ορισμένα νησιά όπως η Σάπιεντζα, η Πρώτη, η Σφακτηρία, η Σχίζα, το Βενετικό και η Μερωντή, τα οποία φιλοξένησαν κατακτητές, ναυαγούς, πειρατές και Αγίους γράφοντας την δική τους ιστορία.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της Μεσσηνίας είναι τα δάση της, που καλύπτονται από έλατα και μαύρη πεύκη. Διαθέτει ακόμη ένα βοτανικό παράδεισο με 80 φυτικά είδη από τα οποία τα 23 ευδοκίμουν μόνο στον Ταϋγετο, στις υψηλότερες κορυφές του.

Η ομορφιά όμως δεν σταματά εδώ !Υπάρχουν και φαράγγια στον νομό όπως το Ρίντομο μήκους 19 χιλιομέτρων και η Νέδα μήκους 32 χιλιομέτρων.

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Μεσσηνία στο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και η Πελοπόννησος στο νοτιοδυτικό άκρο της Ελλάδος συνδέονται με την ιστορία της χώρας από την Νεολιθική εποχή έως και την Βυζαντινή. Περνούν μέσα από θρύλους, μύθους, παραδόσεις και ιστορικά γεγονότα μεγάλης σπουδαιότητας και φτάνουν στα χρόνια της μεγάλης Επανάστασης του 1821 και της Απελευθέρωσης.

Η περιοχή αυτή κατοικήθηκε από Νεολιθική εποχή και πιθανά από την Παλαιολιθική. Στην Πρωτοελλαδική περίοδο ανάγονται πολλοί οικισμοί στα παράλια και γύρω από τον Πάμισο. Κατά την Μεσοελλαδική περίοδο ο πληθυσμός τριπλασιάστηκε, ενώ κατά την Υστεροελλαδική εποχή ο πληθυσμός ήταν 80.000 με 120.000 κατοίκους και είχε αριστοκρατικό πολίτευμα. Την περίοδο αυτή ήκμασε το κράτος του Νέστορα.

Ο Πausanias αναφέρει πως η Μεσσήνη συγκροτήθηκε σε κράτος από το γιο του Λέλεγα (βασιλιά της Λακωνίας) Πολυκάονα και τη Μεσσήνη, κόρη του Τρίοπα.

Το 743 π.Χ., όταν η Σπάρτη στράφηκε προς την εύφορη πεδιάδα της Μεσσηνίας, άρχισαν οι περίφημοι Μεσσηνιακοί πόλεμοι και κράτησαν μέχρι το 460 π.Χ. Σ' αυτούς διακρίθηκε ο Αριστομένης που απείλησε ακόμα και τη Σπάρτη στα μέσα του 7ου αιώνα. Τελικά οι Μεσσήνιοι νικήθηκαν και έγιναν είλωτες στους Σπαρτιάτες, ενώ πολλοί από αυτούς εκδιωκόμενοι το 399 π.Χ., κατέφυγαν στην Ναύπακτο και στην Κεφαλονιά.

Το 365 π.Χ. ύστερα από τη νίκη του Επαμεινώνδα στη μάχη των Λεύκτρων έναντι των Σπαρτιατών, ο Επαμεινώνδας συγκέντρωσε τους Μεσσήνιους στην παλιά Ιθώμη και την ονόμασε Μεσσήνη.

Το 356 π.Χ. οι Μεσσήνιοι συμμαχούσαν με τους Αθηναίους, αργότερα με το Μακεδόνα βασιλιά Φίλιππο Β' και κατά τον 3ο αιώνα με τους Αιτωλείς, ενώ το 146 π.Χ. κατελήφθησαν από τους Ρωμαίους.

Κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας η Μεσσήνη έγινε φέουδο του ηγεμόνα της Αχαΐας. Το 1430 πέρασε στο Δεσποτάτο του Μοριά και μετά την κατάλυσή του έγινε θέατρο συγκρούσεων μεταξύ Ενετών, που κρατούσαν τη Μεθώνη- τη Κορώνη και τη Πύλο, και των Τούρκων. Το 1715 πέρασε στην κυριαρχία των Τούρκων και το 1821 συμμετείχε στην επανάσταση.

Εικόνα 1: Κάστρο Μεθώνης, Μπούρτζι

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

1.2.1 ΚΑΛΑΜΑΤΑ

Μια πόλη σύγχρονη, χτισμένη στους πρόποδες του Ταυγέτου και κοντά στα νερά του Μεσσηνιακού κόλπου. Διαθέτει ένα χαρακτήρα πόλεως- κέντρο του πολιτισμού και του εμπορίου. Πρωτεύουσα και λιμάνι του Νομού, αποτελεί μία από τις ακμάζουσες πρωτεύουσες της Ελλάδας. Η πλούσια ιστορία της μαζί με τα αρχιτεκτονικά δείγματα κινούν το ενδιαφέρον κάθε επισκέπτη.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Καλαμάτα κτίστηκε στη μεσαιωνική εποχή, στο χώρο της προϊστορικής πόλης **Φαραί ή Φηραι**, η οποία αναφέρεται από τον Όμηρο και από άλλους αρχαίους συγγραφείς όπως τον Ιεροκλή που τη χαρακτηρίζει πολυάνθρωπο. Υπαγόταν στο κράτος του Αγαμέμνονα και συμμετείχε στον Τρωικό Πόλεμο, ενώ κατά τον 8^ο αιώνα π. Χ, έγινε Λακωνική επαρχία.

Το 1209 έπεσε στα χέρια των Φράγκων. Το 1381 των Ναβαραιών και κατόπιν ελευθερώθηκε από τους Παλαιολόγους. Ακολούθησε η Τουρκική κατοχή (εκτός του χρονικού διαστήματος από το 1685 έως το 1715, οπότε βρισκόταν στην κατοχή των Ενετών). Στις 23 Μαρτίου 1821, οι Μανιάτες, με αρχηγό τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη κατέλαβαν την πόλη και κήρυξαν την Ελληνική Επανάσταση που έμελλε να απελευθερώσει όλο το γένος από τον Τουρκικό ζυγό των 400 χρόνων.

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

• ΚΑΣΤΡΟ

Σημαντικό αξιοθέατο, συνδεδεμένο με την ιστορία της. Κτίστηκε από το Γουλιέλμο Βιλλαρδουίνο τον 13^ο αιώνα και δεσπόζει πάνω από την πόλη. Από εκεί ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την απεραντοσύνη του βαθυπράσινου κάμπου. Το κάστρο από το 1408 έως το 1430 περιήλθε στους Παλαιολόγους του Μυστρά. Το 1540 πωρολήθηκε για να μην το πάρουν οι Τούρκοι. Το 1685 το πήραν οι Βενετοί και το 1715 οι Τούρκοι, μέχρι το 1821 οπότε και απελευθερώθηκε. Οι Βενετοί κατά το 1685- 1715 βελτίωσαν την εικόνα του κάστρου.

Αποτελείται από δύο οχυρωματικούς περιβόλους και ένα εσωτερικό φρούριο. Πάνω στην κεντρική είσοδο του διακρίνουμε το έμβλημα των Ενετών, το λιοντάρι του Αγίου Μάρκου.

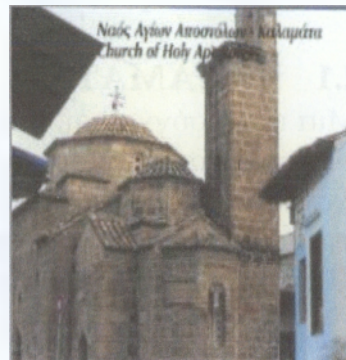
• ΠΑΛΑΙΑ ΠΟΛΗ

Κατηφορίζοντας από το κάστρο προς την Παλιά πόλη συναντάμε τη **Μονή Καλογραιών** ,η οποία χτίστηκε τον 18^ο αιώνα και φημίζεται για τα μεταξωτά που υφαίνουν οι καλόγριες.

Θα συναντήσουμε επίσης τον Μητροπολιτικό Ναό της Υπαπαντής , που χτίστηκε τον 19^οαιώνα. Δεσποτική ως προς το μέγεθος , Βυζαντινού ρυθμού

εκκλησία με τις χρυσοποίκιλτες ανταύγειες της θέλγει και προξενεί δέος. Μια αξιόλογη εικόνα είναι αυτή της Θεομήτορος.

Συναντάμε μια ακόμη εκκλησία εξίσου μεγάλης σημασίας, την εκκλησία των **Αγίων Αποστόλων**. Είναι μια ιστορική βυζαντινή εκκλησία που έχτισε ο Ανδρόνικος Παλαιολόγος το 1317. Πρόκειται για ένα μικρό σε μέγεθος αλλά αριστοτεχνικό Ναό που συνδυάζει θρησκευτικό και εθνικό πνεύμα. Στις 23 Μαρτίου του 1821 οι Έλληνες, σε επίσημη δοξολογία, ορκίστηκαν για τη Μεγάλη Επανάσταση και συνέταξαν το πρώτο έγγραφο της επαναστατημένης Ελλάδας.

Εικόνα 2: εκκλησία Αγίων Αποστόλων

Τέλος στην Παλιά Πόλη θα συναντήσουμε το αρχοντικό Μπενάκη όπου στεγάζεται το αρχαιολογικό μουσείο της Καλαμάτας. Διαθέτει μοναδικά εκθέματα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας, κλασσικά, ελληνιστικά και ρωμαϊκά γλυπτά, κεραμικά, ψηφιδωτά, και λίθινα εργαλεία.

- **ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ**

Εκτίθενται κειμήλια της επαναστατικής περιόδου: όπλα, γιαταγάνια, σπαθιά των οπλαρχηγών, η περικεφαλαία του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, πολλά αντικείμενα λαϊκής τέχνης και βενετσιάνικα αντικείμενα.

- **ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ**

Εκτίθενται εικόνες, εκκλησιαστικά σκεύη και άμφια.

- **ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ**

Περιλαμβάνει αξιόλογα έργα κυρίως Ελλήνων ζωγράφων.

1.2.2 ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΗ ΜΑΝΗ

Η Μεσσηνιακή Μάνη οριοθετείται απ' το χωριό Βέργα μέχρι τον Άγιο Νίκωνα. Περιλαμβάνει τα χωριά του Δήμου Αβίας και τα χωριά του Δήμου Λεύκτρου με έδρα την Καρδαμύλη. Τα χωριά της Μεσσηνιακής Μάνης ξεπερνούν τα 25 και οι κάτοικοι τους 6500.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι Μανιάτες από το 1780 ήσαν αυτόνομοι. Το 1821 ελευθέρωσαν την Καλαμάτα από τους Τούρκους και συνέστησαν την Μεσσηνιακή Γερουσία με πρόεδρο τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

- **ΦΑΡΑΓΓΙ ΒΥΡΟΥ**

Το φαράγγι του Βυρού είναι ένα από τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα της Ελλάδος. Βρίσκεται στην Καρδαμύλη και έχει μήκος 20 χιλιομέτρων. Ξεχωρίζει λόγω της βιοποικιλότητας και της ομορφιάς που το χαρακτηρίζουν

και είναι ιδανικό για πεζοπορία. Στις πηγές του Βυρού ποταμού σώζονται αλευρόμυλοι.

- **ΚΑΣΤΡΟ ΖΑΡΝΑΤΑΣ**

Ανατολικά του κάμπου βρίσκεται το περίφημο κάστρο της Ζαρνάτας, το οποίο έχτισε ο Μεγάλος Βεζίρης το 1669- πάνω στα ερείπια παλαιού κάστρου- με τη βοήθεια του πειρατή Λυμπεράκη Γερακάρη. Το 1685 ο Χασαναγάς παρέδωσε τα κλειδιά του κάστρου στον αρχιστράτηγο Μοροζίνη και στους Μανιάτες με τον όρο να μεταφερθεί με ασφάλεια η φρουρά στην Ελαφόνησο. Σήμερα μπορούμε να διακρίνουμε τα κυκλωτήρι τείχη, τα ερείπια δεξαμενών, πυροβολείων, πυλών, κτισμάτων καθώς και το μεταγενέστερο τριώροφο πύργο του καπετάνιου Κουτήφαρη και αργότερα του καπετάνιου Κουμουνδούρου.

- **ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΑΝΔΡΟΥΜΠΕΒΙΤΣΗΣ**

Βρίσκεται νοτιοανατολικά από το Σταυροπήγι και είναι Βυζαντινό κτίσμα με Μανιάτικα Αρχιτεκτονικά στοιχεία.

Ο Ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου διαθέτει σπουδαίες τοιχογραφίες.

- **ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ ΚΑΡΔΑΜΥΛΗΣ**

Θησαυρός της Μεσαιωνικής εποχής αποτελεί το κάστρο της Καρδαμύλης που το συναντάμε στην είσοδο της πόλης στη βορειοδυτική πλευρά της. Σήμερα μοιάζει περισσότερο με φρουριακό Πυργοσυγκρότημα λόγω των διασποζωμένων 5 νεότερων πύργων των Τρουπάκηδων, απογόνων του 2^{ου} Μπέη της Μάνης, Μιχαλμπέη Τρουπάκη.

- **ΠΥΡΓΟΚΑΤΟΙΚΙΕΣ ΤΡΟΥΠΑΚΗ**

Οι πυργοκατοικίες του Πέτρου Τρουπάκη βρίσκονται στη νοτιοανατολική πλευρά του φρουρίου.

Ο 1^{ος} πύργος είναι μια επιβλητική τριώροφη πυργοκατοικία του 1876. Ο 2^{ος} πύργος είναι κεραμόσκεπο προεπαναστατικό πυργόσπιτο δίπλα στα τείχη. Ο 3^{ος} πύργος βρίσκεται δυτικά του 2^{ου} πύργου και είναι μία τριώροφη πυργοκατοικία η οποία χτίστηκε το 1847. Ο 4^{ος} πύργος βρίσκεται δίπλα στα τείχη. Ο 5^{ος} πύργος είναι ένα σπουδαίο Πυργοσυγκρότημα το οποίο αποτελείται από το πενταόροφο «κόλουρο» πολεμόπυργο του 1808 του οποίου δεν σώζεται η σκεπή του, από την τοξωτή σκάλα του, την περιτειχισμένη αυλή του, το λιοτρίβι, και από τους αποθηκευτικούς χώρους.

- **ΦΡΑΓΚΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ (BEAUFORT)**

Υπολείμματα του Φράγκικου κάστρου του Λεύκτρου ή Beaufort βρίσκονται στην Ακρόπολη των αρχαίων Λεύκτρων. Το κάστρο χτίστηκε από το Γουλιέλμο Βιλλαρδουίνο το 1250 μ.Χ, και έχει διάμετρο 300 μέτρα και διακρινόταν για την άρτια οχυρωματικότητα του και για την ωραιότητά του.

1.3 ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗΣ

1.3.1 ΜΕΣΣΗΝΗ

Είναι μια γεωργική κωμόπολη χτισμένη σε πεδινή περιοχή κοντά στην δεξιά όχθη του Παμίσου ποταμού και ονομάζεται Νησί. Απέχει 10 χιλιόμετρα από την πόλη της Καλαμάτας και έχει 7000 κατοίκους. Από τα ωραία αρχιτεκτονικά δείγματα που διαθέτει ξεχωρίζουμε το νεοκλασικό μέγαρο του Δημαρχείου καθώς και τη Βυζαντινή Εκκλησία του Αγίου Δημητρίου.

Η πόλη διαθέτει καλή αθλητική υποδομή και ένα μεγάλο πάρκο με πολυτελές αναψυκτήριο. Η πιο οργανωμένη τουριστικά περιοχή της είναι η Μπούκα η οποία απέχει 4 χιλιόμετρα από την πόλη της Μεσσήνης. Εκεί βρίσκεται η βραβευμένη παραλία της Μπούκας μήκους 20 χιλιομέτρων, με οργανωμένη πλαζ.

1.3.2 ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ

Τα ερείπια της Αρχαίας Μεσσήνης απλώνονται σε απόσταση 20 χιλιομέτρων, 30 χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Καλαμάτας. Είναι χτισμένη μέσα σε ένα επίλεκτο τόπο με πηγές και πλατάνια, στους πρόποδες του όρους Ιθώμη, κάτω από το χωριό Μαυρομάτι. Η Αρχαία Μεσσήνη χτίστηκε από τον Επαμεινώνδα το 370-369 π. Χ για να περιορίσει τη δύναμη της Σπάρτης.

Εικόνα 3: ερείπια της Αρχαίας Μεσσήνης

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι πρώτοι βασιλικοί κάτοικοι της αρχαίας Μεσσήνης ήταν ο Πολυκάονας και η Μεσσήνη από την οποία έλαβε την ονομασία της αργότερα, ενώ αρχικά είχε ονομασθεί Ιθώμη. Αρκετά είναι τα ιερά μνημεία τα οποία μαρτυρούν την λατρεία που έτρεφαν οι Μεσσήνιοι προς τους εφέστιους Θεούς. Υπάρχουν ιερά προς τιμή του Ποσειδώνα, της Δήμητρας, της Αφροδίτης, της Αρτέμιδος Ορθίας, του Ασκληπιού, της Ίσιδα.

Την μεγαλοπρέπεια της πόλης δήλωναν η μεγάλη αγορά, το μέγαρο των Κουρητών, ο ναός της Μεσσήνης του Τρίοπα, το στάδιο, το μνήμα του Αριστομένη, η βρύση του Αρσινόη (το νερό της οποίας προερχόταν από μια κλεψύδρα), το γυμνάσιο, το βουλευτήριο, η στοά, τα Ολυμπικά, το πρωτανείο.

Η Μεσσήνη για να προστατέψει αυτόν τον πλούτο που διέθετε περιβαλλόταν με ισχυρά τείχη, πύργους, επάλξεις και πολεμίστρες. Λέγεται

ότι ήταν πιο οχυρωμένη από το Βυζάντιο και τη Ρόδο και τα τείχη της ήταν από τα καλύτερα της Ελλάδος. Σήμερα σώζονται 30 πύργοι. Η περίμετρος των τειχών ήταν 8-9 χιλιόμετρα, με αρκετές πύλες από τις οποίες σήμερα σώζονται μόνο 4. Η κυριότερη πύλη ήταν η Αρκαδική που είχε άγαλμα του Ερμή, και στο πλακόστρωτό της διακρίνουμε αμαξήλατους δρόμους.

Το κέντρο της πόλης εντοπίζεται στο σημερινό χωριό Μαυρομάτη.

➤ **ΑΕΙΟΘΕΑΤΑ**

• **ΑΓΟΡΑ**

Στοά με 50 κίονες διακοσμούσε την αγορά η οποία είχε τετράπλευρο σχήμα. Στην ανατολική πλευρά της υπήρχε θέατρο, προπυλοειδής είσοδος και κτίσμα που ταυτίστηκε με το βουλευτήριο της πόλης. Στη δυτική πλευρά της αγοράς βρισκόταν ο ναός της Άρτεμης και νοτιότερά του 5 διαμερίσματα. Στη νότια πλευρά της αγοράς ανακαλύφθηκε Ηρώο και δυτικά του τετράγωνο οικοδόμημα με υπαίθρια αυλή.

• **ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ**

Έχει διασωθεί σε πλήρη μορφή. Στο κέντρο μιας μεγάλης αυλής βρίσκεται ένα σύνολο κτισμάτων με ναό του Ασκληπιού. Το Ασκληπιείο είχε μεγάλη σημασία για τους αρχαίους Έλληνες. Στους ναούς αυτούς τρέφονταν φίδια, σαν σύμβολα ανάκτησης της ζωής. Ο Θεός παριστάνονταν κρατώντας ένα ραβδί περιτυλιγμένο με φίδι.

• **ΑΚΡΟΠΟΛΗ**

Η Ακρόπολη υψωνόταν στην κορυφή του όρου Ιθώμης. Οχυρώθηκε κατά τον πρώτο και τρίτο Μεσσηνιακό πόλεμο. Δυτικά της βρισκόταν το ιερό του Ιθωμάτα Δία με χάλκινο άγαλμα. Στη θέση του το 726 μ.Χ χτίστηκε η Μονή Βουλκάνου της οποίας ερείπια διακρίνονται ακόμη και σήμερα. Η νεότερη Μονή χτίστηκε πιο χαμηλά απ' την παλιά το 1625 και ανακαινίστηκε το 1967. Το 1821 προσέφερε βοήθεια και αποτέλεσε ορμητήριο των επαναστατών. Το 1825 πυρπολήθηκε από τους Άραβες. Στη Μονή σώζονται σπουδαία χειρόγραφα, λείψανα Αγίων, ιερά σκεύη και άμφια αλλά και η θαυματουργή εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου, έργο του 14^{ου} αιώνα. Ακόμη πιο χαμηλά απ' το μοναστήρι βρίσκεται η πύλη της Λακωνίας, με ερείπια της Λιμιάτιδος Άρτεμης.

• **ΜΟΥΣΕΙΟ**

Διαθέτει ευρήματα της περιοχής.

1.3.3 **ΘΟΥΡΙΑ**

Βρίσκεται στα βορειοανατολικά της Μεσσηνίας. Εδώ θα συναντήσουμε τα υστερορωμαϊκά λουτρά, ενώ κοντά στο μοναστήρι της Παναγιάς υψώνεται η ακρόπολη της Αρχαίας Θουρίας.

1.3.4 ΑΝΔΡΟΥΣΑ

Βρίσκεται βορειοδυτικά από τη Μεσσήνη και απέχει 21 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό οικισμό, εντυπωσιακό σε γραφικότητα ο οποίος έχει κριθεί διατηρητέος. Διαθέτει αξιόλογα μνημεία κυρίως Βυζαντινά, όπως το Φράγκικο κάστρο, το Ανδρομονάστηρο και τη Μονή της Σαμαρίνας. Το μεσαιωνικό κάστρο της χτίστηκε από τους Φράγκους τον 13^ο αιώνα και παρουσίασε μεγάλη ακμή ως τον 18^ο αιώνα.

1.3.5 ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ ΙΘΩΜΗΣ

Βρίσκεται στην πλαγιά του ιερού βουνού της Αρχαίας Μεσσήνης. Πήρε το όνομα του από το στόμιο της αρχαίας πηγής - βρύσης και κουβαλά θρύλους, μύθους και παραδόσεις του γύρω τόπου. Ένα μουσείο δίπλα στο χωριό διαθέτει ευρήματα των ανασκαφών.

Στην κορυφή του όρους Ιθώμη και σε υψόμετρο 802 μέτρων, θεμελιώθηκε το 726 μ. Χ η ιερή Μονή Βουλκάνου. Η παλαιά Μονή έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο. Η νέα Μονή κτίστηκε το 1625 και ανακαινίστηκε το 1967. Το 1821 προσέφερε βοήθεια και αποτέλεσε ορμητήριο των επαναστατών. Το 1825 πυρπολήθηκε από τους Άραβες.

Στη Μονή σώζονται σπουδαία χειρόγραφα, λείψανα του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου και του Διονυσίου του Αρεοπαγίτου, ιερά σκεύη και άμφια αλλά και η θαυματουργή εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου (έργο του 14^{ου} αιώνα).

εικόνα 4: Μονή Βουλκάνου (παλιό μοναστήρι)

Εικόνα 5: Αρχαία Μεσσήνη- άποψη του εκκλησιαστηρίου

1.4 ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΥΛΙΑΣ

1.4.1 ΠΥΛΟΣ

Η Πύλος είναι χτισμένη στον ιστορικό όρμο του Ναβαρίνου σε θέση στρατηγικής σημασίας και αποτελεί φυσικό λιμάνι. Είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε δύο λόφους και αποκαλείται «πριγκίπισσα του νότου» λόγω της φυσικής ομορφιάς που διαθέτει. Απέχει 52 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα και έχει 2000 κατοίκους. Την πλατεία της στολίζουν πλατάνια, κανόνια από τη ναυμαχία του Ναβαρίνου και προτομές ναυάρχων. Αποτελεί οικονομικό, εμπορικό και τουριστικό κέντρο της επαρχίας Πυλίας. Διαθέτει ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, πολλές εναλλακτικές λύσεις για φαγητό και διασκέδαση αλλά και μία αρκετά οργανωμένη μαρίνα 250 θέσεων.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Πύλος χτίστηκε το 1829 από το Γάλλο στρατηγό Μαιζόν. Η θέση της έχει κάποια απόσταση από τη φημισμένη προϊστορική Πύλο του Νηλέα και του Νέστορα. Οικιστής της προϊστορικής Πύλου για άλλους ήταν ο Νηλέας και για άλλους ο Πύλος, γιος του Κλήσωνα που οδήγησε τους Λέλεγες από την περιοχή της Μεγαρίδας στη Μεσσηνία. Ο Όμηρος αποκαλούσε την Πύλο «Νηλήϊον Άστυ». Κατά τον β' Μεσσηνιακό πόλεμο η Πύλος και η Μεθώνη αποτελούσαν ορμητήρια των Μεσσηνίων. Στο τέλος του πολέμου οι Πύλιοι εγκατέλειψαν την πόλη και εγκαταστάθηκαν στην Κυλλήνη. Η Πύλος έμεινε έρημη μέχρι το 425 π. Χ, όταν ο στρατηγός των Αθηναίων Δημοσθένης, κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου έκτισε φρούριο και την επάνδρωσε. Το φρούριο έπεσε στα χέρια των Σπαρτιατών και καταστράφηκε. Αργότερα η Πύλος πέρασε ξανά στα χέρια των Μεσσηνίων και γνώρισε μεγάλη ακμή στους Ελληνιστικούς και Ρωμαϊκούς χρόνους.

Κατά την διάρκεια 1287-1308 η Πύλος ήταν στην εξουσία του δυνάστη της Θήβας και του Δεσπότη του Μοριά Νικολάου β' Σεντ Ομέρ. Αυτός ήταν ο οποίος έχτισε στην Πύλο το οχυρό κάστρο.

Το 1385 η Πύλος γίνεται στρατηγείο των Ναβαραιών. Το 1417 κυριεύεται από τους Ενετούς. Το 1500-1686 ήταν στην εξουσία των Τούρκων. Το 1686-1715 η πόλη μετά από κατάληψη της από το Μοροζίνη παραμένει στους Ενετούς. Το διάστημα 1715-1821 η πόλη επανέρχεται και πάλι στην κυριαρχία των Τούρκων.

Στις 7 Αυγούστου του 1821 οι Έλληνες με αρχηγό τον Πιερράκο Μαυρομιχάλη κυριεύσαν την πόλη. Το 1825 ο Αιγύπτιος Ιμπραήμ Πασάς την καταλαμβάνει και πάλι, ενώ τον Οκτώβριο του 1827 ο Άγγλος Αρχιναύαρχος Εδουάρδος Κόδριγκτον μαζί με τον Γάλλο Ναύαρχο Ερρίκο Δεριγνί και το Ρώσο Ναύαρχο Λογγίνο Χέϋδεν επιτέθηκαν στον Τούρκο- Αιγυπτιακό στόλο του Ιμπραήμ. Οι δυνάμεις των συμμάχων ήταν 27 πλοία και 1324 πυροβόλα έναντι 89 πλοίων και 2240 πυροβόλων του στόλου του Ιμπραήμ.

Η ναυμαχία του Ναβαρίνου είναι από τις σημαντικότερες της Ελλάδος τόσο από πλευράς ναυτικών ελιγμών όσο και από ιστορικής πλευράς, αφού αυτή εγκαινίασε την απελευθέρωση της από την Τουρκική σκλαβιά έπειτα από 400 χρόνια.

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

• ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ Η ΠΑΛΙΟΝΑΒΑΡΙΝΟ

Βρίσκεται στα βόρεια της σύγχρονης πόλης στο ακρωτήριο του Κορυφασίου, στον κόλπο της Βοϊδοκοιλιάς και κτίστηκε από τους Φράγκους τον 13^ο αιώνα. Διακρίνονται ερείπια φράγκικων και ενετικών κτισμάτων, τετράγωνοι και στρογγυλοί πύργοι και το εξωτερικό τείχος. Η σπηλιά του Νέστορα επικοινωνεί με το Παλιόκαστρο. Βόρεια του ακρωτηρίου σώζονται ερείπια της ελληνιστικής πόλης και στο νότιο άκρο τα ερείπια της ρωμαϊκής και της πρωτοχριστιανικής πόλης.

Εικόνα 6: Άλλη άποψη Παλιόκαστρου

• ΝΙΟΚΑΣΤΡΟ

Πρόκειται για ένα από τα ομορφότερα κάστρα της Μεσσηνίας το οποίο βρίσκεται στη σύγχρονη πόλη, νότια του λιμανιού. Κτίστηκε το 1573 από τους Τούρκους ύστερα από την ήττα τους στην ναυμαχία της Ναυπάκτου. Έχει περίμετρο 1566 μέτρα και καταλαμβάνει 88 στρέμματα μαζί με την τάφρο και τα προτειχίσματα του. Χωρίζεται σε δύο τμήματα: το επάνω κάστρο και το κάτω κάστρο. Στο υψηλότερο του σημείο βρίσκεται η εξαγωνική ακρόπολη, οχυρωμένη με προπύργια και στενούς θαλάμους, ενώ στην οροφή υπάρχει πλακόστρωτη ταράτσα με πολυάριθμες επάλξεις και πολεμίστρες.

• ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Αντωνοπούλειο μουσείο στεγάζει αντικείμενα Νεολιθικής, Ρωμαϊκής και Ελληνιστικής εποχής, κειμήλια του 1821, αναπαραστάσεις της ναυμαχίας κ.α.

• ΑΝΑΚΤΟΡΟ ΤΟΥ ΝΕΣΤΟΡΑ

Σε απόσταση 15 χιλιομέτρων από την Πύλο, στον λόφο του Εγκλιανού, βρίσκεται το ανάκτορο του Νέστορα. Το ανάκτορο καταστράφηκε στις αρχές του 12^{ου} αιώνα π. Χ, από πυρκαγιά. Οι κάτοικοι για να σωθούν κατέφυγαν στο ακρωτήριο του Κορυφασίου, εκεί όπου βρισκόταν το λιμάνι του Νέστορα. Το ανάκτορο του Νέστορα παρουσιάζει ομοιότητες με τα ανάκτορα της Κνωσού. Ως προς τη διάταξη παρουσιάζει ομοιότητες με αυτό των Μυκηνών και της Τίρυνθας.

Οι εξωτερικοί τοίχοι του ανακτόρου κτίστηκαν με μεγάλους ορθογώνιους πωρόλιθους. Στο πρόπυλο σώζονται οι λίθινες βάσεις, η θέση του φρουρού, και μικρά δωμάτια. Μπροστά βρισκόταν η ευρύχωρη υπαίθρια αυλή και οι βάσεις στοάς που στήριζε εξώστη, από τον οποίο οι θεατές παρακολουθούσαν τελετές που διεξάγονταν στην αυλή. Δεξιά της αυλής βρισκόταν η αποθήκη και η αίθουσα αναμονής.

1.4.2 ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ

Η Σφακτηρία είναι ένα μακρόστενο νησί που βρίσκεται, μαζί με τα νησάκια Πύλος και Μαραθονήσι, στον κόλπο του Ναβαρίνου και προστατεύουν την Πύλο από τους ανέμους. Στα βόρεια του υπάρχουν ερείπια Σπαρτιατικού τείχους. Εκτός όμως από αυτά το νησί έχει να παρουσιάσει και άλλα ευρήματα. Στα δυτικά του βρέθηκαν ελληνιστικά, ρωμαϊκά και μεσαιωνικά όστρακα. Νότια του υπάρχουν μνημεία του Σανταρόζα, του Τσαμαδού, του Σαχίνη, του Αναγνωσταρά.

1.4.3 ΓΙΑΛΟΒΑ

Βρίσκεται 7 χιλιόμετρα βόρεια της Πύλου. Είναι ένα μικρό καταπράσινο χωριό το οποίο είναι ιδανικό για οικοτουριστικές εξορμήσεις προς την ευρύτερη περιοχή.

Ο υδροβιότοπος- λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας αποτελεί προστατευόμενη περιοχή, στην οποία υπάρχουν διάφορα είδη πουλιών.

Έχουν καταμετρηθεί 258 είδη από τα οποία τα 79 περιέχονται στο «κόκκινο βιβλίο» για την απειλούμενη Ελληνική ορνιθοπανίδα.

1.4.4 ΜΕΘΩΝΗ

Η Μεθώνη απέχει 63 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα και έχει 1250 κατοίκους. Είναι μια ιδανική περιοχή αφού διαθέτει σχεδόν τα πάντα: κοφτούς βράχους με καταπληκτική θέα, πλούσιους ψαρότοπους, όμορφες παραλίες με ψιλή άμμο και ρηχά νερά.

Είναι ένα παραθεριστικό κέντρο το οποίο τους καλοκαιρινούς μήνες παρουσιάζει αυξημένη τουριστική κίνηση. Διαθέτει ξενοδοχεία, ταβέρνες και έντονη νυχτερινή ζωή.

Η Μεθώνη διατηρεί ακόμη και σήμερα στοιχεία τα οποία της προσδίδουν ιδιαίτερο χρώμα. Διώροφα σπίτια, στενά δρομάκια, καλντερίμια, πλακόστρωτες σκάλες.

Στην Μεθώνη θα συναντήσουμε επίσης το πιο επιβλητικότερο και ομορφότερο κάστρο της Ελλάδος, το οποίο είναι κτισμένο σε μια επίλεκτη θέση.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Στην αρχαιότητα η Μεθώνη ήταν γνωστή με το όνομα Πήδασος. Ο Όμηρος την αναφέρει ως μία από τις επτά πόλεις που έδωσε ο Αγαμέμνονας στον Αχιλλέα για να αποφύγει την οργή του ύστερα από την αρπαγή της Βρισηίδας.

Το όνομα της το οφείλει στην κόρη του Αιτωλού βασιλιά Οινέα, η οποία κατά τον Πausανία ονομαζόταν Μεθώνη από το μικρό νησάκι που ήταν μέσα στο λιμάνι και ονομαζόταν «Μόθων λίθος».

Κατά την Βυζαντινή εποχή(στο τέλος του 4^{ου} αιώνα) γνώρισε την μεγαλύτερη ακμή της, όταν χάρη στη γεωγραφική της θέση και το λιμάνι της έγινε το σπουδαιότερο κέντρο διασύνδεσης Ανατολής -Δύσης.

Το διάστημα 802-806 αποτέλεσε έδρα επισκοπής της νεοϊδρυόμενης μητρόπολης Πατρών.

Η κυριαρχία των Ενετών ξεκινά το διάστημα 1081-1118, όταν ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου, Αλέξιος Α΄ Κομνηνός, στην προσπάθεια του να αμυνθεί απέναντι στις επιθέσεις των Νορμανδών, ζήτησε την βοήθεια των Ενετών. Το 1206 η Μεθώνη και η Κορώνη καταλαμβάνονται από τους Βενετούς, ενώ το 1209 οι δυο καστροπολιτείες τους παραχωρούνται νόμιμα.

Η περίοδος της Α΄ Ενετοκρατίας διήρκησε 300 περίπου χρόνια. Στην περίοδο αυτή η πόλη γνώρισε μεγάλη ακμή και αποτέλεσε σπουδαίο εμπορικό σταθμό. Τότε κτίστηκε το μεγάλο φρούριο το οποίο περιέκλειε ολόκληρη τη πόλη.

Το 1500 η πόλη πέφτει στα χέρια των Τούρκων και ο πληθυσμός δέχεται απίστευτη βαρβαρότητα.

Το 1686-1715 αρχίζει η Β΄ περίοδος της Ενετοκρατίας, ύστερα από την πολιορκία και την κατάληψη της πόλης από το Μοροζίνη. Η Μεθώνη γίνεται πρωτεύουσα όλης της Πελοποννήσου και γίνεται η πρώτη έδρα του τάγματος των Αρμενίων Μχιταριστών (1703-1715). Το 1715 οι Τούρκοι κυριεύουν και πάλι την Μεθώνη, και το 1825 γίνεται ορμητήριο του Ιμπραήμ Πασά.

Η πόλη θα απελευθερωθεί τελικά το 1828 από το στρατηγό Μαιζόν με τη βοήθεια γαλλικών στρατευμάτων.

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

• ΚΑΣΤΡΟ

Είναι το μεγαλύτερο Ενετικό κάστρο της Πελοποννήσου και είναι κτισμένο πάνω στη χερσόνησο.

Ο επισκέπτης με την είσοδο του στο κάστρο, συναντά την ανάγλυφη παράσταση του λιονταριού του Αγίου Μάρκου, θυρεούς και επιγραφές. Εντύπωση θα κάνουν στον επισκέπτη και οι μεγάλες πύλες, μα πιο μεγάλη εντύπωση θα κάνει η κύρια πύλη με την περίτεχνη διακόσμηση της. Δεξιά και αριστερά της εισόδου προεξέχουν ο προμαχώνας **Bembo**, που κατασκευάστηκε τον 15^ο αιώνα και ο προμαχώνας **Lore ban**, που χρονολογείται λίγο πριν το 1714. Το τείχος ανάμεσα στους δύο προμαχώνες είναι διπλό, το εσωτερικό ιδιαίτερα ισχυρό, ενισχύεται με πύργους, ενώ στη νότια άκρη δύο πύλες οδηγούν στο εσωτερικό του φρουρίου.

Μέσα στο φρούριο βρίσκονται ερείπια ξακουστής πόλης, χριστιανικός ναός του περασμένου αιώνα και στην πλατεία βρίσκεται στήλη από αράβδωτο κίονα κοκκινωπού γρανίτη προς τιμήν του Μοροζίνη.

• ΜΠΟΥΡΤΖΙ

Είναι ένα οχυρωμένο νησάκι, που βρίσκεται στη νότια άκρη του κάστρου και κτίστηκε από τους Τούρκους την περίοδο 1500-1573. Πρόκειται για μία κομψή, πολυώροφη, οκταγωνική κατασκευή, με πολλαπλές ταρατσες και πολεμίστρες που προστάτευε την είσοδο του λιμανιού.

- **ΑΓΙΟΣ ΟΝΟΥΦΡΙΟΣ**

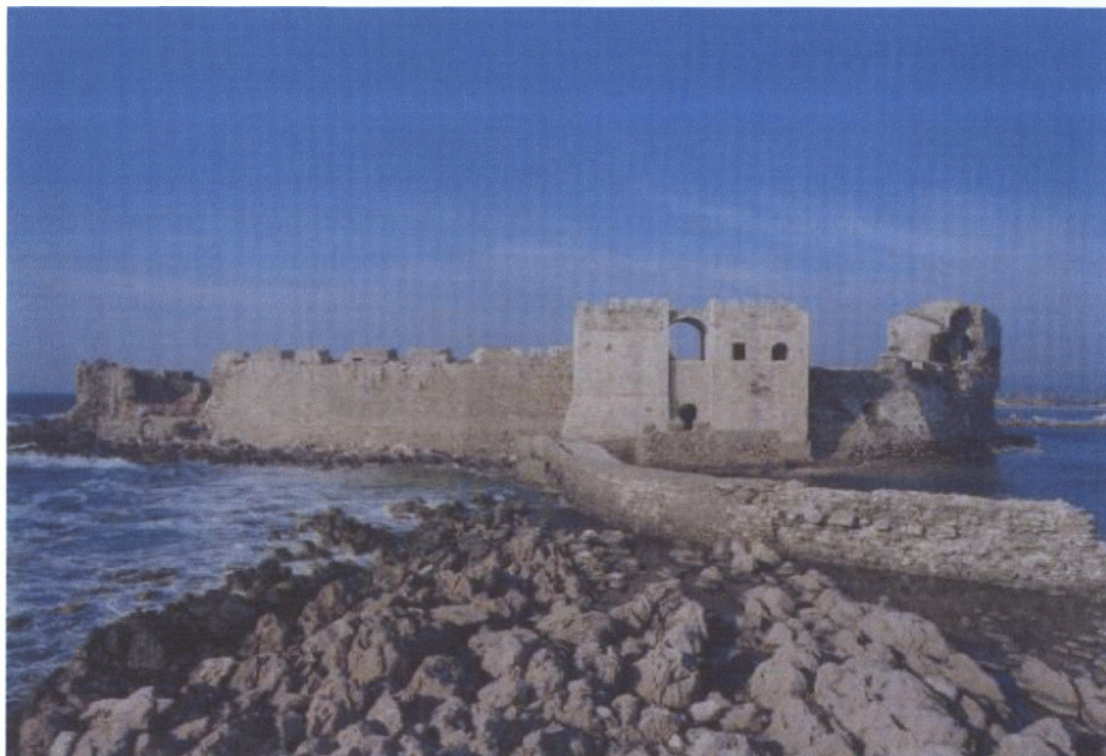
4 χιλιόμετρα δυτικά της πόλης της Μεθώνης συναντάμε την εκκλησία του **Αγίου Ονούφριου**, η οποία είναι κτισμένη μέσα σε σπήλαιο.

1.4.5 ΣΑΠΙΕΝΤΖΑ

Είναι νησάκι και βρίσκεται νότια της Μεθώνης. Η Σαπιέντζα μαζί με το νησίδιο της Αγίας Μαρίας και τη νήσο Σχίζα αποτελούν το σύμπλεγμα των Οινουσσών. Η Σαπιέντζα αποδόθηκε στην Ελλάδα μαζί με την Ελαφόνησο στις 6 Ιουλίου 1850, ύστερα από διεκδίκηση των Άγγλων.

Στη βόρεια πλευρά του νησιού βρίσκεται το μοναστήρι των Βενεδικτίνων όπου υπογράφηκε το 1209 η συνθήκη της Σαπιέντζας.

Το νησί διαθέτει αμμυδερές παραλίες και ένα λιμανάκι. Από το λιμανάκι, ακολουθώντας κανείς ένα ανηφορικό δρόμο φτάνει στον πέτρινο φάρο. Είναι ένα οκταγωνικό οικοδόμημα ύψους 18 μέτρων κτισμένο από Άγγλους γύρω στα 1890.

Εικόνα 7: Καστροπολιτεία Μεθώνης

1.4.6 ΚΟΡΩΝΗ

Απέχει 52 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα και έχει 1400 κατοίκους. Η Κορώνη, όπως τότε έτσι και σήμερα είναι το οικονομικό κέντρο της περιοχής. Διατηρεί την αρχοντιά της και την φυσιογνωμία της και διαθέτει το χρώμα της νησιώτικης πόλης.

Μπροστά από το φρούριο και πιο μακρύτερα υπάρχουν θαυμάσιες αμμουδιές: Ζάγκα, Μέμι, Αρτάκη, Αγία Τριάδα.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατά τον ποιητή Σεφέρη η Κορώνη έχει προγονό της την αρχαία Ασίνη της Αργολίδας. Μετονομάστηκε σε Κορώνη τον 9^ο αιώνα μ.Χ όταν οι κάτοικοι της αρχαίας Κορώνης, (σημερινό Πεταλίδι) ,εγκαταστάθηκαν στην σημερινή περιοχή. Η ονομασία της αρχαίας Κορώνης σύμφωνα με δύο εκδοχές προέρχεται είτε από τον οικιστή Επιμελίδη, ο οποίος προερχόταν από την Κορώνεια Βοιωτίας είτε διότι στα θεμέλια του τείχους βρέθηκε χάλκινη Κορώνη. Οι νέοι κάτοικοι της Κορώνης για να προστατευθούν από τους πειρατές επισκεύασαν και οχύρωσαν την ακρόπολη. Η μεγάλη συγκρότηση του κάστρου και η επέκταση των τειχών έγινε από τους Βενετούς το 13^ο αιώνα μ.Χ όταν κατέλαβαν τόσο την Μεθώνη όσο και την Κορώνη.

Την περίοδο 1715 η Κορώνη καταλαμβάνεται από τους Τούρκους και θα παραμείνει κάτω από τον Τουρκικό ζυγό έως ότου ελευθερωθεί από το στρατηγό Μαιζόν το 1828 μ.Χ .

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

• ΚΑΣΤΡΟ

Επιβλητικό με ασύγκριτη θέα, αποτελεί ένα από τα αντιπροσωπευτικότερα δείγματα της πολεμικής οχυρωματικής τέχνης. Καταλαμβάνει το ψηλότερο σημείο της χερσονήσου και έχει έκταση 400 στρέμματα. Είναι αρκετά εκτεταμένο με δύο περιβόλους με προμαχώνες. Διαθέτει εντυπωσιακούς τετράγωνους πύργους, υπόγειες δεξαμενές και ογκώδεις πύλες. Λίγο μετά την είσοδο υπάρχουν εκκλησίες και παρεκκλήσια της **Μονής Προδρόμου**, δίπλα στα ερείπια της Βυζαντινής εκκλησίας της **Αγίας Σοφίας**, που κτίστηκε στη θέση του ιερού του Απόλλωνα. Κάτω από το κάστρο, νότια σε ένα αλούλλιο από φοινικόδεντρα υπάρχει η εκπληκτικής ομορφιάς εκκλησία της **Παναγίας της Ελεήστριας**, το άγαλμα του επισκόπου Γρηγορίου και η αρχαιολογική και ιστορική συλλογή της Κορώνης.

• ΦΟΙΝΙΚΟΥΣ

Είναι ένα γραφικό ψαροχώρι 500 κατοίκων που βρίσκεται απέναντι από το νησάκι Σχίζα και σήμερα αποτελεί τουριστικό θέρετρο. Έλαβε το όνομα του από το ομώνυμο λιμάνι της αρχαιότητας.

1.4.7 ΣΧΙΖΑ

Βρίσκεται νοτίως της Φοινικούντας, ανήκει στο σύμπλεγμα των Οινουσσών και είναι το μεγαλύτερο σε έκταση από τα 3 νησιά του συμπλέγματος. Έχει έκταση 12,30 τετραγωνικά χιλιόμετρα και κατοικείται εποχιακά από γεωργούς, βοσκούς και ψαράδες. Παλιότερα ονομαζόταν **Καμπέρα** ή **Καρβέρα**.

1.5 ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ

1.5.1 ΓΑΡΓΑΛΙΑΝΟΙ

Απέχουν 63 χιλιόμετρα από την Καλαμάτα. Είναι μια αγροτική κωμόπολη κτισμένη πάνω σε λόφο σε υψόμετρο 300 μέτρων και έχει θέα προς τον κάμπο της Μαραθόπολης και προς το νησάκι Πρώτη.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Οι Γαργαλιάνοι έζησαν στην κατοχή των Βενετών και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην επανάσταση του 1821. Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν πως η περιοχή κατοικήθηκε από τους υστερορωμαϊκούς χρόνους(150-350μ. Χ).

1.5.2 ΠΡΩΤΗ

Η Πρώτη απέχει μόλις 3 χιλιόμετρα από τη Μαραθόπολη. Στο παρελθόν είχε αποτελέσει καταφύγιο ναυτικών. Στο νησάκι διασώζεται το αρχαίο τείχος που είχε κτιστεί από τους πρώτους κατοίκους καθώς επίσης σώζονται και οι ευχές για καλό ταξίδι που ήταν σκαλισμένες πάνω στους βράχους. Στα βόρεια του νησιού υπάρχει το μοναστήρι της **Κοιμήσεως της Θεοτόκου της Γοργοπηγής**. Τέλος στο νησάκι μπορεί κανείς να συναντήσει μισογκρεμισμένα προσκνητάρια τα οποία μαρτυρούν πως το νησί αυτό κάποτε αποτέλεσε τόπο περιουλογής.

1.5.3 ΦΙΛΙΑΤΡΑ

Τα Φιλιατρά απέχουν από την Καλαμάτα 77 χιλιόμετρα. Είναι μία πόλη που κατοικείται από την προϊστορική εποχή. Διαθέτει πλούσια Βυζαντινά μνημεία και ένα από αυτά είναι ο ναός της Αγίας Σωτήρας, που απέχει από την πόλη 12 χιλιόμετρα.

1.5.4 ΧΩΡΑ

Βρίσκεται στα όρια της Πυλίας και της Τριφυλίας. Απέχει μόλις 4 χιλιόμετρα από το ανάκτορο του Νέστορα και 53 χιλιόμετρα από την πόλη της Καλαμάτας. Η Χώρα διαθέτει μουσείο στο οποίο φυλάσσονται τμήματα από τις περίφημες τοιχογραφίες του ανακτόρου καθώς και ευρήματα από τη γύρω περιοχή (χρυσά καπέλα, κοσμήματα κ. α).

1.5.5 ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ

Η Κυπαρισσία, με 4000 κατοίκους, είναι η πρωτεύουσα της Τριφυλίας. Καλύπτει τα βορειοδυτικά του νομού Μεσσηνίας και απέχει από την Καλαμάτα 65 χιλιόμετρα. Είναι μία όμορφη και εντυπωσιακή κωμόπολη. Χωρίζεται στην Άνω πόλη, ένα διατηρητέο παραδοσιακό οικισμό και στην Κάτω πόλη, που είναι σύγχρονη και έχει προσηγμένη ρυμοτομία.

➤ ΙΣΤΟΡΙΑ

Το όνομα της η Κυπαρισσία το έλαβε από την **Κυπαρισσία Αθηνά** και συνδέεται με το ιερό δέντρο κυπαρίσσι. Στα μεσαιωνικά χρόνια λεγόταν Αρκαδιά, ίσως από την μεγάλη συρροή Αρκάδων, που κατέφευγαν εκεί κυνηγημένοι από τους Σλάβους.

Η πόλη κατοικήθηκε από την χάλκινη εποχή και κατά τα Ομηρικά χρόνια γνώρισε μεγάλη ακμή. Κατά τους ιστορικούς χρόνους κατοικήθηκε από τους Σπαρτιάτες, τον 4^ο π.Χ. αιώνα από τους Μεσσήνιους, το 365 π.Χ. από τους Αρκάδες ενώ το 362 π.Χ. ο Επαμεινώνδας την επανοικοδόμησε, την οχύρωσε και τη μετέτρεψε σε αξιόλογο λιμάνι.

Κατά τη Ρωμαϊκή εποχή η πόλη γνώρισε μεγάλη ακμή, είχε δικά της νομίσματα με την επιγραφή «Κυπαρισσιέων». Το 1205 η πόλη καταλήφθηκε από τους Φράγκους. Το 1262 παραχωρείται στο Γάλλο υπόπη **Vilaind' Αννογ**. Το 1459 εξουσιάζεται από το Θωμά Παλαιολόγο. Το 1460 περνά στα χέρια του Μωάμεθ. Από το 1687-1718 ανήκει στους Βενετούς και αρχίζει η περίοδος της Β' Ενετοκρατίας. Την περίοδο 1718-1828 περιέχεται στην εξουσία των Τούρκων και το 1825 η πόλη καταστρέφεται από τον Ιμπραήμ.

➤ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

• ΚΑΣΤΡΟ

Το μεσαιωνικό κάστρο της Κυπαρισσίας δεσπόζει σε επίλεκτη θέση και διατηρεί οικοδομικά υλικά από την προχριστιανική ακρόπολη, από τους Ενετούς και από τους Τούρκους.

Διαθέτει δύο περιβόλους και τέσσερις ισχυρούς πύργους, από τους οποίους ο ένας είναι Βυζαντινός, με το όνομα ο **Πύργος του Ιουστινιανού**.

• ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Η ύπαρξη της προϊστορικής ακρόπολης, η οποία ανοικοδομήθηκε από τον Επαμεινώνδα, τοποθετείται σε ένα ανατολικό ύψωμα και ένα τμήμα της διακρίνεται στη σημερινή Μούσαγα.

• ΛΙΜΑΝΙ

Διασώζονται ερείπια αρχαίων λιμενικών εγκαταστάσεων και μιας αρχαίας πηγής που πρόκειται για τη **Διονυσιάδα πηγή**.

• ΝΑΟΣ ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Ο ναός του **επικούρειου Απόλλωνα** βρίσκεται σε απόσταση 48 χιλιομέτρων βόρεια της Κυπαρισσίας. Πρόκειται για ένα έργο που δημιούργησε τον 5^ο αιώνα (περίπου το 410 π.Χ.) ο Ικτίνος, ο αρχιτέκτονας του Παρθενώνα. Ο ναός συνδυάζει ιωνικό, δωρικό και κορινθιακό ρυθμό, έχει μήκος 38 μέτρα και πλάτος 14,30. Στους κίονες του, ο γνωστός γλύπτης, Αλκαμένης, σκάλισε τη ζωοφόρο του ναού που σήμερα εκτίθεται στο μουσείο του Λονδίνου.

Ο ναός του επικούρειου Απόλλωνα θεωρείται το τρίτο καλύτερα διατηρημένο μνημείο της κλασικής αρχαιότητας μετά τον Παρθενώνα και το Θησείο και ανήκει στο κατάλογο Παγκόσμιας Πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

2.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο τουρισμός έχει τις ρίζες της στον αρχαίο Ελληνικό κόσμο και τον συναντάμε με την έννοια της περιήγησης. Σύμφωνα με τους αρχαίους συγγραφείς περιηγητής ήταν αφ' ενός εκείνος που καθοδηγούσε τους ξένους σε ενδιαφέροντες τόπους και τους ερμήνευε τα αξιοθέατα και αφετέρου ο ίδιος ο συγγραφέας που περιέγραφε με κάθε λεπτομέρεια τόπους και πόλεις.

Ένα από τα θετικά στοιχεία που έχει να προσφέρει ο τουρισμός, είναι η δυνατότητα που δίνει στον άνθρωπο, να μετακινείται σε άλλους τόπους εκτός της μόνιμης κατοικίας του κυρίως για λόγους ψυχαγωγίας.

Ο τουρισμός παρουσιάστηκε στην ζωή μας πιο έντονα τις τελευταίες δεκαετίες. Με την πάροδο του χρόνου η τουριστική κίνηση αυξάνεται συνεχώς, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ο τουρισμός πλέον δεν είναι προνόμιο των λίγων πλουσίων αλλά συνήθεια όλο και περισσότερων ανθρώπων. Βλέπουμε δε την έντονη ανάγκη των ανθρώπων των πόλεων να ταξιδεύουν στην ύπαιθρο και των ανθρώπων της υπαίθρου να ταξιδεύουν στις μεγαλουπόλεις. Αυτό οφείλεται στην επιθυμία των ανθρώπων να δουν και να γνωρίσουν πράγματα που δεν ξέρουν.

Ο τουρισμός έγινε προσιτός σε όλους με την ανακάλυψη των σύγχρονων μέσων μεταφοράς (σιδηροδρόμων, ατμόπλοιων, μοτοσικλετών κλπ) κατά τον 19^ο αιώνα. Ο 20^{ος} αιώνας ενώ τελειοποίησε τα μέσα αυτά, πρόσθεσε και την αεροπλοΐα η οποία προσφέρει άνετο, όμορφο και ασφαλές ταξίδι σε πολύ λιγότερο χρόνο από τα παραπάνω μέσα. Εκτός όμως από την εξέλιξη των μέσων μεταφοράς, δημιουργήθηκαν πολυτελή ξενοδοχεία, εστιατόρια, καταφύγια φυσιολατρών, κέντρα διασκέδασης, τουριστικές μονάδες κτλ.

Η οργάνωση του μαζικού τουρισμού είναι ένα φαινόμενο το οποίο κάνει την εμφάνιση του κατά το δεύτερο ήμισυ του 20^{ου} αιώνα και εξελίσσεται σε πραγματική βιομηχανία. Έγινε δυνατή χάρη σε σημαντικές κοινωνικές εξελίξεις όπως η μείωση του χρόνου εργασίας σε συνδυασμό με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου κατά την δεκαετία του 1960, την ανεξαρτησία των νέων από το οικογενειακό περιβάλλον και την αύξηση του πληθυσμού.

Οι χώρες που έχουν συνειδητοποιήσει τα θετικά στοιχεία που προσφέρει ο τουρισμός, πραγματοποιούν βελτιώσεις σε όλους τους τομείς και αναβαθμίζουν σε μεγάλο βαθμό την εθνική τους οικονομία.

Για την επίτευξη λοιπόν μιας καλύτερης οικονομίας, πολλές χώρες ίδρυσαν κάποιους κρατικούς οργανισμούς για την μελέτη και την ανάπτυξη της τουριστικής κίνησης. Μία από αυτές τις χώρες ήταν και η Ελλάδα η οποία ίδρυσε τον **Ελληνικό οργανισμό τουρισμού (Ε.Ο.Τ.)**.

2.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.2.1 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αυτή τη μορφή τουρισμού τη συναντάμε κυρίως τη θερινή περίοδο και την προτιμούν τα άτομα που αγαπούν πολύ τη θάλασσα καθώς και τα θαλάσσια σπορ όπως το κολύμπι, το θαλάσσιο σκι κα . Η Ελλάδα με 15.000 χλμ ακτών, ήπιο κλίμα, υψηλά ποσοστά ηλιοφάνειας έχει ένα αναμφισβήτητο πλεονέκτημα στο θαλάσσιο τουρισμό. Είναι το πλέον κατάλληλο μέρος για να κάνει κανείς τέτοιου είδους τουρισμό, αφού εκτός από τις απέραντες παραλίες που διαθέτει, διαθέτει και καταλύματα που μπορούν να φιλοξενήσουν τον επισκέπτη π.χ. ξενοδοχεία.

Ο θαλάσσιος τουρισμός άρχισε να αναπτύσσεται τη δεκαετία του '60 και τα τελευταία χρόνια εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι μισθώσεις θαλαμηγών σκαφών αυξήθηκαν το 1998 κατά 11,05% έναντι του 1997 και έφτασαν τις 25.582, με αντίστοιχη διακίνηση 105.128 επιβατών και μέση διάρκεια 9 ημέρες. Το 93,0% των επιβατών ήταν αλλοδαποί.

Στο χώρο των κρουαζιέρων, τα κρουαζιερόπλοια με Ελληνική σημαία, που πραγματοποιούν κρουαζιέρες στα Ελληνικά λιμάνια, είναι άνω των 160.000 ΚΟΧ και έχουν συνολική δυναμικότητα άνω των 10.000 επιβατών. Τα λιμάνια όμως της χώρας μας τα επισκέπτονται και κρουαζιερόπλοια με ξένη σημαία, που σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. , έφεραν στη χώρα μας 471.908 επιβάτες το 2000.

2.2.2 ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Λάτρεις αυτής της μορφής τουρισμού είναι κυρίως άτομα που αγαπούν το βουνό περισσότερο ίσως από τη θάλασσα και γι' αυτό διαλέγουν να κάνουν τις διακοπές τους σε ορεινές περιοχές.

Είναι γνωστό πως η Ελλάδα εκτός από όμορφες παραλίες διαθέτει αξιόλογα ορειβατικά και χιονοδρομικά κέντρα. Υπάρχουν αρκετοί που ασχολούνται με αθλήματα που απαιτούν την ύπαρξη αυτών των κέντρων όπως η ορειβασία και το σκι.

2.2.3 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ- ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα άτομα που μετέχουν σε αυτή τη μορφή τουρισμού έχουν ως σκοπό τη συμμετοχή τους σε επαγγελματικά συνέδρια ή επαγγελματικές εκθέσεις. Τα κέρδη από αυτή τη μορφή τουρισμού είναι μεγάλα όπως μεγάλες είναι και οι απαιτήσεις κυρίως για εξοπλισμό.

Η χώρα μας είναι ένας από τους πιο δελεαστικούς τόπους για την πραγματοποίηση επαγγελματικών ταξιδιών γιατί εκτός από τις ομορφιές που διαθέτει είναι ανταγωνιστική και ευέλικτη στις τιμές, έτσι μπορεί να υπάρξει ελαστικότητα στο κόστος χωρίς να χάνεται η ποιότητα, πράγμα πολύ σημαντικό για κάθε επισκέπτη.

2.2.4 ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ (ΑΓΡΟΤΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ)

Μια άλλη μορφή τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί και να αποδώσει σε μεγάλο βαθμό στη χώρα μας είναι ο αγροτικός τουρισμός ή αλλιώς αγροτουρισμός.

Ο αγροτικός τουρισμός είναι τουρισμός μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και έχει ως κεντρικό στοιχείο τον άνθρωπο. Όταν μιλάμε για αγροτικό τουρισμό εννοούμε κάτι παραδοσιακό και αυθεντικό. Αυτό που προσφέρει ο αγροτικός τουρισμός είναι αυτό που αναζητούν οι περισσότεροι άνθρωποι των πόλεων, να δοκιμάσουν δηλαδή απλές συγκινήσεις κάνοντας απλά πράγματα.

Η τεχνογνωσία στο τομέα του αγροτικού τουρισμού εξαρτάται από τη δυνατότητα των αγροτών να επικοινωνούν με τους κατοίκους των πόλεων, οι οποίοι έχουν ξεχάσει την πολυτέλεια των απλών πραγμάτων που προσφέρει η φύση.

2.2.5 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο κοινωνικός τουρισμός διεξάγεται στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής κυρίως του κράτους αλλά και κάποιου οργανισμού ή επιχείρησης.

Ο κοινωνικός τουρισμός στοχεύει στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ενίσχυση κάποιων κοινωνικών τάξεων που δε θα είχαν από μόνοι τους την οικονομική δυνατότητα για να κάνουν έστω και κάποιες ολιγοήμερες διακοπές. Η ενίσχυση αυτών των ανθρώπων γίνεται μέσω κάποιων προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού.

2.2.6 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα άτομα που μετέχουν σε αυτή τη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, είναι άτομα που έχουν ως σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος από κάθε αρνητική παρέμβαση του ανθρώπινου είδους.

Ο οικολογικός τουρισμός είναι περισσότερο διαδεδομένος στις Ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ελλάδα βρίσκεται ακόμα σε πολύ αρχικό στάδιο γιατί παρόλο που υπάρχουν οι προϋποθέσεις (φυσικός πλούτος, μεγάλη ποικιλία οικοσυστημάτων), δεν έχουμε την απαραίτητη οργάνωση ώστε να υπάρξει εξέλιξη του οικολογικού τουρισμού.

2.2.7 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Σκοπός του καλλιτεχνικού τουρισμού είναι η μετακίνηση κάποιων ατόμων για την παρακολούθηση κάποιου καλλιτεχνικού γεγονότος. Τα άτομα που μετέχουν σε αυτού του είδους τον τουρισμό μπορεί να είναι καλλιτέχνες ή και απλοί άνθρωποι. Συνήθως ο καλλιτεχνικός τουρισμός είναι μικρής χρονικής διάρκειας, δηλαδή η διάρκεια παραμονής των επισκεπτών ταυτίζεται με τη διάρκεια του καλλιτεχνικού γεγονότος.

2.2.8 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θρησκευτικός τουρισμός έχει απήχηση κυρίως σε ομάδες ατόμων αλλά και σε μεμονωμένα άτομα που θέλουν να επισκεφθούν θρησκευτικούς χώρους στην Ελλάδα ή και στο εξωτερικό.

Τα γκρουπ των θρησκευτικού τουρισμού πραγματοποιούν τις μετακινήσεις τους σε συγκεκριμένες ημερομηνίες που αντιστοιχούν σε θρησκευτικές εορτές. Η παραμονή των τουριστών δεν είναι μακροχρόνια και τις περισσότερες φορές είναι ημερήσια.

2.2.9 ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο αθλητικός τουρισμός αφορά άτομα που ασχολούνται με τον αθλητισμό. Ο αθλητικός τουρισμός έχει δύο μορφές:

- Τη μετακίνηση λόγω συγκεκριμένου αθλητικού γεγονότος
- Την εγκατάσταση αθλητών σε συγκεκριμένο χώρο που παρέχει τις απαραίτητες προϋποθέσεις (κλιματολογικές συνθήκες, αθλητικές εγκαταστάσεις) με σκοπό την προετοιμασία για κάποιο αγώνα ή την προπόνηση τους.

2.2.10 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Μέσω του πολιτιστικού τουρισμού μας δίνεται η δυνατότητα να γνωρίσουμε από κοντά σπουδαίους αρχαιολογικούς χώρους.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια πολύ σημαντική μορφή εναλλακτικού τουρισμού που θα πρέπει να προωθήσουμε γιατί προάγει τον πολιτισμό. Επίσης η ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού συμβάλλει στην ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας σε όλη τη διάρκεια του χρόνου.

2.2.11 ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο θεραπευτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που ενδείκνυται για ηλικιωμένα κυρίως άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας.

Για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού και γενικότερα του τουρισμού υγείας, λειτουργούν ήδη 2 κέντρα θαλασσοθεραπείας, στην Κρήτη, εφοδιασμένα με το ειδικό σήμα λειτουργίας του Ε.Ο.Τ .

Σε αυτήν την κατηγορία τουριστικής υποδομής συμπεριλαμβάνονται επίσης 16 υδροθεραπευτήρια (σε ιαματικές πηγές τουριστικής σημασίας), στα οποία εξυπηρετούνται ετησίως περί τα 100.000 άτομα, με 1.400.000 θεραπευτικές αγωγές (λούσεις κλπ) καθώς και υδροθεραπευτήρια σε 40 πηγές τοπικής σημασίας.

2.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Η προσφορά τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών στον νομό Μεσσηνίας, αποτελεί μια ενδιάμεση περίπτωση τουριστικής ανάπτυξης, σε σχέση μ' εκείνες που δημιουργήθηκαν σε αντίστοιχες περιοχές της Ελλάδας.

Κυρίαρχο σημείο της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας είναι ο τύπος του τουρισμού που αναπτύχθηκε, δηλαδή ο μαζικός οργανωμένος παραθεριστικός τουρισμός, απόρροια των σχέσεων που διαμορφώθηκαν μεταξύ ζήτησης και προσφοράς. Σε μια συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση γίνεται μια προσπάθεια ικανοποίησης των τουριστικών αναγκών με την δημιουργία νέων υλικών.

Οι καταναλωτές των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών κατά 75% είναι αλλοδαποί τουρίστες, γεγονός που φανερώνει τον εξωστρεφή χαρακτήρα του Ελληνικού τουρισμού.

Η τουριστική ανάπτυξη του Νομού Μεσσηνίας υπήρξε απόρροια μιας πληθώρας φυσικών και πολιτιστικών πόρων, οι οποίοι ενεργοποίησαν σε μια πρώτη φάση την τουριστική ζήτηση και κατά δεύτερη φάση τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και εξοπλισμών.

Η κατανάλωση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών ήταν ένας συνδυασμός ημεδαπής και αλλοδαπής πελατείας, αποτέλεσμα αφενός της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των ημεδαπών τουριστών και αφετέρου της υιοθέτησης του ελεύθερου χρόνου, της αναψυχής και κατ' επέκταση των διακοπών σαν κύριο καταναλωτικό αγαθό εκ μέρους των αλλοδαπών τουριστών.

Η μονομερής όμως, και η μη σχεδιασμένη εκμετάλλευση των τουριστικών πόρων του Νομού συνέβαλλε στην δημιουργία μιας ποικιλίας τουριστικών καταλυμάτων τα οποία αδυνατούν να παρακολουθήσουν και να προσαρμοστούν στις μεταβολές της ζήτησης και κατ' επέκταση στη δυναμική των τουριστικών αγορών.

➤ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού Μεσσηνίας παρουσίασαν αξιόλογες αυξητικές τάσεις κατά την χρονική περίοδο 1985-1996. Σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, οι ξενοδοχειακές μονάδες παρουσίασαν μια αύξηση 39,1% ενώ οι κλίνες 78,2%. Η αυξητική πορεία του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού υπήρξε σημαντικότερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο χώρας. Σύμφωνα με στατιστικές του Ε.Ο.Τ τη περίοδο 1990-1996 οι κλίνες στα ξενοδοχειακά καταλύματα αυξήθηκαν κατά 43% ενώ η αντίστοιχη αύξηση στη χώρα ανήλθε στο 25,2%.

Πίνακας 2.1 : Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού του Ν. Μεσσηνίας κατά κατηγορία (1985-1996)

Κατηγορία	1985			1990			1994			1996			Μεταβολή 1985-	
	ΜΟΝ	ΚΛΙΝ	%	ΜΟΝ	ΚΛΙΝ	%	ΜΟΝ	ΚΛΙΝ	%	ΜΟΝ	ΚΛΙΝ	%	ΜΟΝ	ΚΛΙΝ
ΑΑ Τάξη	0	0	-	0	0	-	0	0	-	1	162	2,9	100	16.200
Α' Τάξη	1	12	0,4	1	12	0,3	1	94	2,0	3	405	7,4	200	3,275
Β' Τάξη	14	1.302	42,5	20	1.748	46,0	17	169	37,0	17	1.667	30,5	21,4	28,0
								3	1					
Γ' Τάξη	26	1.094	35,7	34	1.441	38,0	52	2,23	49,0	60	2.695	49,5	130	146
								7	1					
Δ Τάξη	14	330	10,8	14	349	9,2	12	294	6,4	11	294	5,4	-21,4	-10,9
Ε' Τάξη	19	324	10,6	12	246	6,5	12	246	5,4	11	235	4,3	-42,1	-27,5
Γεν. Σύν.	74	3.064	100	81	3.796	100	94	4,56	100	103	5.458	100	39,1	78,2
								4						

Πηγή: Ε Ο Τ

➤ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ - ΚΛΙΝΕΣ

Η συμμετοχή της τουριστικής δραστηριότητας στην οικονομία του Νομού Μεσσηνίας, παρ' όλες τις αυξητικές τάσεις του ξενοδοχειακού δυναμικού κατά την περίοδο 1990-1996, φαίνεται να υπολείπεται των υπολοίπων Νομών της περιφέρειας Πελοποννήσου. Συγκεκριμένα ο Νομός Μεσσηνίας αντιπροσωπεύει τον τρίτο σε δυναμικότητα (κλίνες) Νομό της Πελοποννήσου μετά τους Νομούς Αργολίδας και Κορινθίας, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 37,8% και το 28,6% του συνόλου των κλινών αντιστοίχως.

Πίνακας 2.2: Γεωγραφική κατανομή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Νομό (1996)

Νομοί	Μονάδες	%	Κλίνες	%
Ν. Αργολίδος	141	28,6	12.083	37,8
Ν. Κορινθίας	126	25,4	9.164	28,6
Ν. Αρκαδίας	52	10,5	2.060	6,4
Ν. Λακωνίας	73	14,7	3.288	10,2
Ν. Μεσσηνίας	103	20,8	5.458	17,0
Περιφέρεια	495	100	32.053	100

Πηγή: Ε Ο Τ

➤ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα, σύμφωνα με τη δυναμικότητα τους, μπορούν να χαρακτηριστούν σε μεσαιού και μικρού μεγέθους. Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό προσδιορίζει συχνά τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του τουριστικού καταλύματος, την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, τον τύπο του τουρισμού, τις διασυνδέσεις του τουριστικού καταλύματος με άλλους παραγωγικούς κλάδους του Νομού κλπ.

Η διάκριση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε κατηγορίες φανερώνει τη δομική τους σύνθεση η οποία σκιαγραφεί αφενός την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και αφετέρου το προφίλ της πελατείας και τον βαθμό διασύνδεσης τους με άλλες δραστηριότητες αναψυχής.

Σύμφωνα με τον πίνακα 2.1, την περίοδο 1985-1996 παρατηρείται μια ποιοτική βελτίωση του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού προς όφελος των κατηγοριών Α' τάξης. Παράλληλα μειώνεται η ποσοστιαία συμμετοχή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων Β' κατηγορίας από 42,5% το 1985 σε 30,5% το 1996, ενώ αυξάνεται η δυναμικότητα των καταλυμάτων Γ' τάξης από 35,7% σε 49,5%. Τα καταλύματα Δ' και Ε' τάξης περιορίζονται σε ένα μικρό ποσοστό περίπου 9,7% επί της συνολικής δυναμικότητας.

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα μπορούμε να τα διακρίνουμε στις εξής κατηγορίες ανάλογα με την διάρθρωση σε τύπους ξενοδοχειακών καταλυμάτων: α) σε ξενοδοχεία, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 74% του συνόλου β) τα Bungalows το 0,9% γ) τα ξενοδοχεία και Bungalows το 11,7% δ) τα παραδοσιακά καταλύματα το 0,2% ε) τα οικοτροφεία το 0,3% στ) τα

πανδοχεία το 0,3% ζ) τα επιπλωμένα διαμερίσματα το 8,8% και η) τα ξενοδοχεία και τα επιπλωμένα διαμερίσματα το 3,8%. Από τα ξενοδοχεία το 22,2% των κλινών αντιπροσωπεύουν τα ξενοδοχεία Α' και Β' τάξης ενώ τα Γ' τάξης συγκεντρώνουν το 54,8%.

Πίνακας 2.3 : Διάρθρωση ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996)

Κατηγορίες	Μονάδες	Κλίνες	%	%
Ξενοδοχεία				
-πολυτελείας	-	-		
-Α' τάξης	3	405	10,0	
-Β' τάξης	11	898	22,2	
-Γ' τάξης	44	2.209	54,8	
-Δ' τάξης	11	294	7,2	
-Ε' τάξης	11	235	5,8	
Σύνολον	80	4.041	100	74,0
Bungalows				
- πολυτελείας	-	-		
-Α' τάξης	-	-		
-Β' τάξης	-	-		
-Γ' τάξης	2	50		
Σύνολον	2	50	100	0,9
Ξενοδοχεία+Bungalows				
-πολυτελείας	-	-		
-Α' τάξης	-	-		
-Β' τάξης	1	663		
Σύνολον	1	663	100	11,7
Παραδοσιακά καταλύματα				
-πολυτελείας	-	-		
-Α' τάξης	-	-		
-Β' τάξης	1	9		
Σύνολον	1	9	100	0,2
Οικοτροφεία	1	16	100	0,3
Πανδοχεία	1	19	100	0,3
Επιπλωμένα διαμερίσματα				
-Α' τάξης	-	-		
-Β' τάξης	3	79	16,4	
-Γ' τάξης	12	401	83,6	
-Δ' τάξης	-	-		
-Ε' τάξης	-	-		
Σύνολον		480	100	8,8
Ξενοδοχεία & επιπλωμένα διαμερίσματα				
-πολυτελείας	1	162	77,2	
-Α' τάξης	-	-		
-Β' τάξης	1	48	22,8	
-Γ' τάξης	-	-		
Σύνολον	2	210	100	3,8
Γενικό σύνολο	103	5.458	100	100

Πηγή: ΕΟΤ

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι η πλειοψηφία των καταλυμάτων ανήκει στις μεσαίες κατηγορίες. Ειδικότερα το 80% της συνολικής δυναμικότητας αντιστοιχεί στις κατηγορίες Β' και Γ' , ενώ τα ξενοδοχεία της Γ' τάξης αντιπροσωπεύουν το 54,8% των συνολικών κλινών.

Σε επίπεδο επαρχιών πρώτη έρχεται η επαρχία Καλαμάτας με 37 ξενοδοχειακές μονάδες, 1.190 δωμάτια και 2.273 κλίνες. Δεύτερη η επαρχία Πυλίας με 43 ξενοδοχειακές μονάδες, 916 δωμάτια και 1.766 κλίνες. Τρίτη η επαρχία Μεσσηνίας με 6 ξενοδοχειακές μονάδες, 462 δωμάτια και 881 κλίνες. Και τέταρτη συναντάμε την επαρχία Τριφυλίας με 14 ξενοδοχειακές μονάδες, 323 δωμάτια και 638 κλίνες.

Αρκετά από τα ξενοδοχεία, που βρίσκονται κυρίως στην πόλη της Καλαμάτας, διαθέτουν μέσα για άτομα με ειδικές ανάγκες. Δεν είναι εύκολο όμως να διευκρινιστεί ποια ακριβώς είναι τα μέσα αυτά και ποια διαθέτει κάθε ένα ξενοδοχείο ξεχωριστά. Τα περισσότερα διαθέτουν ειδικές ράμπες, οι οποίες βοηθούν τα ΑΜΕΑ να εισέλθουν στο ξενοδοχείο, ενώ κάποια άλλα εκτός από τις ειδικές ράμπες διαθέτουν στο εσωτερικό τους και ειδικά διαμορφωμένους χώρους για να κάνουν την ζωή αυτών των ατόμων πιο εύκολη πχ ασανσέρ ειδικά διαμορφωμένα για να μπορούν τα άτομα αυτά να τα χρησιμοποιούν ακόμη και όταν δεν συνοδεύονται από κάποια άλλα άτομα, και βέβαια ειδικά δωμάτια τα οποία είναι διαμορφωμένα ανάλογα με τις ανάγκες ενός ΑΜΕΑ (διαθέτουν ειδικά μπάνια, κρεβάτια, και άλλους απαραίτητους χώρους) .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Με τον νόμο 2919/01 (Φ.Ε.Κ. 128/Α/25.06.01) συστήνεται η θέση προέδρου του Ε.Ο.Τ. Η θητεία του προέδρου είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται. Ο πρόεδρος είναι ο ανώτερος προϊστάμενος των υπηρεσιών του Οργανισμού και έχει όλες τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από το νόμο 2160/93.

Ο Ε.Ο.Τ ιδρύθηκε το 1950 με τον Α.Ν. 1565/50 που κυρώθηκε με τον Ν. 11624/51 και έκτοτε αποτελεί τον βασικό φορέα του τουριστικού τομέα.

Ο Ε.Ο.Τ διαρθρώνεται σε κεντρική υπηρεσία, με έδρα την Αθήνα και σε υπηρεσίες του εξωτερικού. Η διάρθρωση των υπηρεσιών του Ε.Ο.Τ και οι αρμοδιότητες της κάθε υπηρεσιακής μονάδας περιλαμβάνονται στο Π.Δ. 343/2001 (Φ.Ε.Κ. 231 Α).

3.1 ΔΟΜΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ του Ε. Ο. Τ

Αρμόδιο Υπουργείο που προϊστάται του Ε.Ο.Τ είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης. Στο αμέσως επόμενο επίπεδο διοίκησης βρίσκεται ο πρόεδρος του Ε.Ο.Τ ο οποίος προϊστάται των υπηρεσιών του Οργανισμού. Ο πρόεδρος έχει υπό την εποπτεία του το Γραφείο Νομικού Συμβούλου, το Γραφείο Τύπου, τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και τη Γενική Διεύθυνση Προβολής.

Στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης υπάγονται τρεις επιπλέον διευθύνσεις με τρία, δύο και τρία τμήματα στην καθεμία αντιστοίχως. Πρώτη είναι η Διεύθυνση Μελετών και Επενδύσεων με το τμήμα προγραμματισμού τουριστικής ανάπτυξης, το τμήμα ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού και το τμήμα τουριστικών επενδύσεων και ενημέρωσης επενδυτών. Δεύτερη είναι η Διεύθυνση Ποιοτικού Ελέγχου και Εποπτείας Αγοράς με το τμήμα ποιοτικού ελέγχου και το τμήμα εποπτείας αγοράς. Τρίτη είναι η Διεύθυνση Τουριστικών Εγκαταστάσεων με το τμήμα σχεδιασμού, το τμήμα τεχνικών υπηρεσιών και το τμήμα χωροταξίας και περιβάλλοντος.

Στη Γενική Διεύθυνση Προβολής υπάγονται τέσσερις διευθύνσεις με τρία τμήματα για την πρώτη, τρία για την δεύτερη, δύο για τη τρίτη και τέσσερα για την τέταρτη. Η πρώτη διεύθυνση είναι η Διεύθυνση Έρευνας Αγοράς και Διαφήμισης με τα τμήματα: έρευνας αγοράς, διαφημιστικών προγραμμάτων-συνεδριών -εκθέσεων, και εκδόσεων και οπτικοακουστικών μέσων. Δεύτερη

είναι η Διεύθυνση Υπηρεσιών Εξωτερικού με τα τμήματα: συντονισμού και υποστήριξης υπηρεσιών εξωτερικού, υπηρεσίες εξωτερικού, και δημοσίων σχέσεων. Τρίτη είναι η Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών με τα τμήματα προϋπολογισμού- μισθοδοσίας και λογιστηρίου- περιουσίας. Τέλος τέταρτη είναι η Διεύθυνση Διοικητικού με τα τμήματα προσωπικού και διοικητικής οργάνωσης, γραμματείας και διεκπεραίωσης, διοικητικής μέριμνας προμηθειών και βιβλιοθήκης, και το τμήμα πληροφορικής.

3.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Ε. Ο. Τ.

Οι περιφερειακές υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ (διευθύνσεις τουρισμού, γραφεία τουρισμού και γραφεία πληροφοριών) έχουν καταργηθεί από την έναρξη ισχύος του Π.Δ. 313/01(Φ.Ε.Κ. 211/25.09.2001).

Με το ίδιο διάταγμα σε κάθε περιφέρεια συστήνεται διεύθυνση τουρισμού η οποία υπάγεται στην Γενική Διεύθυνση της Περιφέρειας. Επίσης συστήνονται γραφεία υποστήριξης τουρισμού τα οποία υπάγονται στις Διευθύνσεις Τουρισμού των αντιστοιχών περιφερειών, στους παρακάτω Νομούς και νησιά, με έδρα την πρωτεύουσα του Νομού ή του νησιού.

Τα νησιά είναι η Κεφαλονιά, η Ζάκυνθος, η Λευκάδα, η Εύβοια, η Χίος, η Σάμος, η Κως, η Μύκονος, η Πάρος, η Νάξος, η Άνδρος, η Τήνος, η Θήρα, η Πάτμος και η Μήλος.

Οι Νομοί είναι: Λακωνίας, Μεσσηνίας, Χανίων, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Καβάλας και Λάρισας.

3.3 ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Ε. Ο. Τ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Οι υπηρεσίες εξωτερικού του Ε.Ο.Τ έχουν σαν έργο την πληροφόρηση, τις δημόσιες σχέσεις και τη διαφήμιση της Ελλάδας στις χώρες - πηγές του διεθνούς τουριστικού ρεύματος. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων αυτών λειτουργούν γραφεία πληροφοριών του κοινού, παρέχουν κάθε είδους ενημέρωση στους επαγγελματίες τουρισμού (tour - operators, τουριστικά γραφεία κλπ), εισηγούνται σχετικά με τη διαφημιστική εκστρατεία του Ε.Ο.Τ ,και παρακολουθούν την υλοποίηση της στη χώρα, ή τις χώρες τοπικής τους αρμοδιότητας. Συγχρόνως παρακολουθούν τους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού μας στις ξένες αγορές και ενημερώνουν την κεντρική υπηρεσία σχετικά με τη δραστηριότητα και τη θέση των ανταγωνιστριών χωρών στις αγορές αυτές.

Ο Ε.Ο.Τ διατηρεί διευθύνσεις εξωτερικού (Δ Ι Τ Ε Ξ) στις ακόλουθες χώρες:

- Αυστραλία
- Αυστρία
- Βέλγιο (με αρμοδιότητα και για το Λουξεμβούργο)
- Γαλλία

- Γερμανία (Φρανκφούρτη)
- Ελβετία
- Ιαπωνία
- Ισπανία
- Ισραήλ
- Ιταλία (Μιλάνο)
- Καναδά
- Μεγάλη Βρετανία (με αρμοδιότητα και για την Ιρλανδία)
- Ολλανδία
- Ρωσία
- Σουηδία (με αρμοδιότητα για ολόκληρη τη Σκανδιναβία και τις χώρες της Βαλτικής)
- Τσεχία (με αρμοδιότητα για Ουγγαρία, Σλοβακία και Πολωνία)

Ακόμη ο Ε.Ο.Τ διατηρεί γραφεία υπαγόμενα στις αντίστοιχες διευθύνσεις εξωτερικού :

- Στη Δανία
- Στη Φιλανδία
- Στο Μόναχο, το Αμβούργο και το Βερολίνο και
- Στη Ρώμη

3.4 ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ Ε. Ο. Τ.

Κύριος σκοπός του Ε.Ο.Τ , σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 του Νόμου 2160/93, είναι η οργάνωση, η ανάπτυξη και η προώθηση του τουρισμού στην Ελλάδα, με την αξιοποίηση όλων των υφιστάμενων δυνατοτήτων της χώρας. Σύμφωνα με την πρόσφατη αυτή διάταξη, ο Ε.Ο.Τ καθίσταται ο κύριος φορέας εισήγησης της τουριστικής πολιτικής και υλοποίησης της, με τις ακόλουθες «σφαίρες» δραστηριοτήτων:

1. Υποβάλλει προτάσεις στην κυβέρνηση για την χάραξη της τουριστικής πολιτικής.
2. Υλοποιεί την τουριστική πολιτική που χαράσσει η κυβέρνηση.
3. Συντονίζει τις ενέργειες των συναρμοδίων φορέων για την εξυπηρέτηση των τουριστικών σκοπών.
4. Μελετά, εκτελεί και εποπτεύει έργα τουριστικής υποδομής και ανάπτυξης και καταρτίζει σχετικά προγράμματα περιλαμβανομένης της τουριστικής αξιοποίησης λουτροπόλεων και ιαματικών πηγών.
5. Καταρτίζει και εκτελεί το πρόγραμμα τουριστικής προβολής της χώρας στο εσωτερικό και εξωτερικό και μεριμνά για την ανάπτυξη τουριστικής συνείδησης.
6. Κατασκευάζει και εκμεταλλεύεται κάθε κατηγορίας τουριστικές εγκαταστάσεις και άλλες εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής.

7. Έχει την ευθύνη της τουριστικής επιμόρφωσης.
8. Εποπτεύει και ελέγχει τις τουριστικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες οποιασδήποτε κατηγορίας.
9. Ενισχύει δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και φυσικά ή νομικά πρόσωπα, των οποίων οι ενέργειες αποβλέπουν στην προώθηση των στόχων του Ε.Ο.Τ.
10. Αναλαμβάνει κάθε άλλη δραστηριότητα ή ενέργεια που αποβλέπει στην οργάνωση, ανάπτυξη και προώθηση του τουρισμού.

3.5 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ

Σε ένα περιβάλλον ολοένα και πιο ανταγωνιστικό, το μέλλον του τουρισμού στην Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την βελτίωση της ποιότητας των υποδομών και υπηρεσιών του τομέα καθώς και από τον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Αυτές οι προτεραιότητες αποτελούν βασικές κατευθύνσεις της τουριστικής πολιτικής της χώρας και υλοποιούνται με κύρια εργαλεία τα τελευταία χρόνια, το Β' Κ. Π. Σ (δηλαδή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «τουρισμός – πολιτισμός», υποπρόγραμμα «τουρισμός», καθώς και τα ΠΕΠ /Β' Κ. Π. Σ, τα οποία βρίσκονται ήδη σε φάση ολοκλήρωσης) και το Γ' Κ.Π.Σ , η υλοποίηση του οποίου μόλις ξεκίνησε.

Στο Γ' Κ. Π. Σ, οι δράσεις και οι πόροι του τουρισμού ενσωματώθηκαν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (συντ. ΕΠΑΝ), οι άξονες του οποίου ενθαρρύνουν, προωθούν και στηρίζουν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ποιότητα, στοιχεία δηλαδή απαραίτητα για την επίτευξη αυξημένης ανταγωνιστικότητας για τον Ελληνικό Τουρισμό.

Πιο συγκεκριμένα οι βασικοί στόχοι πολιτικής, που υλοποιούνται μέσα από το ΕΠΑΝ ορίζονται ως εξής:

- Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν και διατήρηση επιπέδου της ποιότητας αυτής.
- Εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος με τη δημιουργία των υποδομών και την οργάνωση των ειδικών προϊόντων τα οποία μπορούν να προσελκύσουν ζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.
- Ενίσχυση της προβολής της χώρας ως τουριστικού προορισμού.
- Αναδιάρθρωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Αναλυτικότερα τα μέτρα που αφορούν άμεσα τον τομέα του τουρισμού είναι τα μέτρα 1.4, 2.2, 3.2, 5.1, 5.2, 5.3 και 8.1, οι τουριστικές όμως επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε πόρους που διατίθενται και μέσω άλλων μέτρων (αρμοδιότητας άλλων τομέων/ γραμματειών του ΥΠΑΝ, όπως η γενική γραμματεία εμπορίου) που απευθύνονται γενικότερα σε επιχειρήσεις.

3.6 ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ Ε.Ο.Τ.

Η βελτίωση της ποιότητας τόσο του ανθρωπογενούς όσο και του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Η δραστηριότητα του Ε.Ο.Τ εστιάζεται στην σταθερή εφαρμογή των ρυθμίσεων και μέτρων που ισχύουν, καθώς και στην προώθηση επιλεκτικών νέων νομοθετικών και χρηματοδοτικών εργαλείων που σχετίζονται ιδιαίτερα με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η σχετική πολιτική του Ε.Ο.Τ ακολουθεί τέσσερις κύριους άξονες:

- **Προώθηση χωρικών ρυθμίσεων και ελέγχων**
(γνωμοδότηση για τη σκοπιμότητα ως προς τη χωροθέτηση τουριστικών εγκαταστάσεων, έλεγχος μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την ίδρυση ή επέκταση τουριστικών εγκαταστάσεων, σύνταξη και έλεγχος τήρησης τεχνικών προδιαγραφών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής, εφαρμογή κοινοτικών πρωτοβουλιών κλπ).
- **Προώθηση πρότυπων δράσεων και σχεδίων διαχείρισης ειδικών περιοχών**
(εκπόνηση μελετών σχετικά με την οργάνωση και την ανάδειξη χώρων, τη διαχείριση επισκεπτών -ενέργειες ενημέρωσης και προβολής- σύσταση ειδικών φορέων διαχείρισης).
- **Πολιτική προώθησης οικονομικών κινήτρων**
(επιχορηγήσεις σε επενδύσεις σε μη κορεσμένες περιοχές, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων με φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές και μεθόδους, στήριξη μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων για την προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού).
- **Ευαισθητοποίηση του κοινού, σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ήπιων μορφών τουρισμού.**
(εκστρατείες ενημέρωσης προβολής εθνικής ή τοπικής κλίμακας, τηλεοπτικές ταινίες και σποτς, καθώς και ειδικά βραβεία όπως οι «Γαλάζιες Σημαιές»).

Για την εφαρμογή αυτών των πολιτικών, ο Ε.Ο.Τ χρησιμοποιεί ένα ευρύ φάσμα επιμέρους δράσεων, χρησιμοποιώντας εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Η Ελλάδα συμμετείχε στο 5^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον 1992-2000 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο περιλαμβάνονταν ειδικά μέτρα πολιτικής για τον τομέα της αειφορίας. Οι ομάδες - στόχοι αυτών των μέτρων είναι το γενικό κοινό και οι τοπικές κοινωνίες, οι επισκέπτες τουρίστες, η Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, οι επαγγελματίες του τουριστικού τομέα, τα στελέχη και το προσωπικό υπηρεσιών και οι φορείς που συνδέονται με την ανάπτυξη του τουρισμού.

3.7 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ Ε.Ο.Τ.

Οι κυριότερες πρωτοβουλίες και δράσεις που έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια ο Ε.Ο.Τ στο πλαίσιο του 5^{ου} Ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης, είναι ενδεικτικά οι εξής:

- Προώθηση διαφόρων προγραμμάτων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, με μελέτες και έργα που έχουν αναλάβει οι υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ (πρόγραμμα παραδοσιακών οικισμών, προώθηση ορεινού τουρισμού, αγροτουρισμού, κλπ).
- Ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας (με διοργάνωση και συμμετοχή σε διεθνή και εσωτερικά συνέδρια, συναντήσεις και σεμινάρια).
- Ενημέρωση και επιμόρφωση του κοινού για την προστασία του περιβάλλοντος (έκδοση και διανομή σχετικών αφισών και φυλλαδίων, συμμετοχή σε εκθέσεις και συνέδρια).
- Συμμετοχή στον σχεδιασμό της αναβάθμισης του ελέγχου των χρήσεων γης, σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- Επιβολή αυστηρού θεσμικού πλαισίου για την ανέγερση τουριστικών εγκαταστάσεων, με την απαίτηση εκπόνησης μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την τήρηση περιβαλλοντικών όρων(ιδιαίτερα ως προς την κατανάλωση νερού και ενέργειας, την διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων, κλπ).
- Ειδικά προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού και στελεχών του τουριστικού τομέα σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Συμμετοχή σε διάφορα Ευρωπαϊκά πιλοτικά προγράμματα σχετικά με τον ορεινό τουρισμό και την προστασία του περιβάλλοντος σε παραλιακές περιοχές (προγράμματα « smart», «γαλάζιες σημαίες»).
- Συμμετοχή σε ειδικά διεθνή προγράμματα «ήπιου» τουρισμού.
- Εκπόνηση μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα κατασκευής μαρινών και άλλων εγκαταστάσεων του Ε.Ο.Τ.
- Σύνταξη εθνικού τομεακού σχεδίου ανάπτυξης στο πλαίσιο του σχεδίου περιφερειακής ανάπτυξης 2000-2006, στο οποίο περιλαμβάνονται δράσεις φιλικές προς το περιβάλλον και προώθηση ήπιων μορφών τουρισμού.
- Προώθηση και προβολή ήπιων μορφών τουρισμού (ορεινού, πολιτιστικού, αγροτικού) μέσω δημοσίων επενδύσεων και του Β' Κ.Π.Σ σε ορεινές διαδρομές, μονοπάτια και καταφύγια, αποκατάσταση και ανάδειξη παραδοσιακών οικισμών και διατηρητέων κτιρίων, έργα ανάδειξης κάστρων, προβολή πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ.
- Μελέτη ήπιας και οικολογικής τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής του ορεινού όγκου της Πίνδου
- Συνεργασία και συντονισμός δράσεων με διάφορους φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις για την προώθηση του οικολογικού τουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΟΙ ΜΑΡΙΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η κατασκευή και η λειτουργία μαρίνων στην Ελλάδα άρχισε μετά το 1960, όταν ο Ε.Ο.Τ έθεσε για πρώτη φορά σε εφαρμογή ένα σχετικό μακροπρόθεσμο κατασκευαστικό πρόγραμμα. Λόγω της αυξημένης ζήτησης για θέσεις ελλιμενισμού, την πρωτοβουλία του Ε.Ο.Τ μιμήθηκαν από τη δεκαετία του '80 οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα Λιμενικά Ταμεία καθώς και ιδιώτες επενδυτές.

Το 1993 δημοσιεύτηκε μια νέα νομοθεσία για τις μαρίνες (Ν. 2160/93), με σκοπό τη στήριξη σχετικών επενδυτικών πρωτοβουλιών και τη θέσπιση των αναγκαιών προδιαγραφών και διαδικασιών για τη δημιουργία σύγχρονων μαρίνων.

Συγχρόνως ο Ε.Ο.Τ και ορισμένες από τις 13 Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας έχουν θέσει σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου δικτύου αγκυροβολίας και συναφών υπηρεσιών για σκάφη κατά μήκος των Ελληνικών ακτών, πρόγραμμα, που βρίσκεται σε φάση ολοκλήρωσης. Νέες σύγχρονες μαρίνες, ξενοδοχειακοί λιμένες και αγκυροβόλια για τον ασφαλή ελλιμενισμό σκαφών λειτουργούν ήδη ή τίθενται σταδιακά σε λειτουργία, προκειμένου να καλύψουν με τον πιο ικανοποιητικό τρόπο και υπό τις ασφαλέστερες συνθήκες τις ανάγκες των τουριστών που φθάνουν στην χώρα μέσω θαλάσσης.

Μέχρι τα τέλη του τρέχοντος έτους, 25 νέες μαρίνες με 5500 νέες θέσεις ελλιμενισμού, και 15 αγκυροβόλια σε φυσικούς προστατευόμενους όρμους με 700 θέσεις αγκυροβολίας θα έχουν τεθεί σε λειτουργία σε όλη τη χώρα.

4.1 ΜΑΡΙΝΕΣ ΠΟΥ ΗΔΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ

Οι μαρίνες που λειτουργούν μέχρι στιγμής είναι 19 και διαθέτουν με 6.661 θέσεις ελλιμενισμού, προσφέροντας συγχρόνως και όλες τις συναφείς υπηρεσίες.

Πίνακας 4.1 : Υπάρχουσες Μαρίνες

ΟΝΟΜΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Αγ. Νικόλαος, Λασιθίου	250	Δήμος
ΑΛΙΜΟΣ	Άλιμος, Αττικής	950	Ελλην. Τουρ. Ακίνητα Α. Ε
ΑΡΕΤΣΟΥ	Καλαμαριά, Θεσσαλονίκης	300	Ελλην. Τουρ. Ακίνητα Α. Ε
ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ (ΑΚΤΙΟ)	Ακτιο, Αιτωλοακαρνανίας	136	Ιδιώτης-Ναυπηγοπλάστική Α. Ε
ΚΩΣ	Κως, Δωδεκανησου	250	Δήμος

ΦΛΟΙΣΒΟΣ	Αθήνα, Αττικής	195	Ελλην. Τουρ. Ακίνητα Α. Ε
ΓΛΥΦΑΔΑ	Γλυφάδα, Αττικής	780	Δήμος
ΓΟΥΒΙΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	Κέρκυρα, Κερκυρας	850	Ιδιώτης - Ι. Κ. Ε
ΚΑΛΑΜΑΤΑ	Καλαμάτα, Μεσσηνίας	300	Ιδιώτης - Κυριακούλης Α. Ε
ΜΑΝΔΡΑΚΙ ΡΟΔΟΥ	Μανδράκι, Δωδεκανήσου	115	Λιμενικό Ταμείο
ΜΕΘΑΝΑ	Μέθανα, Αττικής	70	Δήμος
OLYMPIC (ΔΑΥΡΙΟ) MARINE	Ελληνικό, Αττικής	685	Ιδιώτης - Olympic marine s.a
ΠΑΤΡΑ	Πάτρα, Αχαΐας	450	Λιμενικό Ταμείο
ΠΟΡΤΟ ΚΑΡΡΑΣ	Πόρτο Καρράς, Χαλκιδικής	175	Ιδιώτης- Ποτίδαια Α. Ε
ΠΟΡΤΟ ΣΑΝΗ	Πόρτο Καρράς, Χαλκιδικής	100	Ιδιώτης- Σάνη Α. Ε
ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ	Βουλιαγμένη, Αττικής	115	Ελλην. Τουρ. Ακίνητα Α. Ε
ΒΟΥΝΑΚΙ	Βουνάκι, Αιτωλοακαρνανίας	70	Ιδιώτης- Αχειμαστος Α. Ε
ΕΥΛΟΚΑΣΤΡΟ	Ευλόκαστρο, Κορινθίας	220	Δήμος
ΖΕΑ	Πειραιάς, Αττικής	650	Ελλην. Τουρ. Ακίνητα Α. Ε

Πηγή: Ε.Ο.Τ

4.2 ΜΑΡΙΝΕΣ ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

Πίνακας 4.2: μαρίνες υπό κατασκευή

ΜΑΡΙΝΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ
Αχείλι	Σκύρος	150
Αγ. Γαλήνη	Ρέθυμνο	112
Αργοστόλι	Κεφαλονιά	190
Χίος	Χίος	274
Ικαρία	Λευκάδα- Ικαρία	250
Ιτέα	Φωκίδα	146
Καμένα Βούρλα	Φθιώτιδα	81
Κατάκολο	Κατάκολο Ηλείας	235
Κυλλήνη	Κυλλήνη Ηλείας	150
Λευκάδα	Λευκάδα	482
Μάλια	Ηράκλειο	300
Μυτιλήνη	Λέσβος	200
Παλαιοχώρα	Χανιά	140
Πιδάλι	Σύρος	254
Πόρτο Γούβες	Ηράκλειο	72
Πρέβεζα	Πρέβεζα	261
Πύλος	Πύλος	
Πυθαγόρειο	Πυθαγόρειο Σάμος	
Ρόδος	Ρόδος	500
Θάσος	Λιμενάρια Θάσος	280
Τούρλος	Μύκονος	
Ζάκυνθος	Ζάκυνθος	150

Πηγή: Ε.Ο.Τ

Πηγή: Ε.Ο.Τ

4.3 ΜΑΡΙΝΑ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Μία από τις πιο οργανωμένες μαρίνες της Ελλάδας είναι αυτή της Καλαμάτας.

Η μαρίνα Καλαμάτας βρίσκεται δυτικά του κεντρικού λιμανιού, και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αφού βρίσκεται σχεδόν δίπλα στο κέντρο της πόλης.

Τον Σεπτέμβριο του 1998 η μαρίνα Καλαμάτας, περνά από τα χέρια του Δήμου Καλαμάτας, στα χέρια του ομίλου Κυριακούλης και συστήνεται εταιρεία με την επωνυμία "Μαρίνα Καλαμάτας Τουριστική Α.Ε" . Έπειτα από διεθνή πλειοδοτικό διαγωνισμό με διάρκεια σύμβασης για 25 έτη, η εταιρεία ανέλαβε την εκτέλεση έργων, τη χρήση και εκμετάλλευση της μαρίνας. Οι σημαντικότερες κατασκευαστικές εργασίες περιλάμβαναν την εκβάθυνση του βυθού, την ανάπλαση του περιβάλλοντα χώρου, την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού και τη διαμόρφωση της νηοδόχου. Η συνολική επένδυση που απαιτήθηκε από τον όμιλο ανήλθε σε 600.000 €.

Είναι μια σύγχρονη μαρίνα η οποία διαθέτει 255 θέσεις ελλιμενισμού, 4 εκ των οποίων είναι για σκάφη μήκους 25 μέτρων και 3 μέτρων βύθισμα, ενώ οι υπόλοιπες είναι για σκάφη μικρότερα των 25 μέτρων. Όλες οι θέσεις είναι εξοπλισμένες με παροχές νερού και ηλεκτρικού ρεύματος (220 volt), υπάρχουν 4 βρύσες κάτω και 4 πρίζες πάνω .

Ο χερσαίος χώρος περιλαμβάνει 150 θέσεις εναπόθεσης σκαφών τα οποία ανελκύνονται και καθελκύνονται με σύγχρονο travelift 60 τόνων. Η μαρίνα σε συνεργασία με εξωτερικά συνεργεία και τεχνικούς, προσφέρει ολοκληρωμένες υπηρεσίες για την επισκευή και συντήρηση των σκαφών.

Οι χερσαίες εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν ακόμη 860 τ.μ. κτιριακών εγκαταστάσεων στα οποία στεγάζονται καταστήματα, γραφεία, αναψυκτήρια, εστιατόριο, γραφεία ενοικίασης σκαφών και αυτοκινήτων, σταθμός ανεφοδιασμού καυσίμων, wc και ντους (τα οποία διαθέτουν ακόμα και πλυντήρια - στεγνωτήρια ρούχων).

Η μαρίνα λειτουργεί όλο το χρόνο. Η κίνηση βέβαια τον χειμώνα δεν είναι τόσο αυξημένη όσο είναι την καλοκαιρινή περίοδο. Το καλοκαίρι οι θέσεις υπερκαλύπτονται και υπάρχουν, εκτός των προαναφερθέντων θέσεων, επιπλέον 10 θέσεις οι οποίες δεν ενοικιάζονται αλλά λειτουργούν σαν χώροι εξυπηρέτησης σε περίπτωση ανάγκης, αν δηλαδή ζητηθεί μία θέση και την στιγμή εκείνη δεν υπάρχει κάποια διαθέσιμη, το σκάφος φιλοξενείται σε μία από αυτές τις 10 θέσεις, μέχρι να ελευθερωθεί κάποια άλλη.

Το 80 % των πελατών της είναι κάτοικοι του εξωτερικού, κυρίως Γερμανοί και Αυστριακοί οι οποίοι νοικιάζουν τις θέσεις για όλο το χρόνο ενώ χρησιμοποιούν τα σκάφη τους μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

Τα έσοδα της μαρίνας, τα οποία προέρχονται από τον ελλιμενισμό σκαφών και από την ενοικίαση καταστημάτων της, μαζί με κάποια εισφορά του ομίλου, όταν αυτό κριθεί αναγκαίο, εναποθέτονται στην κατασκευή έργων και συντήρησης της μαρίνας και στην κάλυψη των υποχρεώσεων της ως προς την καταβολή του ενοικίου.

Η μαρίνα Καλαμάτας είναι ένας από τους πιο σημαντικούς φορείς, ο οποίος ενισχύει το τουρισμό της πόλης, και ειδικότερα το θαλάσσιο τουρισμό. Ενδεικτικό στοιχείο είναι ότι το 1998 τα τουριστικά σκάφη που καταλάμβαναν θέσεις όλο τον χρόνο ήταν μόλις 5, ενώ αυτή τη στιγμή φτάνουν τα 190.

Εικόνα 1 : άποψη της Μαρίνας Καλαμάτας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

5.1 Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2160 /93

Σύμφωνα με την παράγραφο 13 του άρθρου 1 του Νόμου 2160/93 :

- i. «Στην έδρα κάθε Νομού συνίσταται επιτροπή τουριστικής προβολής, σκοπός της οποίας είναι ο καταρτισμός προγραμμάτων τουριστικής προβολής της περιοχής, στο εσωτερικό και εξωτερικό καθώς και η εκτέλεση τους ύστερα από έγκριση του Ε.Ο.Τ. Η επιτροπή τουριστικής προβολής συνίσταται με απόφαση του Νομάρχη, είναι επταμελής και αποτελείται από εκπροσώπους της Δημόσιας Διοίκησης, των Ο.Τ.Α και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων.
- ii. Τα προγράμματα τουριστικής προβολής του προηγούμενου εδαφίου χρηματοδοτούνται μέχρι ποσοστού 50% από τον Ε.Ο.Τ και κατά το υπόλοιπο 50% από υποχρεωτικές εισφορές των Ο.Τ.Α και όλων των παραγωγικών τάξεων της περιοχής το Νομού, που καθορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του οικείου Νομάρχη, ανάλογα με τις αιτήσεις ανάγκης χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων προβολής και πάντα μέσα στα όρια προϋπολογισμού της δαπάνης των προγραμμάτων, που εγκρίνει ο Ε.Ο.Τ» .

Ο σκοπός των δύο τάξεων (εδάφιο α' και β') είναι προφανής!! Συμμετοχή όλων των εταίρων της τουριστικής δραστηριότητας στο επίπεδο Νομού στην ευθύνη και κυρίως στις δαπάνες τουριστικής προβολής.

Η διατύπωση τους όμως είναι σε αρκετά σημεία ασαφής και αόριστη. Δημιουργεί πολλά ερμηνευτικά προβλήματα και δεν παρέχει στις Νομαρχιακές Επιτροπές Τουριστικής Προβολής (NETΠ), ένα απλό και κατανοητό πλαίσιο δράσης.

Η παράγραφος 13 του άρθρου 1 (εδάφιο α' και β') του Νόμου 2160 /93 προβλέπει με σαφήνεια τα εξής:

- i. Το Διοικητικό και Γεωγραφικό επίπεδο στο οποίο οι διατάξεις της εφαρμόζονται, είναι **Νομός**.
- ii. Το όργανο που οφείλει να λάβει την πρωτοβουλία σύστασης των NETΠ και τον καθορισμό των φορέων που συμμετέχουν σ' αυτές είναι ο **Νομάρχης** που με απόφαση του συστήνει την NETΠ και ορίζει τις εισφορές των συμμετεχόντων και των υπολοίπων φορέων.

- iii. Τον **αριθμό** των μελών της NETΠ (7) και την **γενική προέλευση** τους (δημόσια διοίκηση, Ο.Τ.Α και τουριστικές παραγωγικές τάξεις), όχι όμως και τα κριτήρια της επιλογής τους.
 - iv. Τις **αρμοδιότητες** των NETΠ που είναι:
 - **Η κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής προβολής του Νομού** στο εσωτερικό και εξωτερικό και
 - **Η εκτέλεση τους** μετά από έγκριση του Ε.Ο.Τ.
- Στον όρο «τουριστική προβολή» περιλαμβάνεται και η **διαφήμιση** με οποιοδήποτε μέσο (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, ειδικευμένα έντυπα, διαφημιστικά φυλλάδια κλπ) και οι **δημόσιες σχέσεις** (φιλοξενίες, συμμετοχή σε συνέδρια, εκθέσεις κλπ) κατά την παλιά πρακτική του Ε.Ο.Τ.
- v. Το ύψος της οικονομικής συμμετοχής των δύο πλευρών, δηλαδή του Ε.Ο.Τ και του τοπικού επιπέδου (Ο.Τ.Α - τουριστικό κύκλωμα):
 - **Ε.Ο.Τ ≤ 50%**
 - **Τοπικό επίπεδο ≥ 50%**

Οι ασάφειες και τα κενά της διατύπωσης των δύο εδαφίων εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία:

- i. Όπως ήδη σημειώθηκε, δεν προβλέπονται **κριτήρια** για την επιλογή των εκπροσωπούμενων στην 7μελή NETΠ φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του τουριστικού κυκλώματος, όπως θα ήταν π.χ. η αρμοδιότητα της Δημόσιας Διοίκησης, το ενδιαφέρον για τον τουρισμό και τα υφιστάμενα επίπεδα τουριστικής ανάπτυξης για τους Ο.Τ.Α και η αντιπροσωπευτικότητα, η ειδικευση, η εμπειρία και η προθυμία οικονομικής συμμετοχής για τους συλλογικούς φορείς του τουριστικού κυκλώματος. Ειδικά για τους τελευταίους δεν υφίσταται στον Νόμο 2160/93 ούτε καν ρητή επιταγή για συμμετοχή συλλογικών φορέων και όχι μεμονωμένων ιδιωτών επιχειρηματιών, αφού η σχετική διατύπωση είναι πολύ πιο αόριστη (εκπρόσωποι των τουριστικών παραγωγικών τάξεων). Θα ήταν, λοιπόν, δυνατό να περιληφθούν στην NETΠ εκπρόσωποι άσχετων κρατικών υπηρεσιών και συλλογικών φορέων μικρής εκπροσώπησης και σημασίας στο τουριστικό γίγνεσθαι του Νομού.
- ii. Δεν ρυθμίζονται καθόλου τα των «**υποχρεωτικών**» **εισφορών** των Ο.Τ.Α και **όλων των παραγωγικών τάξεων** της περιοχής του Νομού: πως υπολογίζονται; με ποια βάση; πότε καταβάλλονται; αν επιβάλλονται και στις εκτός τουριστικού κυκλώματος παραγωγικές τάξεις(π.χ. έμποροι, βιοτέχνες).
- iii. Δεν προσδιορίζονται με **ποιο τρόπο** προσεγγίζονται «οι αιτήσεις ανάγκης χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων προβολής», ανάλογες των οποίων θα πρέπει να είναι οι καθοριζόμενες με απόφαση του Νομάρχη υποχρεωτικές εισφορές του Ο.Τ.Α και των παραγωγικών τάξεων .
- iv. Δεν προβλέπονται **κριτήρια προσδιορισμού της οικονομικής συμμετοχής του Ε.Ο.Τ** (που όπως σημειώθηκε παραπάνω κυμαίνεται από 1% έως και 50%).

Στις 15/09/1995 ο Ε.Ο.Τ ενεργοποίησε τον θεσμό των ΝΕΤΠ με το 520653 έγγραφό του προς το Υπουργείο Εσωτερικών και τις Νομαρχίες που είχε ως εξής:

« Στο Νόμο 2160/93 « ρυθμίσεις για τον τουρισμό και άλλες διατάξεις» και συγκεκριμένα στη παράγραφο 13 του άρθρου 1, προβλέπεται η σύσταση στην έδρα κάθε Νομού, επιτροπής τουριστικής προβολής της περιοχής, στο εσωτερικό και το εξωτερικό, καθώς και την εκτέλεση προγραμμάτων ύστερα από την έγκριση του Ε.Ο.Τ.

Οι προαναφερόμενες επιτροπές πρέπει να συσταθούν με αποφάσεις των Νομαρχών όλης της χώρας, θα είναι δε 7μελείς, αποτελούμενες από εκπροσώπους της Δημόσιας Διοίκησης, των Ο.Τ.Α και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων.

Σας γνωρίζουμε επιπλέον, ότι τα συγκεκριμένα προγράμματα τουριστικής προβολής θα χρηματοδοτούνται μέχρι ποσοστού 50% από τον Ε.Ο.Τ και κατά το υπόλοιπο από υποχρεωτικές εισφορές των Ο.Τ.Α και όλων των παραγωγικών τάξεων της περιοχής του Νομού, που θα καθορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του οικείου Νομάρχη, ανάλογα με τις αιτήσεις και τις ανάγκες χρηματοδότησης των περιφερειακών προγραμμάτων προβολής και πάντα μέσα στα όρια προϋπολογισμού της δαπάνης που εγκρίνει ο Ε.Ο.Τ.

Επειδή κρίνεται αναγκαία η σύσταση των επιτροπών τουριστικής προβολής, μέσω των οποίων πιστεύεται ότι θα επιτευχθεί η εφαρμογή κοινής πολιτικής στο τομέα διαφήμισης - προβολής της χώρας, παρακαλείστε για τις δικές σας ταχείες ενέργειες βάσει των προαναφερομένων, ενημερώνοντας την υπηρεσία μας σχετικά».

Στις 30/11/1994 και αντιδρώντας σε ερωτήματα και απορίες των Νομαρχιών ο Ε.Ο.Τ επανήλθε στο θέμα με το 520896 έγγραφό του, που είχε ως εξής:

« 1. Σκοπός της διάταξης της παραγράφου 13, του άρθρου 1, του Νόμου 2160/93, είναι η προβολή των τουριστικών υπηρεσιών, προϊόντων και εκδηλώσεων που προβάλλουν τη συνολική τουριστική προσφορά του Νομού, με τρόπο συντονισμένο και μέσα από μια ενιαία αντίληψη των πραγματικών αναγκών της περιοχής, ώστε να αποφεύγεται ο κατακερματισμός των πιστώσεων σε αποσπασματικές πρωτοβουλίες.

Μετά από αυτά και προς διευκρίνιση των τεθέντων ερωτημάτων από τις Νομαρχίες, τις περιφερειακές διευθύνσεις Ε.Ο.Τ και τους ενδιαφερομένους φορείς καθώς και για την επίτευξη αρμονικής συνεργασίας των ΝΕΤΠ με τον Ε.Ο.Τ, διευκρινίζουμε τα ακόλουθα:

2. Αρμοδιότητες της επιτροπής (ΝΕΤΠ) : Η κατάρτιση ολοκληρωμένων προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται σε μια φιλοσοφία προβολής της συνολικής τουριστικής προσφοράς σε τοπικό επίπεδο.

- i. Η υποβολή στον Ε.Ο.Τ των προγραμμάτων προς έγκριση.
- ii. Η παρακολούθηση υλοποίησης τους.
- iii. Η απόδοση και ο απολογισμός στον Ε.Ο.Τ.

3. Σύνθεση της επιτροπής (NETΠ) :

Η επιτροπή είναι 7μελής και προεδρεύετε από το Νομάρχη ή κάποιο εκπρόσωπο του.

Συμμετέχουν εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α και των τουριστικών παραγωγικών τάξεων(ξενοδοχείων, τουριστικών γραφείων κλπ) που επιθυμούν να συμμετέχουν στην τοπική αυτή πρωτοβουλία. Οι εκπρόσωποι αυτοί ορίζονται από τους αντίστοιχους συλλογικούς φορείς.

Σε όσες περιφέρειες υπάρχουν Διευθύνσεις και γραφεία του Ε.Ο.Τ, συμμετέχει στην επιτροπή και ο προϊστάμενος του Ε.Ο.Τ ως εκπρόσωπος.

4. Χρηματοδότηση των προγραμμάτων :

i. Τα προγράμματα χρηματοδοτούνται από τον Ε.Ο.Τ μέχρι ποσοστού 50% επί του συνόλου του προϋπολογιζόμενου (και εγκεκριμένου από τον Ε.Ο.Τ) κόστους, το δε υπόλοιπο καλύπτεται από εισφορές των συμμετεχόντων φορέων.

ii. Είναι προφανές από την διατύπωση της διάταξης, ότι η υποχρεωτική εισφορά που καθορίζεται κάθε χρόνο με απόφαση του Νομάρχη, επιβάλλεται μόνο σε όσους εκ των φορέων, έχουν ζητήσει με αίτησή τους τη συμμετοχή στο τρέχον ετήσιο πρόγραμμα, η δε απόφαση για τη συμμετοχή τους ή μη, εναπόκειται αποκλειστικά στους ίδιους τους φορείς.

Εξυπακούεται ότι η έλλειψη βούλησης συμμετοχής στην κατάρτιση των προγραμμάτων συνεπάγεται εξαίρεση του επαγγελματικού φορέα ή του Ο.Τ.Α από το τρέχον ετήσιο πρόγραμμα. Η οικειοθελής αποχή από το πρόγραμμα πρέπει να αποδεικνύεται με έγγραφη απάντηση στη πρόσκληση του Νομάρχη για συμμετοχή.

5. Διαδικασία και προϋποθέσεις έγκρισης:

Το υπό έγκριση πρόγραμμα υποβάλλεται στην Κεντρική Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ, Διεύθυνση Ε', η οποία από κοινού με τις Διευθύνσεις Α' και Δ' εξετάζουν τις προτάσεις και με βάση τις διατιθέμενες προς τον σκοπό αυτό πιστώσεις από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων Ε.Ο.Τ, γνωμοδοτούν για τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα του προγράμματος, καθώς και για το ποσοστό χρηματοδότησης του από τον Ε.Ο.Τ, που σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 50% του συνολικού προϋπολογισμού.

Τέλος εισηγείται στο γενικό γραμματέα Ε.Ο.Τ την έγκριση του προγράμματος σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία».

5.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 1) Οι προς τη χρηματοδότηση ενέργειες προβολής να προκύπτουν από ένα επιστημονικά διαμορφωμένο σχέδιο (MARKETING PLAN) είτε του συνολικού τουριστικού προϊόντος του Νομού, είτε τοπικών τουριστικών αγορών και συμπλεγμάτων διαφόρων μορφών τουρισμού, μετά από μελέτη των δυνατοτήτων προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης.
- 2) Η αποδεδειγμένη οικονομική ικανότητα των συντονισμένων φορέων για ολοκλήρωση του προγράμματος (παρ. 1 του παρόντος).
- 3) Οι πραγματικές ανάγκες ενίσχυσης - τόνωσης των περιοχών.
- 4) Η δυνατότητα και η καταλληλότητα χρήσης του έντυπου και βιντεοσκοπημένου υλικού από τον Ε.Ο.Τ όπου κρίνεται σκόπιμο (π.χ. στις δραστηριότητες των ΔΙΤΕΧ και των γραφείων Ε.Ο.Τ εξωτερικού κλπ).

Ο Νομάρχης με απόφαση του ορίζει ως υπόλογο μόνιμο υπάλληλο της Νομαρχίας στο όνομα του οποίου θα μεταβιβάζεται η πίστωση.

Ο υπόλογος της Νομαρχίας θα εκτελεί τις διαχειριστικές πράξεις βάσει των αποφάσεων των ΝΕΤΠ και θα αποδίδει στον Ε.Ο.Τ πλήρη απολογισμό και έκθεση πεπραγμένων των ΝΕΤΠ, υπογεγραμμένα από όλα τα μέλη τους.

- «Το ποσοστό της οικονομικής ενίσχυσης από τον Ε.Ο.Τ καταβάλλεται στον υπόλογο της Νομαρχίας για τον λογαριασμό της ΝΕΤΠ, ύστερα από την εκ μέρους της επιτροπής προβολής καταβολή του 60% τουλάχιστον της δικής τους συμμετοχής.
- Τα προγράμματα υποβάλλονται προς έγκριση στο τέλος Αυγούστου κάθε έτους».

Με το κείμενο αυτό δίδεται η ερμηνεία του Ε.Ο.Τ σε μια σειρά ασαφειών των δύο διατάξεων και το κυριότερο ,οριοθετείται το βασικό έργο της ΝΕΤΠ, δηλαδή η κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής προβολής. Τα προγράμματα αυτά:

- i. Θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένα και να ανταποκρίνονται σε μια φιλοσοφία προβολής της συνολικής τουριστικής προσφοράς στο τοπικό επίπεδο και
- ii. Θα βασίζονται σ' ένα επιστημονικά διαμορφωμένο σχέδιο (marketing plan), είτε του συνολικού τουριστικού προϊόντος του Νομού, είτε τοπικών τουριστικών αγορών και συμπλεγμάτων διαφόρων μορφών τουρισμού, μετά από μελέτη των δυνατοτήτων προσέλκυσης της τουριστικής ζήτησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Β' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 1994-1999

Η Ένωση εμφανίζει έντονες ανισότητες και ανισορροπίες στο εσωτερικό της όσον αφορά το επίπεδο ανάπτυξης και την οικονομική κατάσταση των διαφόρων περιφερειών της. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σε σύνολο 180 περιφερειών της Ένωσης το ΑΕΠ των δέκα πιο ανεπτυγμένων περιφερειών ήταν έως και 4,5 φορές μεγαλύτερο από αυτό των δέκα λιγότερο πιο ανεπτυγμένων σύμφωνα με στοιχεία του 1993. Καθώς η πολιτική αλλά και η οικονομική και νομισματική Ένωση δεν μπορούσε να προχωρήσει χωρίς πραγματική οικονομική και κοινωνική συνοχή, η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στις πολιτικές συγκλίσεις. Στις πολιτικές και δράσεις που θα επιτρέψουν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες - μέλη και περιφέρειες να αναπτυχθούν με ταχύτερους ρυθμούς και να προσεγγίσουν τις πιο ανεπτυγμένες. Στόχος λοιπόν ήταν να εμφανίσει η Ένωση ένα σχεδόν ομοιόμορφο επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και προόδου. Για να επιτευχθεί αυτό χρηματοδοτούνται από την Ένωση έργα, δράσεις και λοιπές παρεμβάσεις, που αποσκοπούν στο να προωθήσουν την ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών.

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης αποτελεί το μεγαλύτερο πακέτο οικονομικής βοήθειας της Ένωσης προς τα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη - μέλη, έτσι ώστε να τα βοηθήσει να αναπτυχθούν με ταχύτερους ρυθμούς και να μπορέσουν να προσεγγίσουν τις πιο προηγμένες χώρες - μέλη, με σκοπό την εξάλειψη ή τουλάχιστον την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και την επίτευξη της απαραίτητης οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Στο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης προγραμματίζεται η υλοποίηση διαφόρων έργων, δράσεων ή λοιπών διαρθρωτικών παρεμβάσεων μεγάλου ή μεσαίου βεληνεκούς που είναι αναγκαίες για τη βελτίωση των υποδομών του κράτους - μέλους και προβλέπεται η χρηματοδότηση για την πραγματοποίησή τους.

Τον Ιούλιο του 1994 συμφωνήθηκε ένα τέτοιο Κ.Π.Σ για την 5ετία 1994-1999 και για την Ελλάδα. Στα πλαίσια του η Ελλάδα χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση για έργα υποδομής, αναπτυξιακές δράσεις και λοιπές διαρθρωτικές παρεμβάσεις με περίπου 14 δις ECU, δηλαδή περίπου 4,3 τρις δρχ(σε τιμές του 1994). Βάσει της αρχής της προσθετικότητας η χρηματοδότηση αυτή λειτουργεί συμπληρωματικά : πρέπει δηλαδή να προστίθεται σε επενδύσεις κυρίως του δημοσίου αλλά δευτερευόντως και του ιδιωτικού τομέα της Ελλάδος. Έτσι υπολογίζεται ότι οι συνολικές διαρθρωτικές επενδύσεις (κοινοτικές και εθνικές, δημόσιες και ιδιωτικές)

ανήλθαν για το σύνολο της 5ετίας 1994-1999 σε 22,7 δις ECU, δηλαδή 9 τρις δρχ.

Το Κ.Π.Σ έχει ένα εθνικό και ένα περιφερειακό σκέλος. Το πρώτο περιλαμβάνει τα λεγόμενα «μεγάλα έργα», τα έργα δηλαδή εθνικής σημασίας και εμβέλειας. Το δεύτερο, το περιφερειακό σκέλος είναι αυτό που έχει την κύρια σημασία για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, αφορά έργα, δράσεις και λοιπές παρεμβάσεις σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Το περιφερειακό σκέλος του Κ.Π.Σ αποτελείται από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα(ΠΕΠ) , που αντιπροσωπεύουν ολοκληρωμένες αναπτυξιακές δράσεις στο επίπεδο κάθε μίας από τις 13 Διοικητικές Περιφέρειες της Ελλάδας. Υπάρχουν συνειπώς 13 ΠΕΠ, όσες και οι περιφέρειες τη Ελλάδα. Στο περιφερειακό σκέλος του Κ.Π.Σ, δηλαδή στα ΠΕΠ διατέθηκε το 26% του Κ.Π.Σ, δηλαδή 4,5 δις ECU(±1.4 τρις δρχ). Τα ΠΕΠ αποτελούν πολυτομεακές διαρθρωτικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Όταν μία τοπική ή περιφερειακή αρχή θέλει να υλοποιήσει ένα έργο ή μια δράση τοπικής ή περιφερειακής σημασίας με χρηματοδότηση από την κοινότητα πρέπει να ζητήσει να ενταχθεί το έργο αυτό στο ΠΕΠ της περιφέρειας που ανήκει.

Τα ζητήματα αυτά στην Ελλάδα αποφασίζονται σε επίπεδο περιφέρειας. Αρμόδια αρχή είναι ο περιφερειάρχης και το περιφερειακό συμβούλιο, που υπάρχουν σε κάθε μία από τις 13 περιφέρειες. Η διαδικασία αυτή έχει ως εξής: σε κάθε μία από τις περιφέρειες της χώρας συστήνεται μία επιτροπή, η λεγόμενη επιτροπή παρακολούθησης που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την λήψη των αναγκαίων αποφάσεων, ανάμεσα στις οποίες συγκαταλέγεται η έγκριση ή η απόρριψη μίας πρότασης για ένταξη ενός έργου ή δράσης στο αντίστοιχο ΠΕΠ. Η επιτροπή παρακολούθησης αποτελείται από εκπροσώπους της περιφέρειας, εκπροσώπους των κοινοτικών χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΤΠΑ ,ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕΠ), εκπροσώπους του ΥΠΕΘΟ, εκπροσώπους των άλλων συναρμοδίων υπουργείων και εκπροσώπους άλλων κύριων φορέων της περιφέρειας.

6.1 Β' Κ.Π.Σ 1994-1999 - ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

I. ΣΤΟΧΟΙ

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος.
- Εκσυγχρονισμός της υφιστάμενης τουριστικής προσφοράς.
- Ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Άμβλυση της εποχικότητας της ζήτησης.
- Προστασία και ανάδειξη αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

ΜΕΤΡΟ 1 : Θαλάσσιος τουρισμός.

ΜΕΤΡΟ 2 : Ορεινός, οικολογικός, πολιτιστικός και θεραπευτικός τουρισμός.

ΜΕΤΡΟ 3: Ενίσχυση επενδύσεων ποιοτικού εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακών μονάδων και μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

ΜΕΤΡΟ 4 : Δημιουργία εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής.

ΜΕΤΡΟ 5 : Ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του τουρισμού και δίκτυα πληροφορικής.

ΜΕΤΡΟ 6 : Ενέργειες επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού.

Το υποπρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε κατά 44% από δημοσία δαπάνη (31% κοινοτική συμμετοχή και 13% εθνική συμμετοχή) και 55% από ιδιωτική συμμετοχή. Το συνολικό κόστος του υποπρογράμματος ανήλθε σε 311.828.859 ευρώ, από τα οποία τα 139.829.784 ευρώ ήταν δημόσια δαπάνη.

II. ΕΡΓΑ

ΜΕΤΡΟ 1 : Θαλάσσιος Τουρισμός

- **Λιμένες αναψυχής(προϋπολογισμός έργου 3,245δισ δρχ).**
 1. Ζάκυνθος
 2. Ικαρία
 3. Αργοστόλι
 4. Θάσος
- **8 καταφύγια τουριστικών σκαφών (2,611 δις δρχ).**
 1. Καρλόβασι Σάμου
 2. Μούδρος Λήμνου
 3. Αγ. Ευφημία Κεφαλονιάς
 4. Κάλυμνος
 5. Πλωμάρι Λέσβου
 6. Βαθύ Ιθάκης
 7. Τσούτσουρας Ηρακλείου
 8. Κατάπολα Αμοργού

ΜΕΤΡΟ 2 : Ορεινός, οικολογικός, πολιτιστικός και θεραπευτικός τουρισμός

- **Υποδομές θεραπευτικού τουρισμού(2,372 δις δραχμές)**
- **Έργα για την ανάπτυξη ορεινού / οικολογικού τουρισμού (1,672 δις δραχμές)**
- **Έργα ανάδειξης μνημείων και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς καθώς και έργα ανάπλασης και ανάδειξης περιοχών (9,776.98 δις δραχμές)**

ΜΕΤΡΟ 3 :

- **Ιδιωτικές επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό 104 ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (57,75 δις δραχμές)**
- **Μετατροπή 31 παραδοσιακών κτιρίων σε ξενοδοχειακά καταλύματα (4,68 δις δραχμές)**

ΜΕΤΡΟ 4 : Ιδιωτικές επενδύσεις για τη δημιουργία εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (23,86 δις δραχμές)

- 13 συνεδριακά κέντρα
- 2 κέντρα θαλασσοθεραπείας
- 1 υδροθεραπευτήριο
- 2 γήπεδα γκολφ
- 4 λιμένες αναψυχής

ΜΕΤΡΟ 5 :

- Ιδιωτικές επενδύσεις για την ενίσχυση 158 μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων τουρισμού (2,722 δις δραχμές)
- Ανάπτυξη πληροφορικών συστημάτων (735,75 δις δραχμές)

ΜΕΤΡΟ 6 : Ενέργειες επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του τουρισμού (2,562 δις δραχμές)

III. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Δημιουργία 858 θέσεων ελλιμενισμού σε λιμένες αναψυχής (με πόρους του Β' Κ.Π.Σ κατασκευάζονται στη χώρα συνολικά 3.901 θέσεις ελλιμενισμού σε 16 μαρίνες).
- Δημιουργία 445 θέσεων ελλιμενισμού σε καταφύγια τουριστικών σκαφών.
- Δημιουργία υποδομής για την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Εκσυγχρονισμός 34.942 ξενοδοχειακών κλινών.
- Δημιουργία 692 νέων ξενοδοχειακών κλινών σε παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίρια.
- Δημιουργία 22 ιδιωτικών εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής.
- Κινητοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων 172.069.075 ευρώ.
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου.
- Διατήρηση και αύξηση των θέσεων εργασίας στον τομέα του τουρισμού.

6.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 1994-1999 (ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 1 : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ)

Η διάρκεια εφαρμογής του υποπρογράμματος αυτού ήταν από 1/1/1994 - 31/12/1999. Το συνολικό κόστος ανήλθε στα 100.080,00 χιλιάδες ECU, υπήρξε δημόσια συμμετοχή, συμμετοχή ΕΤΠΑ και συμμετοχή ΕΚΤ.

Περιγραφή και στόχοι: το υποπρόγραμμα αυτό στόχευε στη διάχυση του τουριστικού ρεύματος στο σύνολο του Πελοποννησιακού χώρου, στην αποσυμφόρηση των κορεσμένων περιοχών και στην ισόρροπη ανάπτυξη της παραλιακής Ν.Α Πελοποννήσου αλλά και της ενδοχώρας των τουριστικών

περιοχών. Ο στόχος αυτός υλοποιήθηκε με έργα οδοποιίας που περιέλαβαν βελτιώσεις κατά τμήματα, νέες χαράξεις παράλληλα προς τον παραλιακό χώρο από την Ερμιονίδα μέχρι την Κυπαρισσία.

Επόμενος στόχος ήταν η υλοποίηση του οδικού άξονα Άστρος- Τρίπολη- Βυτίνα- Αρχαία Ολυμπία, ο οποίος συνδέει ανατολική και δυτική παραλία και ταυτόχρονα δημιουργεί ταχείας και ασφαλούς επικοινωνίας ανάμεσα στους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της δυτικής και ανατολικής Πελοποννήσου.

Όσον αφορά τον αστικό χώρο, στόχος του υποπρογράμματος ήταν η προώθηση και η αξιοποίηση κατά προτεραιότητα των κατευθύνσεων της πρώτης προσπάθειας πολεοδομικού σχεδιασμού που είχε ξεκινήσει στις αρχές της δεκαετίας του '80. Προϋπόθεση για ένα τέτοιο εγχείρημα ήταν η εφαρμογή δοκιμασμένων στον Ευρωπαϊκό χώρο μοντέλων διαχείρισης του αστικού χώρου, η σε βάθος μελέτη των προβλημάτων και των δυνατοτήτων σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους πόρους. Στο διάστημα αυτό το οποίο διήρκησε το υποπρόγραμμα έγιναν εργασίες προστασίας και ανάδειξης των ιστορικών κέντρων των πόλεων, διάσωση ιστορικών κτιρίων και αρχιτεκτονικών συγκροτημάτων, διαμόρφωση κοινοχρήστων χώρων και παραλίων, κατασκευή κέντρων πολιτιστικών δραστηριοτήτων κλπ.

Πίνακας 6.1: χρηματοδοτικός πίνακας επιχειρησιακού προγράμματος ανά έτος

Έτος	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	τουριστική ανάπτυξη					ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΧΗ
			ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ			ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		
			Σύνολο	ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	Σύνολο	κράτος	
1994	9.249,00	9.249,00	6.935,75	6.936,75	0,00	2.312,25	2.312,25	0,00
1995	16.706,00	16.706,00	12.529,50	12.443,19	86,31	4.176,50	4.176,50	0,00
1996	17.442,00	17.442,00	13.081,50	12.993,21	88,29	4.360,50	4.360,50	0,00
1997	17.857,00	17.857,00	13.392,75	13.282,63	110,12	4.464,25	4.464,25	0,00
1998	18.991,00	18.991,00	14.243,25	14.132,14	111,11	4.747,75	4.747,75	0,00
1999	19.835,00	19.835,00	14.876,25	14.772,08	104,17	4.958,75	4.958,75	0,00
Σύνολο	100.080,00	100.080,00	75.060,00	74.560,00	500,00	25.020,00	25.020,00	0,00

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

✓ **Μέτρο : « Συγκοινωνιακές υποδομές τουριστικής ανάπτυξης»**

Η διάρκεια εφαρμογής του μέτρου αυτού άρχισε από 1/1/1994 και διήρκησε μέχρι 31/12/1999. Το συνολικό κόστος του ανήλθε σε 58.900,00 ECU. Φορέας υλοποίησης του, ήταν η 2^η ΔΕΚΕ Τρίπολης, το ΥΠΕΧΩΔΕ, ΔΤΥ Νομών Περιφέρειας και τα Νομαρχιακά Ταμεία.

Από το μέτρο αυτό ωφελήθηκαν όλοι οι κάτοικοι και όλες οι τουριστικές επιχειρήσεις ιδιαίτερα εκείνοι των ζωνών της τουριστικής ανάπτυξης και των σημαντικότερων λουτροπόλεων, και των τουριστικών θέρετρων της Περιφέρειας.

Το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε στο σημαντικότερο τμήμα του παραλιακού χώρου της Ν.Α Πελοποννήσου και στους συνδετήριους δρόμους προς Μνημεία και Αρχαιολογικούς χώρους.

Στόχος του μέτρου ήταν να γίνουν ουσιαστικές βελτιώσεις στο οδικό δίκτυο της παραλιακής περιμέτρου της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Στην ίδια κατεύθυνση σχεδιάστηκαν συνδέσεις με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, συνδέσεις παραλιών και θέρετρων. Το σημαντικότερο έργο του μέτρου αυτού ήταν ο οδικός άξονας Άστρος- Τρίπολη- Βυτίνα- Αρχαία Ολυμπία, μοναδική οριζόντια διασύνδεση του Πελοποννησιακού χώρου, η οποία δημιούργησε διευκολύνσεις και δυνατότητες για την περιήγηση και κατανομή του τουριστικού ρεύματος σε ολόκληρο τον Πελοποννησιακό χώρο. Με την ολοκλήρωση του άξονα δημιουργήθηκε δυνατότητα επικοινωνίας ανατολικών και δυτικών ακτών της Πελοποννήσου σε σύντομο χρονικό διάστημα και με συνθήκες ασφάλειας και άνεσης εντυπωσιακά αναβαθμισμένες σε σχέση με το εγγύς παρελθόν.

Πίνακας 6.2 : ετήσια χρηματοδότηση μέτρου 1

ΕΤΟΣ	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	Συγκοινωνιακές υποδομές τουριστικής ανάπτυξης				ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
			ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		
			Σύνολο	ΕΠΠΑ	Σύνολο	Κράτος	
1994	5.470,68	5.470,68	4.103,01	4.103,01	1.367,67	1.367,67	0,00
1995	9.830,28	9.830,28	7.372,71	7.372,71	2.457,57	2.457,57	0,00
1996	10.264,44	10.264,44	7.698,33	7.698,33	2.566,11	2.566,11	0,00
1997	10.496,98	10.496,98	7.872,73	7.872,73	2.624,24	2.624,24	0,00
1998	11.167,14	11.167,14	8.375,36	8.375,36	2.791,79	2.791,79	0,00
1999	11.670,47	11.670,47	8.752,85	8.752,85	2.917,62	2.917,62	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	58.900,00	58.900,00	44.175,00	44.175,00	14.725,00	14.725,00	0,00

Πηγή: Περιφέρεια Πελοποννήσου

✓ Μέτρο : « Τουρισμός - Αρχαιολογικοί χώροι »

Η χρονική διάρκεια εφαρμογής του μέτρου ήταν και πάλι από 1/1/1994 έως 31/12/1999 και το συνολικό του κόστος 30.942,00 ECU.

Οι φορείς που ήταν υπεύθυνοι για την υλοποίηση του έργου, ήταν το Υπουργείο Πολιτισμού, οι Εφορίες Αρχαιοτήτων, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, ο Ε.Ο.Τ, τα Νομαρχιακά Ταμεία και οι ΤΥΔΚ.

Από το μέτρο αυτό ωφελήθηκαν οι τουριστικές επιχειρήσεις των παραθεριστικών κέντρων, ο νεοελληνικός πολιτισμός και η επιρροή του και η τουριστική πολιτική της περιφέρειας λόγω της ενδυνάμωσης της σχέσης τους με την παράδοση και τον πολιτισμό.

Το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε στις ζώνες τουριστικής ανάπτυξης και στους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους και στα μνημεία της περιφέρειας.

Στόχος του μέτρου ήταν η δημιουργία σημαντικής τουριστικής υποδομής για την βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, την επέκταση των δυνατοτήτων εξυπηρέτησης, την προσέλκυση υψηλού εισοδηματικά τουρισμού, την αξιοποίηση υπάρχουσων τουριστικών εγκαταστάσεων, την προσέλκυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την ανάδειξη -προστασία -προβολή των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων της περιφέρειας.

Η προτεραιότητα έργων στους σημαντικότερους τουριστικά αρχαιολογικούς χώρους και η συνέργια των έργων με άλλες τουριστικές δράσεις ήταν τα κριτήρια επιλογής των χώρων για την εφαρμογή του μέτρου.

Πίνακας 6.3 : ετήσια χρηματοδότηση μέτρου 2

Έτος	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
			ΕΣΕ	ΕΠΠΑ	Σύνολο	Κράτος	
1994	2873,92	2873,92	2155,44	2155,44	718,48	718,48	0,00
1995	5164,15	5164,15	3873,11	3873,11	1291,04	1291,04	0,00
1996	5392,23	5392,23	4044,17	4044,17	1348,06	1348,06	0,00
1997	5514,39	5514,39	4135,79	4135,79	1378,60	1378,60	0,00
1998	5866,45	5866,45	4399,83	4399,83	1466,61	1466,61	0,00
1999	6130,86	6130,86	4598,15	4598,15	1532,72	1532,72	0,00
Σύνολο	30942,00	30942,00	23206,50	23206,50	7735,50	7735,50	0,00

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

✓ **Μέτρο : « Χωροταξική και Πολεοδομική Ανασυγκρότηση-Αναπλάσεις πόλεων»**

Η χρονική διάρκεια του έργου ήταν από 1/1/1994 έως 31/12/1999. Η συνολική του δαπάνη ανήλθε 8.864,00 ECU.

Οι υπεύθυνοι φορείς για την υλοποίηση του μέτρου ήταν το ΥΠΕΧΩΔΕ (διεύθυνση χωροταξίας), ΣΑΝΤ 2, ΤΥΔΚ και οι Ο.Τ.Α .

Από το μέτρο αυτό ωφελήθηκε το δομημένο και φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας, οι επιχειρηματικές δραστηριότητες στον τομέα του τουρισμού, η ποιότητα ζωής όλων των κατοίκων της Περιφέρειας και ιδιαίτερα των κατοίκων των αστικών περιοχών και των λουτροπόλεων, το γεωργικό εισόδημα κυρίως σε περιοχές υψηλής γεωργικής αποδοτικότητας.

Το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε στον αστικό χώρο της Περιφέρειας, στις ανεπτυγμένες λουτροπόλεις και στις γεωγραφικές περιοχές όπου υπήρχαν έντονες συγκρούσεις στη χρήση γης μεταξύ γεωργίας, τουρισμού, παραθεριστικής κατοικίας και μεταποίησης.

Στόχος του μέτρου ήταν να ολοκληρώσει τη μελετητική υποστήριξη που χρειαζόντουσαν οι πόλεις της Περιφέρειας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν προγραμματισμένα και όχι άναρχα την επέκτασή τους, και στη συνέχεια την υλοποίηση κατά προτεραιότητα εκείνων των δράσεων που θα θεμελιώναν την οικοδόμηση της νέας προοπτικής.

Αντικείμενο επίσης του μέτρου ήταν και η χωροθέτηση της σχεδιαζόμενης αναπτυξιακής κατεύθυνσης με την προστασία ζωνών υψηλής γεωργικής παραγωγικότητας, η χωροθέτηση των ζωνών τουριστικής ανάπτυξης και η συγκέντρωση της μεταποιητικής δραστηριότητας σε ελεγχόμενες περιοχές (ΒΙ.ΠΕ- ΒΙ. ΠΑ). Ο πολεοδομικός σχεδιασμός εφαρμόστηκε στα έξι μεγαλύτερα αστικά κέντρα και τέσσερις λουτροπόλεις της Περιφέρειας, ενώ αναπλάσεις έγιναν σε τρία αστικά κέντρα.

Πίνακας 6.4 : επίσημη χρηματοδότηση μέτρου 3

Χαροταξική & πολεοδομική ανασυγκρότηση

Έτος	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
			Σύνολο	ΕΠΠΑ	Σύνολο	Κράτος	
1994	823,30	823,30	617,47	617,47	205,82	205,82	0,00
1995	1479,38	1479,38	1109,54	1109,54	369,85	369,85	0,00
1996	1544,72	1544,72	1158,54	1158,54	386,18	386,18	0,00
1997	1579,72	1579,72	1184,79	1184,79	394,93	394,93	0,00
1998	1680,57	1680,57	1260,43	1260,43	420,14	420,14	0,00
1999	1756,32	1756,32	1317,24	1317,24	439,08	439,08	0,00
Σύνολο	8864,00	8864,00	6648,00	6648,00	2216,00	2216,00	0,00

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

✓ **Μέτρο : « Συμπληρωματικές Ενέργειες »**

Η διάρκεια εφαρμογής του μέτρου ήταν από 1/1/1994 έως 31/12/1999. Το συνολικό κόστος του, ήταν 708,00 ECU.

Οι υπεύθυνοι φορείς υλοποίησης του μέτρου ήταν οι Ο.Τ.Α, οι αναπτυξιακές εταιρείες ή οι μικτές διαδημοτικές εταιρείες, τα συστήματα διοίκησης ΠΕΠ, ΣΑΝΤ 2 κλπ.

Από το μέτρο αυτό ωφελήθηκαν τουριστικές επιχειρήσεις και το σύνολο του παραγωγικού κυκλώματος γύρω από το τουρισμό, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, η δημόσια διοίκηση και οι εφορείες αρχαιοτήτων.

Πίνακας 6.5 : επίσημη χρηματοδότηση μέτρου 4

Συμπληρωματικές ενέργειες

Έτος	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
			Σύνολο	ΕΠΠΑ	Σύνολο	Κράτος	
1994	65,76	65,76	49,32	49,32	16,44	16,44	0,00
1995	118,16	118,16	88,62	88,62	29,54	29,54	0,00
1996	123,38	123,38	92,54	92,54	30,85	30,85	0,00
1997	126,18	126,18	94,63	94,63	31,54	31,54	0,00
1998	134,23	134,23	100,67	100,67	33,56	33,56	0,00
1999	140,28	140,28	105,21	105,21	35,07	35,07	0,00
Σύνολο	708,00	708,00	531,00	531,00	177,00	177,00	0,00

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

✓ **Μέτρο: «Επαγγελματική Κατάρτιση»**

Η χρονική διάρκεια του έργου ήταν από 1/1/1994 έως 31/12/1999 και το κόστος του, ανήλθε σε 666,00 ECU.

Οι υπεύθυνοι φορείς για την υλοποίηση του έργου ήταν οι Ο.Τ.Α, τα σωματεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί του δημοσίου (σχολές τουριστικών επαγγελματιών, υπουργείο πολιτισμού κλπ).

Από την εφαρμογή του μέτρου αυτού ωφελήθηκαν οι εργαζόμενοι στον τουρισμό, νέοι άνεργοι, εργαζόμενοι στην συντήρηση αρχαιοτήτων και στις

ανασκαφικές έρευνες, στελέχη πολιτιστικής ανάπτυξης, επιστημονικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης σε αντικείμενα χωροταξίας, πολιτισμού και τουριστικών επιχειρήσεων, στελέχη ανάπτυξης κλπ.

Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί σε όλη την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Στόχος του ήταν η αντιμετώπιση προβλημάτων επαγγελματικής κατάρτισης που θα δημιουργούνταν από τη ζήτηση συγκεκριμένων ειδικοτήτων που θα προέκυπταν από την υλοποίηση των έργων και των ενεργειών του προγράμματος. Ως τέτοιες αναφέρονται οι ειδικεύσεις στις αναστηλώσεις και συντηρήσεις μνημείων, η διαχείριση τουριστικών εγκαταστάσεων (π.χ. μαρίνες) κλπ.

Πίνακας 6.6: ετήσια χρηματοδότηση μέτρου 5

Έτος	Συνολικό κόστος	Σύνολο δημόσιας δαπάνης	Επαγγελματική Κατάρτιση					ΕΘΝΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΡΑΤΟΣ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜ/ΧΗ
			ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ			ΕΚΤ	Σύνολο			
			ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	ΕΚΤ					
1994	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1995	66,00	66,00	66,00	0,00	49,50	16,50	16,50	0,00	0,00	
1996	130,00	130,00	130,00	0,00	97,50	32,50	32,50	0,00	0,00	
1997	150,00	150,00	150,00	0,00	112,50	37,50	37,50	0,00	0,00	
1998	150,00	150,00	150,00	0,00	112,50	37,50	37,50	0,00	0,00	
1999	170,00	170,00	170,00	0,00	127,50	42,50	42,50	0,00	0,00	
Σύνολο	666,00	666,00	666,00	0,00	499,50	166,50	166,50	0,00	0,00	

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

6.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Β' Κ.Π.Σ

Σύμφωνα με μελέτη του Παγκόσμιου Συμβουλίου Τουρισμού και Ταξιδιών (WTTC) ο κλάδος του Τουρισμού αποτελεί τη μεγαλύτερη βιομηχανία στη διεθνή οικονομία. Το 1991 παρήγαγε ακαθάριστο προϊόν πάνω από 2,5 τρισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ, το οποίο αποτελούσε το 5,5 % του παγκόσμιου ΑΕΠ. Απασχόλησε 112 εκατομμύρια άτομα διεθνώς και δημιούργησε επενδύσεις της τάξεως των 350 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ ετησίως, που αντιπροσώπευαν το 7,3 % του διεθνούς συνολικού επενδυτικού κεφαλαίου. Ο διεθνής τουρισμός την τελευταία δεκαετία αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,7 %, όσον αφορά τις αφίξεις και 13% όσον αφορά τα συναλλαγματικά έσοδα. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης την δεκαετία του 1990 ήταν περίπου 3,8 % .

Στην Ελλάδα οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών εμφάνισαν τα τελευταία χρόνια μια ασταθή τάση αυξομειώσεων, ενώ σταθερότερα αυξήθηκαν οι διανυκτερεύσεις ημεδαπών τουριστών. Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων μειώθηκε από 60,63% το 1994 σε 53,98% το 1996, ενώ ανάλογη ήταν και η εξέλιξη για το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα, από 3.904,9 εκατομμύρια δολάρια το 1994 σε 3.705,8 εκατομμύρια δολάρια το 1996. Η μέση κατά κεφαλή τουριστική δαπάνη αλλοδαπού τουρίστα αυξήθηκε από 345,5 δολάρια ΗΠΑ το 1994 σε 378,8 το 1996.

Η αύξηση των ξενοδοχειακών κλινών και η μείωση του χρόνου παραμονής είχε σαν αποτέλεσμα να μειωθεί η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων.

Η ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού τουριστικού προϊόντος στη διεθνή αγορά συνεχίζει να στηρίζεται στις χαμηλές τιμές και στο μαζικό τουρισμό παραθεριστικού χαρακτήρα, διευκολύνοντας έτσι μονοπωλιακές πρακτικές ξένων τουριστικών πρακτόρων.

Η χαμηλή ποιοτική στάθμη της δημόσιας υποδομής μεταφορών και άλλων κρίσιμων κατηγοριών, όπως των υπηρεσιών υγείας, καθαριότητας κ.α, οι αδυναμίες του χωροταξικού σχεδιασμού ως προς την οριοθέτηση χρήσεων γης και ο χαμηλός βαθμός εκπαιδύσεως του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα, συνιστούν ισχυρά εμπόδια στην απεμπλοκή του Ελληνικού τουρισμού από τις πιο πάνω καταστάσεις.

Δεδομένων των προβλημάτων αυτών το Β' Κ.Π.Σ έθεσε ως στόχους την βελτίωση της ποιότητας και την διαφοροποίηση του περιεχομένου του τουριστικού προϊόντος με :

- Την ενίσχυση του εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων, χωρίς την αύξηση του δυναμικού τους σε κλίνες και τη μετατροπή παραδοσιακών κτιρίων σε τουριστικές μονάδες.
- Την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις (π.χ μαρίνες, γκολφ, συνεδριακά κέντρα κ.α).
- Τις δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές εξυπηρέτησης του θαλάσσιου, ορεινού, θεραπευτικού και άλλων κατηγοριών τουρισμού.
- Τη δημιουργία περιοχών ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης.
- Την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στις τουριστικές ΜΕ.
- Την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού του τομέα.

6.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ - ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός για την Ελλάδα δεν είναι μόνο μια ειδική μορφή τουρισμού! Μπορεί να αποτελέσει ένα κεντρικό άξονα πολιτικής.

Η ενίσχυση επενδύσεων εκσυγχρονισμού υφιστάμενων ξενοδοχειακών μονάδων ή μετατροπής διατηρητέων κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα έπρεπε να συνεχιστεί λόγω του σημαντικού δυναμικού που εμφάνιζε ο τομέας και της μεγάλης σχετικής ανταπόκρισης εκ μέρους των ιδιωτικών φορέων.

Όμως πέρα από την βελτίωση της ξενοδοχειακής υποδομής έπρεπε να βελτιωθεί και η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Κρίθηκε επίσης απαραίτητη η ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, όπως συνεδριακά κέντρα, κέντρα θαλασσοθεραπείας, γήπεδα γκολφ, μαρίνες κ.α. καθώς και για την ολοκλήρωση των δύο ΠΟΤΑ, ο σχεδιασμός των οποίων εντάχθηκε στο Β' Κ.Π.Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο
Γ' Κ.Π.Σ
ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ -
ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2000 - 2006

Α' Μέρος :

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Σχετικά με την έγκριση του κοινοτικού πλαισίου για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες που υπάγονται στο στόχο 1, στην Ελλάδα, η επιτροπή Ευρωπαϊκών κοινοτήτων ήλθε σε συνεδρίαση την 28^η Νοεμβρίου του 2000, και έχοντας υπόψη:

Την συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τον κανονισμό (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία και ιδίως το άρθρο 15 παράγραφος 4, μετά από διαβούλευση με την επιτροπή ανάπτυξης και ανασυγκρότησης των περιφερειών, την επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 147 της συνθήκης, την επιτροπή γεωργικών διαρθρώσεων και αγροτικής ανάπτυξης και την επιτροπή του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας,

Εκτιμώντας τα εξής:

- 1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθμός 1260/1999 στον τίτλο ii, άρθρα 13 και επόμενα, καθορίζει τους όρους εκπόνησης και υλοποίησης των κοινοτικών πλαισίων στήριξης.
- 2) Το άρθρο 15, παράγραφος 2 του κανονισμού 1260/1999 προβλέπει ότι το κράτος μέλος υποβάλλει στην επιτροπή, μετά από διαβούλευση με τους εταίρους που αναφέρονται στο άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού, ένα αναπτυξιακό σχέδιο του οποίου το περιεχόμενο διευκρινίζεται στο άρθρο 16.
- 3) Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 4 του κανονισμού 1260/1999, η επιτροπή με βάση το σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης που υποβάλλεται από το ίδιο κράτος μέλος, στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης όπως ορίζεται στο άρθρο 8 του ίδιου κανονισμού και σε συμφωνία με το οικείο κράτος μέλος, καταρτίζει ένα κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις.
- 4) Η Ελληνική κυβέρνηση υπέβαλλε στην επιτροπή, στις 29/09/1999, το σχέδιο περιφερειακής ανάπτυξης για ολόκληρη την χώρα που υπάγεται στον στόχο 1 σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1 του κανονισμού 1260/1999. το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει τα στοιχεία τα οποία

αναφέρονται στο άρθρο 16 και ιδίως την περιγραφή των επιλεγέντων αξόνων προτεραιότητας, καθώς και τις ενδείξεις για τη χρηματοδοτική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, Τμήμα «Προσανατολισμού», του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού της Αλιείας, του Ταμείου Συνοχής, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών χρηματοδοτικών μέσων για την υλοποίηση του σχεδίου.

- 5) Το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης καταρτίστηκε σε συμφωνία με το οικείο κράτος μέλος στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης.
- 6) Η επιτροπή βεβαιώθηκε ότι το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης καταρτίστηκε σύμφωνα με την αρχή της προσθετικότητας.
- 7) Σύμφωνα με το άρθρο 10 του κανονισμού 1260/1999, η επιτροπή και το κράτος μέλος καλούνται να εξασφαλίσουν, τηρώντας την αρχή της εταιρικής σχέσης, τον συντονισμό μεταξύ των παρεμβάσεων των διαφόρων ταμείων, αφενός, και μεταξύ των παρεμβάσεων των ταμείων και εκείνων της ΕΤΕπ και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων, αφετέρου.
- 8) Η ΕΤΕπ έχει συμπράξει στην εκπόνηση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15, παράγραφος 4 του κανονισμού 1260/1999 δήλωσε ότι είναι διατεθειμένη να συμβάλλει στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος επί τη βάση των προβλεπόμενων ποσών των δανείων που αναφέρονται στην παρούσα απόφαση και σύμφωνα με τις καταστατικές ρυθμίσεις που τη διέπουν.
- 9) Η χρηματοδοτική συμμετοχή της κοινότητας για το σύνολο της περιόδου προγραμματισμού καθώς και η ετήσια κατανομή της εκφράζονται σε ευρώ. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7, παράγραφος 7 και 44, του κανονισμού 1260/1999, αυτή η συμμετοχή μπορεί να επανεξετασθεί στα μέσα της περιόδου προγραμματισμού και όχι αργότερα από την 31^η Μαρτίου 2004 προκειμένου να ληφθεί υπόψη η πραγματική εξέλιξη της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής και η κατανομή του αποθεματικού επίδοσης. Σύμφωνα δε με το άρθρο 7, παράγραφος 7 του ίδιου κανονισμού, η χρηματοδοτική συμμετοχή της Κοινότητας έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο ετήσιας τιμαριθμικής προσαρμογής κατά 2%.
- 10) Η κατανομή των ποσών ανάμεσα στους άξονες προτεραιότητας μπορεί να αναπροσαρμοστεί σε συμφωνία με το οικείο κράτος μέλος ανάλογα με τις ανάγκες και εντός ενός προκαθορισμένου ορίου.

Εξέδωσε την εξής απόφαση:

Άρθρο 1^ο

«εγκρίνεται το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις περιφέρειες που υπάγονται στο στόχο αριθ. 1 στην Ελλάδα, για την περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2000 έως 31 Δεκεμβρίου 2006».

Άρθρο 2^ο

1. «σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1260/1999, το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

α) τους άξονες προτεραιότητας που επιλέγονται για τη δράση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων από κοινού με τα κράτη μέλη, την εκ των προτέρων αξιολόγηση των αναμενόμενων επιπτώσεών τους και την συνεκτικότητα τους με τις οικονομικές, κοινωνικές και περιφερειακές πολιτικές, καθώς και τη στρατηγική για την απασχόληση στην Ελλάδα.

Οι άξονες προτεραιότητας είναι οι ακόλουθοι:

- i. Ανάπτυξη ανθρωπίνων πόρων και προώθηση της απασχόλησης.
- ii. Μεταφορές.
- iii. Βελτίωση ανταγωνιστικότητας.
- iv. Αγροτική ανάπτυξη και αλιεία.
- v. Βελτίωση ποιότητας ζωής.
- vi. Κοινωνία της πληροφορίας.
- vii. Περιφερειακή ανάπτυξη.

β) τη συνοπτική περιγραφή των επιχειρησιακών προγραμμάτων συμπεριλαμβανομένων ιδίως των ειδικών στόχων και των προτεραιοτήτων που έχουν επιλεγεί.

γ) το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης που προσδιορίζει, για κάθε άξονα προτεραιότητας και για κάθε έτος, το ποσό των συνολικών κονδυλίων που προβλέπονται για τη συμμετοχή των διαφόρων ταμείων, ενδεχομένως δε και της ΕΤΕπ, καθώς και των λοιπών χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένου συνολικού ποσού των δημοσίων επιλέξιμων χρηματοδοτήσεων και των κατ' εκτίμηση ιδιωτικών χρηματοδοτήσεων της Ελλάδας.

δ) τις διατάξεις εφαρμογής του κοινοτικού πλαισίου στήριξης, οι οποίες περιλαμβάνουν την υπόδειξη διαχειριστικής αρχής και τις διατάξεις για τη συμμετοχή των εταίρων στις επιτροπές παρακολούθησης.

ε) την εκ των προτέρων επαλήθευση της τήρησης της προσθετικότητας και τις πληροφορίες σχετικά με τη διαφάνεια των χρηματικών ροών.

στ) τις πληροφορίες σχετικά με τις αναγκαίες πιστώσεις για την προπαρασκευή, παρακολούθηση και αξιολόγηση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

2. στο ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης ορίζεται το συνολικό κόστος των αξόνων προτεραιότητας που έχουν επιλεγεί για την από κοινού δράση της Κοινότητας με το οικείο κράτος μέλος, που ανέρχεται σε 44.292.031.140 ευρώ για το σύνολο της

χρονικής περιόδου, καθώς και τα συνολικά κονδύλια που προβλέπονται για τη συμμετοχή των διαρθρωτικών ταμείων, που ανέρχονται σε 22.707 εκατομμύρια ευρώ.

Η ανάγκη εθνικής χρηματοδότησης ανέρχεται σε 11.206.008.762 ευρώ για τον δημόσιο τομέα και 10.379.022.378 ευρώ για τον ιδιωτικό και δύναται εν μέρει να καλυφθεί με προσφυγή σε κοινοτικά δάνεια από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και τα λοιπά δανειοδοτικά μέσα. Ενδεικτικώς αναφέρεται ότι τα δάνεια της ΕΤΕλ μπορούν να ανέλθουν στο ποσό των 3.787 εκατομμύρια ευρώ.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η κατ' αρχήν προβλεπόμενη κατανομή του συνόλου της διαθέσιμης κοινοτικής συμμετοχής μεταξύ των διαρθρωτικών ταμείων είναι η ακόλουθη:

ΕΤΠΑ	14.608 εκατ. ευρώ
ΕΚΤ	4.241,2 εκατ. ευρώ
ΕΓΤΠΕ, τμήμα "προσανατολισμού"	2.260,3 εκατ. ευρώ
ΧΜΠΑ	211,1 εκατ. ευρώ
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	945,0 εκατ. ευρώ
ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	441,4 εκατ. ευρώ

Ενδεικτικώς επίσης αναφέρεται ότι η συνδρομή του ταμείου Συνοχής, η οποία προστίθεται στη συνδρομή των διαρθρωτικών ταμείων, ανέρχεται στο ποσό των 3.320 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2000 - 2006.

- κατά την εκτέλεση του σχεδίου χρηματοδότησης, το συνολικό ποσό για ολόκληρη την περίοδο προγραμματισμού ή το ποσό της συμμετοχής των ταμείων αναφορικά με ένα άξονα προτεραιότητας ή με μια παρέμβαση μπορεί, εφόσον παραμένει εντός των ορίων της συνολικής κοινοτικής συνδρομής που ορίζεται στην παράγραφο 2, να αναπροσαρμοσθεί, σε συμφωνία με το κράτος μέλος, κατ' ανώτατο όριο 25% για κάθε άξονα προτεραιότητας ή κατά ένα μεγαλύτερο ποσοστό, υπό την προϋπόθεση ότι το ποσό δεν υπερβαίνει τα 60 εκατομμύρια ευρώ.

Άρθρο 3^ο

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία (Βροξέλλες 28-11-2000)

Β' Μέρος :**ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Στο πλαίσιο των Δημοσιονομικών Προοπτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επταετή προγραμματική περίοδο 2000 - 2006, προέκυψε για την χώρα μας ένα τρίτο διαρθρωτικό πακέτο (πακέτο ΣΑΝΤΕΡ), για την αξιοποίηση του οποίου ήταν αναγκαία η σύνταξη ενός προγράμματος ανάπτυξης. Η έγκαιρη προετοιμασία του προγράμματος ήταν παράγων ιδιαίτερα σημαντικός για την διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου παρέμβασης τόσο από τα Διαρθρωτικά Ταμεία όσο και από το Ταμείο Συνοχής.

Με την από 22/10/1997 απόφαση του ο Πρωθυπουργός συνέστησε την «Διυπουργική Ομάδα Σχεδιασμού του Αναπτυξιακού Προγράμματος 2000-2006» (ΔΟΣχ) της οποίας προεδρεύει ο Υφυπουργός Εθνικής Οικονομίας και συμμετέχουν ο Οικονομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας αρμόδιος για θέματα Επενδύσεων και Ανάπτυξης, εκπρόσωποι των Υπουργείων Ανάπτυξης, Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε, Γεωργίας, Εργασίας και, κατά περίπτωση, εκπρόσωποι άλλων Υπουργείων. Έργο της ΔΟΣχ είναι η διαμόρφωση και πρόταση προς τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα συγκεκριμένου πλαισίου με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του αναπτυξιακού προγράμματος και η εποπτεία και συντονισμός της διαδικασίας κατάρτισης του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000 - 2006.

Η ΔΟΣχ, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, οριστικοποίησε τα στάδια και τις διαδικασίες για την κατάρτιση του νέου Σχεδίου Ανάπτυξης, σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή προβλεπόταν ότι της σύνταξης του αναλυτικού Σχεδίου θα προηγούνταν ένα συνοπτικό Σχέδιο που θα περιελάμβανε κυρίως τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, τους στόχους και τα μέσα πολιτικής, τα οποία τίθενται υπόψη της Κυβέρνησης προς έγκριση.

Στο πλαίσιο της κατάρτισης του Συνοπτικού Σχεδίου Ανάπτυξης η ΔΟΣχ εξέδωσε αναλυτική εγκύκλιο στην οποία από τη μια διαγραφόταν το νέο προγραμματικό πλαίσιο και από την άλλη περιελάμβανε εκτενή ερωτηματολόγια απευθυνόμενα στους φορείς ευθύνης των τομεακών και περιφερειακών προγραμμάτων.

Με βάση τις απαντήσεις αυτές, ακολούθησε μια διαδικασία διαβουλεύσεων στο πλαίσιο της οποίας οργανώθηκαν 12 συσκέψεις με τους αρμόδιους φορείς κατά τομέα της οικονομίας, 7 περιφερειακές συσκέψεις καλύπτοντας όλες τις γεωγραφικές ενότητες της χώρας και 4 ειδικές θεματικές συσκέψεις που αφορούσαν το νησιώτικο χώρο, τον ορεινό χώρο, το ρόλο των αστικών κέντρων και την κοινωνία της πληροφορίας.

Τα συμπεράσματα της διαδικασίας αυτής αποτυπώνονται στο Συνοπτικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2000 - 2006 το οποίο περιλαμβάνει :

Ένα πρώτο γενικό μέρος που αφορά στην ευρωπαϊκή προοπτική , στους διαθέσιμους πόρους, στις συνθήκες και προτεραιότητες που οριοθετούν το νέο πρόγραμμα και στις θεσμικές και οργανωτικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Ένα δεύτερο μέρος με τις τομεακές αναπτυξιακές προτεραιότητες, τις νέες προκλήσεις και τους στόχους πολιτικής, και μια συνοπτική πρόταση

στρατηγικής και κυρίων δράσεων για την προσέγγιση των στόχων. Περιλαμβάνει επίσης μια ιδιαίτερη ενότητα για την κοινωνία της πληροφορίας.

Και τέλος ένα τρίτο μέρος με τις περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες. Περιλαμβάνει ένα εισαγωγικό κεφάλαιο για τις εξελίξεις και τους στόχους της περιφερειακής πολιτικής, την προσέγγιση του ορεινού και νησιώτικου χώρου και των μεγάλων αστικών κέντρων.

➤ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 2000 - 2006

Α. Θετικές εξελίξεις σε σχέση με την έναρξη του Β' Κ.Π.Σ

Ο σχεδιασμός του Γ' Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) της Ελλάδος για την περίοδο 2000 - 2006 εξελίσσεται σε ένα κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον σημαντικά διαφοροποιημένο σε σχέση με την περίοδο σχεδιασμού του Β' Κ.Π.Σ (τέλη 1993 - αρχές 1994).

Η τετραετής εφαρμογή του Β' Κ.Π.Σ είχε θέσει τις βάσεις για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών, του παραγωγικού περιβάλλοντος και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας. Οι αυξημένες διοικητικές ανάγκες και οι νέοι θεσμοί που απαιτήσε η εφαρμογή του Β' Κ.Π.Σ οδήγησαν σε εκτεταμένες οργανωτικές και θεσμικές μεταρρυθμίσεις με κύρια έμφαση τους τομείς των δημοσίων έργων, των βιομηχανικών υποδομών και ενισχύσεων, και της κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού.

Η πρόοδος της διαρθρωτικής εξυγίανσης των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, το άνοιγμα τους στην αγορά και οι δυνάμεις του ανταγωνισμού αφαίρεσαν ένα κρίσιμο ανασταλτικό παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα της Ελληνικής οικονομίας.

Η παρουσία των Ελληνικών επιχειρήσεων και προϊόντων στις οικονομίες των άλλων χωρών ακολούθησε μια επιταχυνόμενη πορεία, έχοντας ήδη φτάσει σε σημαντικά επίπεδα και δημιουργώντας προϋποθέσεις επενδύσεων σε μια συνεχώς ανερχόμενη καταναλωτική αγορά. Ενισχύθηκαν έτσι οι δυνατότητες μιας συνολικότερης πολιτικής συνεργασίας. Τα ενεργειακά δίκτυα, οι τηλεπικοινωνίες και οι υποδομές μεταφορών αποτελούν επίσης τομείς με σημαντική πρόοδο διασυνοριακής συνεργασίας.

Στον τομέα μεταφοράς, στο πλαίσιο του Β' Κ.Π.Σ και του Ταμείου Συνοχής, έγινε μια μοναδική προσπάθεια ολικής αναβάθμισης των δικτύων μεταφοράς εθνικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας. Εκατοντάδες χιλιόμετρα νέων αυτοκινητοδρόμων, κατασκευή νέων λιμένων και εκσυγχρονισμός παλαιών, κατασκευή νέας ηλεκτροδοτούμενης σιδηροδρομικής γραμμής υψηλών ταχυτήτων και νέο τροχαιό υλικό για τους σιδηροδρόμους, το νέο αεροδρόμιο της Αθήνας και ο εκσυγχρονισμός των άλλων, απεικονίζουν το μέγεθος της προσπάθειας.

Όσον αφορά τις υφιστάμενες ανάγκες των πολιτών, εκτιμάται ότι ένα σχετικά μικρό μέρος του μεταφορικού έργου δεν πραγματοποιείται σήμερα λόγω ανεπάρκειας της σχετικής υποδομής και αυτό οφείλεται κυρίως στη διαμετακόμιση και τον εσωτερικό τουρισμό.

B. προβλήματα και νέες προκλήσεις

Το Γ' Κ.Π.Σ έπρεπε να σχεδιαστεί σύμφωνα με τις ανάγκες της Ελληνικής οικονομίας και της κοινωνίας του 2010. Ο σχεδιασμός του έπρεπε να λάβει υπόψη τα κρίσιμα νέα ζητήματα και τις νέες προκλήσεις που θα ανέκυπταν, την ανάγκη ολοκλήρωσης των στόχων που προωθήθηκαν από το Β' Κ.Π.Σ και τις αναγκαίες ισορροπίες στις οικονομικές και κοινωνικές επιλογές, έτσι ώστε να υπάρξει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αντιστοιχία μεταξύ σχεδιαζόμενων δράσεων και προτεραιοτήτων της νέας προγραμματικής περιόδου.

Στα πλαίσια αυτά το Γ' Κ.Π.Σ απέδωσε μεγαλύτερη έμφαση στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού μέσα από την παιδεία. Στόχος του τόσο η διεύρυνση όσο και η εμβάθυνση: διεύρυνση με την διασφάλιση ίσων ευκαιριών πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και εμβάθυνση με την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης.

Επενδύσεις και δράσεις στον τομέα του πολιτισμού αποκτούν μια εντελώς διαφορετική διάσταση. Η αύξηση του εισοδηματικού και μορφωτικού επιπέδου των λαών της Ευρώπης, η αλματώδης αύξηση της κινητικότητας ατόμων και επιχειρήσεων δημιουργεί νέα ζήτηση και ταυτόχρονα ένα νέο ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την Ελλάδα. Στη νέα προγραμματική περίοδο η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας θα πρέπει να αποτελέσει αιχμή προσέλκυσης τόσο των τουριστών όσο και των επιχειρηματικών κεφαλαίων και στελεχών. Η οργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 αποτελεί μια ευκαιρία για την εξυπηρέτηση του στόχου αυτού.

➤ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ Γ' ΠΑΚΕΤΟΥ

ΤΟΜΕΑΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ: 4740 δις δραχμές

- i. Οδική υποδομή:**
 - Σύγχρονο οδικό δίκτυο αυτοκινητοδρόμων Ευρωπαϊκών προδιαγραφών με αυξημένη ασφάλεια των μετακινήσεων και βελτίωση των συνθηκών οδήγησης(παράπλευροι δρόμοι, ανισόπεδοι κόμβοι, διαχωριστικά ασφαλείας- μείωση ατυχημάτων κατά 90%) με την ολοκλήρωση συνεχιζόμενων έργων του Β' Κ.Π.Σ
 - Ολοκλήρωση τμημάτων ΠΑΘΕ και συμπληρωματικές εργασίες (σύνδεση με παράκαμψη Πάτρας, περιφερειακή λιμενική ζώνη Πειραιά).
 - Παράκαμψη Αγ. Κωνσταντίνου- Καμένων Βούρλων, ζεύξη Μαλιακού, τμήμα Τερπών
 - Ολοκλήρωση τμημάτων Εγνατίας οδού και καθέτων αξόνων
 - Ολοκλήρωση ζεύξης Ρίου - Αντιρρίου, περιφερειακού δακτυλίου

- Μείωση του χρόνου μετάβασης: στον ΠΑΘΕ κατά 20%, στην Εγνατία κατά 50%, στο Δυτικό άξονα κατά 45%: Αθήνα - Θεσσαλονίκη κατά 1 ώρα, Κόρινθος - Πάτρα κατά μισή ώρα, Ηγουμενίτσα - Αλεξανδρούπολη κατά 2 ώρες, Τρίπολη - Καλαμάτα κατά μισή ώρα.
 - Διαπεριφερειακή σύνδεση της Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας.
 - Σύνδεση της χώρας με μεγάλους διευρωπαϊκούς άξονες του μέλλοντος (π.χ. : Ελσίνκι - Βερολίνο - Ορμένιο).
 - Περιβαλλοντική προστασία
 - Άμεση πρόσβαση απομακρυσμένων περιοχών με μεγάλα αστικά κέντρα.
 - Βελτίωση ποιότητας ζωής με τις παρακάμψεις των πόλεων (Αγρίνιο - Άρτα - Ιωάννινα)
 - Διασύνδεση ΠΑΘΕ και Εγνατίας με μεγάλα λιμάνια της χώρας.
- ii. Σιδηροδρομική υποδομή:
- Ολοκλήρωση διπλής ηλεκτροδοτούμενης γραμμής υψηλών ταχυτήτων στον άξονα Αθήνα - Θεσσαλονίκη
 - Ολοκλήρωση γραμμής Αθήνα - Κόρινθος.
 - Ολοκλήρωση συγκροτήματος Θριασίου Πεδίου και σύνδεση με λιμάνι Ικονίου με την κατασκευή εγκαταστάσεων εμπορευματικού σταθμού ΟΣΕ.
 - Γραμμή σύνδεσης με 6^η προβλήτα Θεσσαλονίκης.
 - Κατασκευή νέων έργων όπως:
Προαστιακός σιδηρόδρομος, νέα γραμμή Τιθορέα - Λιανοκλάδι (με πιθανή σήραγγα Δομοκού), γραμμή Κόρινθος - Πάτρα.
 - Συντήρηση περιφερειακού δικτύου.
 - Ανάπτυξη συνδυασμένων μεταφορών.
- iii. Λιμενικές Υποδομές και Αεροδρομικές Μεταφορές:
- Ολοκλήρωση και αναβάθμιση βασικών εμπορικών λιμένων
 - Ασφάλεια Ναυσιπλοΐας
 - Εκσυγχρονισμός αεροδρομίου Θεσσαλονίκης και Ηρακλείου(στόχοι : να καταστεί το αεροδρόμιο Μακεδονία κομβικό αεροδρόμιο των Βαλκανίων και να εκσυγχρονιστεί το ιδιαίτερα σημαντικό από άποψη κίνησης αεροδρόμιο του Ηρακλείου με την κατασκευή ενός παράλληλου τροχόδρομου 100 m² μέσα στη θάλασσα)
- iv. Αστικές Συγκοινωνίες :
- Επεκτάσεις μετρό Αθήνας
 - Κατασκευή κεντρικής γραμμής Θεσσαλονίκης
 - Αναβάθμιση υποδομής αστικών συγκοινωνιών

ΤΟΜΕΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ : 2.050 δις δραχμές
(Εκπαίδευση : 1.100 δις , Κατάρτιση : 950 δις)

i. Εκπαίδευση

- Αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων(σύστημα βιβλιοθηκών, ανάπτυξη εργαστηρίων πληροφορικής και τεχνολογίας)
- Καταπολέμηση της σχολικής διαρροής και του λειτουργικού αναλφαβητισμού (ολοήμερο νηπιαγωγείο και δημοτικό σχολείο, πρόσθετη διδακτική στήριξη, εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες).
- Διεύρυνση της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών, μεταπτυχιακές σπουδές/ έρευνα/ υποτροφίες).
- Δια βίου μάθηση και κατάρτιση/ σύνδεση εκπαίδευσης και παραγωγής (ανοιχτό πανεπιστήμιο)
- Βελτίωση ποιότητας εκπαίδευσης (επιμόρφωση εκπαιδευτικών).
- Αναβάθμιση αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Συμβολή στην ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας (εξοικείωση και εκπαίδευση των μαθητών όλων των βαθμίδων στη χρήση Η/Υ και τα πολυμέσα, δίκτυα και δικτύωση των εκπαιδευτικών και διοικητικών μονάδων του εκπαιδευτικού συστήματος).

ii. Κατάρτιση - Απασχόληση

- Ενίσχυση, αναβάθμιση και ανάπτυξη σύγχρονων δομών, υποδομών και συστημάτων παρακολούθησης της αγοράς εργασίας
- Ενέργειες για ανέργους: ενέργειες κατάρτισης, προγράμματα προώθησης στην απασχόληση και την αυτοαπασχόληση.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ : 350 δις δραχμές

- Στο χώρο της υγείας αναβάθμιση υποδομών και της ποιότητας υπηρεσιών κυρίως στα δύο πολεοδομικά συγκροτήματα Αθήνας - Θεσσαλονίκης
- Περιορισμένη δημιουργία κέντρων υγείας αστικού τύπου.
- Παρεμβάσεις στο χώρο της ψυχικής υγείας και προ νοσοκομειακής επείγουσας ιατρικής - ΕΚΑΒ
- Βιοϊατρική τεχνολογία και πληροφοριακά συστήματα.
- Στο χώρο της πρόνοιας:
- Εναρμόνιση της λειτουργίας των προνοιακών φορέων στο πλαίσιο του εθνικού συστήματος κοινωνικής φροντίδας.
- Συμπλήρωση και λειτουργία υποδομών σε κέντρα παροχής ολοκληρωμένης κοινωνικής προστασίας / ατόμων με ειδικές ανάγκες, Γ' ηλικίας.
- Νέες δράσεις για την παιδική προστασία.

ΤΟΜΕΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ : 1.000 δις δραχμές

- **Φυσικό περιβάλλον:** δασοपुरόσβεση / δασοπροστασία, προστασία δασικών οικοσυστημάτων και περιοχών NATURA / RASMAR.
- **Υδατικό περιβάλλον:** υδρεύσεις, δίκτυα αποχέτευσης και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, αντιπλημμυρική προστασία.
- **Εδαφος, υπέδαφος, απόβλητα:** διαχείριση των αστικών αποβλήτων.
- **Χωροταξία, αναπλάσεις:** ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων Αθήνας, περιορισμένες δράσεις αναπλάσεων και πολεοδομικών παρεμβάσεων, παρεμβάσεις σε Ιερές Μονές Αγίου Όρους.
- **Κτηματολόγιο :** σημαντικές προώθηση των κτηματογραφούμενων περιοχών σε όλη τη χώρα

ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ - ΑΛΙΕΙΑΣ : 1.350 δις δραχμές (γεωργία : 1.200 δις δραχμές, αλιεία: 150 δις)

i. Γεωργία

- **Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις / ενίσχυση σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις με τα σχέδια βελτίωσης γεωργικών εκμεταλλεύσεων και αξιοποίησης βοσκοτόπων.**
- **Προγράμματα ανάπτυξης αγροτικού χώρου.**
- **Ανάπτυξη αγροτουρισμού/ βιοτεχνίας κλπ στον αγροτικό χώρο.**
- **Δράσεις ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης.**
- **Ενισχύσεις επενδύσεων στη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών και δασικών προϊόντων.**
- **Ενίσχυση για την εγκατάσταση νέων γεωργών.**
- **Παρέμβαση στο γεωργικό προϊόν (μέθοδοι καταπολέμησης ασθενειών, αναδιοργάνωση και επέκταση ειδών και ποικιλιών).**
- **Ανάπτυξη και προστασία φυσικών πόρων και περιβάλλοντος (εγγειοβελτιωτικά έργα, προστασία/ συντήρηση/ επέκταση δασών).**

ii. Αλιεία

- **Ενίσχυση υδατοκαλλιεργειών.**
- **Ενίσχυση μεταποίησης / εμπορίας/ προώθησης αλιευτικών προϊόντων.**
- **Βελτίωση υποδομών αλιείας σε αλιευτικά καταφύγια, ιχθυόσκαλες, λιμενικούς σταθμούς, βελτίωση λειτουργίας σε κρατικούς ιχθυογεννητικούς σταθμούς.**

ΤΟΜΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ: 270 δις δραχμές

- **Ποιοτικός εκσυγχρονισμός υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων / εγκαταστάσεων.**
- **Δημιουργία υποδομών για την ανάπτυξη θεματικού τουρισμού.**
- **Εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής (μαρίνες, συνεδριακά κέντρα, κέντρα θαλασσοθεραπείας, υδροθεραπευτήρια κλπ).**

- Υποδομές ορεινού, πολιτιστικού, οικολογικού και άλλων μορφών θεματικού τουρισμού.
- Συνεδριακό κέντρο Αθήνας.
- Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων.

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ : 450 δις δραχμές

- Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς
- Νέο μουσείο Ακρόπολης.
- Ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων Αθήνας.
- Έργα στον άξονα Ολυμπίας - Αθηνών - Δελφών (Ολυμπιακοί αγώνες 2004).
- Παρεμβάσεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία.
- Παρεμβάσεις στο τομέα της κοινωνίας της πληροφορίας
- Σύγχρονος πολιτισμός.
- Πολιτιστικά και συνεδριακά κέντρα Αθηνών και Θεσσαλονίκης.
- Άλλες επιλεγμένες υποδομές σύγχρονου πολιτισμού.

ΤΟΜΕΑΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ : 550 δις δραχμές

- Φυσικό αέριο.
- Ολοκλήρωση δικτύων χαμηλής πίεσης σε Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Θεσσαλία (Λάρισα - Βόλος).
- Υποθαλάσσιος αγωγός με την Ιταλία.
- Πετρέλαιο : (κατασκευή αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη, εκσυγχρονισμός Ελληνικών διυλιστηρίων (προσαρμογή προϊόντων στις προδιαγραφές της ΕΕ).
- Συνέχιση της πολιτικής προώθησης της εξοικονόμησης και συμπαραγωγής ενέργειας και της διάδοσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Επιλεκτικές δράσεις για τις ενεργειακές πρώτες ύλες και τους φυσικούς πόρους.

ΤΟΜΕΑΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ : 660 δις δραχμές

- Προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εκσυγχρονισμός μεταποιητικών επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Ενίσχυση υποστηρικτικών υποδομών.

ΤΟΜΕΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ : 170 δις δραχμές

- Ενίσχυση μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας στις Ελληνικές επιχειρήσεις.

- **Ενίσχυση επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας σε επιλεγμένους τομείς μέσω της συνεργασίας ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων με παραγωγικές μονάδες και ενδιάμεσους φορείς σε επιμέρους τομείς.**
- **Ενίσχυση και αναδιάρθρωση ερευνητικού ιστού της χώρας.**
- **Ανάπτυξη σχέσεων με τρίτες χώρες.**

ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ : 750 δις δραχμές

- **Εκσυγχρονισμός δημόσιας διοίκησης (μεγάλα έργα πληροφορικής για εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ φορέων της Δ.Δ, εξυπηρέτηση του πολίτη, παροχή πληροφόρησης μέσω διαδικτύου, καθιέρωση ηλεκτρονικών συναλλαγών του κράτους με πολίτες και επιχειρήσεις).**
- **Ποιότητα ζωής : υγεία, περιβάλλον, μεταφορές (πληροφοριακές υποδομές σε νοσηλευτικά προνοιακά ιδρύματα, εθνικά δίκτυα ιατρικής πληροφόρησης και παροχής υπηρεσιών - ανάπτυξη τηλεϊατρικής).**
- **Περιφερειακή - τοπική ανάπτυξη.**
- **Τηλεπικοινωνιακές υποδομές και δίκτυα.**
- **Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση.**
- **Παιδεία και πολιτισμός: εξοπλισμός και δικτύωση όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ανάπτυξη περιεχομένου / εφαρμογών τηλεματικής, επιμόρφωση εκπαιδευτικών και θεσμικές παρεμβάσεις).**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο
ΝΟΜΟΣ:
« ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
ΣΤΗΡΙΞΗΣ »

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' (ορισμοί)

Άρθρο 1

Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου νοούνται ως:

1. « Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης»(Κ.Π.Σ): το έγγραφο που καταρτίζεται από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σε συνεργασία με το Ελληνικό Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, και εγκρίνεται από την Επιτροπή, και στο οποίο περιλαμβάνεται η στρατηγική ανάπτυξης της χώρας, οι προτεραιότητες δράσης των διαρθρωτικών ταμείων και του κράτους, οι ειδικοί στόχοι τους, και οι πηγές χρηματοδότησης.
2. «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα»: το έγγραφο που υποβάλλεται από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το οποίο περιέχει ένα συνεκτικό σύνολο αξόνων προτεραιότητας και αποσκοπεί στην εφαρμογή του Κ.Π.Σ της χώρας ή κοινοτικής πρωτοβουλίας.
3. «Άξονας προτεραιότητας»: προτεραιότητα της στρατηγικής που έχει επιλεγεί στο Κ.Π.Σ ή σε επιχειρησιακό πρόγραμμα.
4. «Μέτρο»: το μέσο, με το οποίο πραγματώνεται ένας άξονας προτεραιότητας και το οποίο επιτρέπει τη χρηματοδότηση των πράξεων.
5. «Πράξη»: κάθε έργο ή δράση που εκτελείται από τους τελικούς δικαιούχους στο πλαίσιο ενός επιχειρησιακού προγράμματος.
6. «Τελικοί δικαιούχοι»: οι φορείς και οι επιχειρήσεις του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα που έχουν την ευθύνη για την εκτέλεση των πράξεων. Στην περίπτωση καθεστώτων ενίσχυσης κατά την έννοια του άρθρου 87 της Συνθήκης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και στην περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων από φορείς που έχουν ορισθεί από τις αρμόδιες αρχές, οι τελικοί δικαιούχοι είναι οι φορείς που χορηγούν τις ενισχύσεις.
7. «Συμπλήρωμα προγραμματισμού»: το έγγραφο για την εφαρμογή της στρατηγικής και των αξόνων προτεραιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο περιλαμβάνει λεπτομερή στοιχεία σε επίπεδο μέτρων.
8. «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα»: το πληροφοριακό σύστημα που λειτουργεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, όπου καταχωρίζονται τα δεδομένα που αφορούν το Κ.Π.Σ, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, το Ταμείο Συνοχής, τις ιδιωτικές επενδύσεις και το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

9. «Κανονισμός»: ο υπ' αριθ. 1260/99 κανονισμός (Ε. Κ) του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 «περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία» που έχει δημοσιευθεί στην επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' (διαχείριση)

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ:

1. Η διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ έχει τη συνολική ευθύνη του προγραμματισμού και της εφαρμογής του Κ.Π.Σ . Ιδίως έχει ως σκοπό την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής του Κ.Π.Σ, καθώς και το συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων και το συντονισμό των διαχειριστικών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Η διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ εκπροσωπεί την χώρα έναντι της Επιτροπής για τα θέματα του Κ.Π.Σ . Η διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - i. Παρακολουθεί και συντονίζει την εφαρμογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, μεριμνώντας ιδίως για την συμβατότητα του με τις εθνικές πολιτικές,
 - ii. Συντονίζει τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων του Κ.Π.Σ και μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Επιτροπής Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ,
 - iii. Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σχετικά με τη διαχείριση, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και κάθε δραστηριότητα που υλάγεται στην αποστολή των διαχειριστικών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων. Ιδίως εκδίδει οδηγίες για τη ρύθμιση των προϋποθέσεων που αφορούν τον τρόπο ενημέρωσης των ενδιαφερομένων από τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων για κάθε κατηγορία μέτρου, τη διαδικασία υποβολής των προτάσεων και των στοιχείων που τις συνοδεύουν, την προθεσμία υποβολής των προτάσεων για κάθε κατηγορία έργων, την ειδικότερη διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων και κάθε άλλο σχετικό θέμα,
 - iv. Έχει την ευθύνη και διαχειρίζεται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της παραγράφου 4 σε ότι αφορά το Κ.Π.Σ και μεριμνά ώστε αυτό να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των διαχειριστικών αρχών, των Επιτροπών Παρακολούθησης, της Αρχής Πληρωμής, των ελεγκτικών αρχών και της Επιτροπής,
 - v. Έχει την ευθύνη για τη διενέργεια της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Κ.Π.Σ σύμφωνα με το άρθρο 42 του κανονισμού. Επεξεργάζεται τα πορίσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Κ.Π.Σ και των επιχειρησιακών προγραμμάτων και προτείνει στην Επιτροπή Παρακολούθησης τροποποιήσεις του Κ.Π.Σ και των επιχειρησιακών προγραμμάτων,
 - vi. Ενημερώνει τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων σχετικά με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο. Παρακολουθεί και ενημερώνει για τις σχετικές ενέργειες των διαχειριστικών αρχών και επιχειρησιακών, για την εξασφάλιση της συμβατότητας των επιχειρησιακών προγραμμάτων και των πράξεων με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο ιδίως σε ότι αφορά την τήρηση των διατάξεων για του ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και

- γυναικών και εισηγείται τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων αυτών από τους αρμόδιους φορείς σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο,
- vii. Ελεξεργάζεται και προτείνει τροποποιήσεις του Κ.Π.Σ προς την Επιτροπή παρακολούθησης του,
- viii. Ελεξεργάζεται, σε συνεργασία με την επιτροπή, τους δείκτες που θα χρησιμοποιηθούν για την κατανομή του αποθεματικού επίδοσης του άρθρου 44 του κανονισμού και προτείνει στην επιτροπή παρακολούθησης του Κ.Π.Σ την κατανομή του αποθεματικού αυτού, καθώς και την κατανομή του αποθεματικού προγραμματισμού,
- ix. Οργανώνει και παρακολουθεί τη διαδικασία δημοσιότητας του Κ.Π.Σ σε συνεργασία με την επιτροπή και διαμορφώνει πλαίσιο αρχών δημοσιότητας για τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια, η συνοχή και ο συντονισμός των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης του Κ.Π.Σ, καθώς και των επιχειρησιακών προγραμμάτων,
- x. Συντάσσει και υποβάλλει στην επιτροπή, ύστερα από έγκριση της επιτροπής παρακολούθησης του Κ.Π.Σ, την ετήσια έκθεση εκτέλεσης του Κ.Π.Σ,
- xi. Συμμετέχει στις ετήσιες συναντήσεις των διαχειριστικών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων και της επιτροπής που προβλέπεται στο άρθρο 34 παρ. 2 του κανονισμού,
- xii. Παρέχει στην επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την επαλήθευση της προσθετικότητας κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού,
- xiii. Εισηγείται τις κατηγορίες και τα κριτήρια των επιλέξιμων δαπανών και
- xiv. Παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στην επιτροπή παρακολούθησης του Κ.Π.Σ .
2. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες της παραγράφου 1 και κάθε σχετική με την εκπλήρωση της αποστολής της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ λεπτομέρεια. Με όμοια απόφαση μπορεί να καθορίζονται οι κατηγορίες και τα κριτήρια των επιλέξιμων δαπανών των πράξεων. Με όμοια απόφαση μπορεί να καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία δημοσιότητας των επιχειρησιακών προγραμμάτων από τις διαχειριστικές αρχές σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) 1685/2000.
3. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να συγκροτούνται επιτροπές εμπειρογνομόνων από τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα για την υποβοήθηση του έργου της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ σε ειδικά θέματα και ιδίως σε θέματα συμβάσεων παραχώρησης, συστημάτων παραγωγής έργων, κρατικών ενισχύσεων, μικρομεσαίων επιχειρήσεων και λοιπών θεμάτων που εμπίπτουν στην εφαρμογή του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Με αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος και το όψος της αποζημίωσης των εμπειρογνομόνων κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη σχετική διάταξη.
4. Στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα καταχωρίζονται κυρίως δεδομένα που αφορούν τον προσδιορισμό των πράξεων, τους εμπλεκόμενους φορείς και πρόσωπα, τα φυσικά, οικονομικά και τεχνικά χαρακτηριστικά των πράξεων, τα αναμενόμενα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις, στοιχεία των διοικητικών διαδικασιών που συνδέονται με την έγκριση των πράξεων μέχρι την ολοκλήρωσή τους καθώς επίσης και τα πορίσματα των ελέγχων που διενεργούνται από τις αρμόδιες αρχές. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γεωργίας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Μεταφορών και Επικοινωνιών μπορεί να προσδιορίζονται τα στοιχεία που καταχωρίζονται, ο χρόνος υποβολής τους, οι ευθύνες των υπόχρεων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μπορεί να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος(ΟΠΣ). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη διασύνδεση του ΟΠΣ με πληροφοριακά συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών.

Άρθρο 3

Σύσταση, οργάνωση και στελέχωση της Διαχειριστικής Αρχής του Κ.Π.Σ:

Η διαχείριση του Κ.Π.Σ και η εκτέλεση της αποστολής και των αρμοδιοτήτων του άρθρου 2 του παρόντος ασκούνται μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Επενδύσεων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ), η οποία μετονομάζεται σε Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να καταργούνται ή να αναδιαρθρώνονται οργανικές μονάδες της ανωτέρω Γενικής Διεύθυνσης, να μεταφέρονται από αυτήν σε άλλη υπηρεσία του ίδιου Υπουργείου οργανικές μονάδες ή αρμοδιότητες τους από άλλη υπηρεσία του ίδιου Υπουργείου. Με όμοια απόφαση μπορεί να συνιστώνται ειδικές υπηρεσίες για τις ανάγκες διαχείρισης του Κ.Π.Σ και να ορίζονται η οργάνωση και η λειτουργία τους, οι αρμοδιότητές τους, ο αριθμός και η σύνθεση του προσωπικού τους κατά κατηγορία καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Για τις υπηρεσίες αυτές εφαρμόζονται αναλόγως οι ρυθμίσεις των παραγράφων 2 έως και 7 του άρθρου 7. Οι υπηρεσίες αυτές υπάγονται στο Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων για τον οποίο εφαρμόζεται η παράγραφος 7 του άρθρου 7.

Άρθρο 4

Αποστολή και αρμοδιότητες των διαχειριστικών αρχών επιχειρησιακών προγραμμάτων:

1. Η διαχειριστική αρχή κάθε επιχειρησιακού προγράμματος είναι αρμόδια να εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα και την κανονικότητα της διαχείρισης και της εφαρμογής του. Στο πλαίσιο αυτό:
 - i. Εφαρμόζει το συμπλήρωμα προγραμματισμού,
 - ii. Εισηγείται στον Ειδικό ή Γενικό Γραμματέα Υπουργείου ή Περιφέρειας την ένταξη των πράξεων στα μέτρα του οικείου επιχειρησιακού προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 5 του παρόντος,
 - iii. Διασφαλίζει την συμβατότητα των πράξεων που εντάσσονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα προς το εθνικό και το κοινοτικό δίκαιο, καθώς και τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και ιδίως όσον αφορά τις διατάξεις για τον ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Για το σκοπό αυτό παρέχει κάθε δυνατή υποστήριξη στους τελικούς δικαιούχους, σε

- συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, προκειμένου αυτοί να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους,
- iv. Παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής του επιχειρησιακού προγράμματος και συντάσσει προτάσεις για αναθεώρηση του, τις οποίες υποβάλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος,
 - v. Συλλέγει τα κατάλληλα οικονομικά και στατιστικά δεδομένα και τα εισάγει στο ΟΣΠ,
 - vi. Συντάσσει τις προτάσεις προσαρμογής του συμπληρώματος προγραμματισμού, τις οποίες υποβάλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος,
 - vii. Συντάσσει τις ετήσιες εκθέσεις εκτέλεσης και την τελική έκθεση του επιχειρησιακού προγράμματος και τις υποβάλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης αυτού και στη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ,
 - viii. Οργανώνει και παρακολουθεί την ενδιάμεση αξιολόγηση του επιχειρησιακού προγράμματος που προβλέπεται στο άρθρο 42 του κανονισμού σε συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ και επεξεργάζεται προτάσεις για την κατάλληλη αξιοποίηση των συμπερασμάτων της,
 - ix. Παρακολουθεί την τήρηση αυτοτελούς λογιστικής μερίδας για κάθε πράξη από τους τελικούς δικαιούχους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τον τρόπο τήρησης στοιχείων και καταχώρησης των λογιστικών εγγραφών των τελικών δικαιούχων που αφορούν τις πράξεις, οι οποίες εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα,
 - x. Συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ, την Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος και την Επιτροπή και παρέχει σε αυτές κάθε πληροφορία που ζητείται,
 - xi. Διενεργεί τους ελέγχους που προβλέπονται στο άρθρο 6, προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες με βάση τα πορίσματά τους, ενημερώνει την Επιτροπή, την Αρχή Πληρωμής και την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών και λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα συμμόρφωσης μετά από σχετικές συστάσεις των ανωτέρω αρχών,
 - xii. Εφαρμόζει τις δράσεις δημοσιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος σε συνεργασία με την διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ, την Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος και την Επιτροπή. Παρακολουθεί την τήρηση των υποχρεώσεων των τελικών δικαιούχων σχετικώς με τη δημοσιότητα και παροχή πληροφόρησης για τις πράξεις που εκτελούν και
 - xiii. Παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στην Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος.
2. Για επιχειρησιακά προγράμματα Υπουργείου που καλύπτουν πλείονες τομείς πολιτικής του Υπουργείου μπορεί με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού να ανατίθεται σε άλλες υπηρεσίες του Υπουργείου, η άσκηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφονται στα εδάφια β, γ, ε, θ, ια της παραγράφου 1. Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται ο τρόπος άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών. Η διαχειριστική αρχή συντονίζει και ελέγχει την άσκηση των αρμοδιοτήτων και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής.
 3. Με απόφαση του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας μπορεί να συγκροτούνται επιτροπές ή ομάδες εργασίας και με τη συμμετοχή εμπειρογνομόνων για την υποβοήθηση του έργου των διαχειριστικών αρχών σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στο άρθρο 12.

Άρθρο 5

Ένταξη πράξεων στα μέτρα του επιχειρησιακού προγράμματος:

1. Η ένταξη των πράξεων στα μέτρα του επιχειρησιακού προγράμματος διενεργείται με απόφαση του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα στον οποίο υπάγεται η διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος, ύστερα από αξιολόγηση των προτάσεων που υποβλήθηκαν με βάση τα κριτήρια ένταξης των μέτρων.
2. Πριν από την απόφαση ένταξης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, η οικεία διαχειριστική αρχή γνωστοποιεί τις προς ένταξη προτάσεις στη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ και στα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία, προκειμένου να διατυπώσουν γνώμη εντός εύλογης προθεσμίας που τους τάσσει, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 15 εργάσιμων ημερών. Η απόφαση ένταξης μπορεί να εκδίδεται ύστερα από την παρέλευση άπρακτης της προθεσμίας αυτής. Για τα δημόσια έργα προϋπολογισμού άνω των 50 εκατομμυρίων ευρώ, καθώς και για τα δημόσια έργα που παράγουν έσοδα στον τελικό δικαιούχο, η απόφαση ένταξης εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας ορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο της απόφασης ένταξης της πράξης σε επιχειρησιακό πρόγραμμα, οι όροι ένταξης και οι υποχρεώσεις των τελικών δικαιούχων.
4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται σε όλες τις πράξεις που προτείνονται για ένταξη στα επιχειρησιακά προγράμματα. Στις πράξεις αυτές συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που βρίσκονται στο στάδιο εκτέλεσης.

Άρθρο 6

Έλεγχος από τις διαχειριστικές αρχές επιχειρησιακών προγραμμάτων:

1. Η διαχειριστική αρχή κάθε επιχειρησιακού προγράμματος ασκεί τον έλεγχο που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφο 1, στοιχείο (ια) σε όλα τα στάδια από την προετοιμασία μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης.
2. Η διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος ελέγχει εάν ο τελικός δικαιούχος έχει λάβει τα μέτρα που εξασφαλίζουν την τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας και τις προϋποθέσεις για την ορθή εκτέλεση των πράξεων. Ειδικά για τις πράξεις η εφαρμογή των οποίων διέπεται από τον ν. 1418/84, όπως ισχύει κάθε φορά και από τις κατ' εξουσιοδότηση του εκδιδόμενες κανονιστικές πράξεις, η διαχειριστική αρχή του προγράμματος προβαίνει υποχρεωτικά σε προέγκριση των σταδίων εξέλιξής τους, όπως τα στάδια αυτά ορίζονται στην απόφαση ένταξης της πράξης.
3. Κατά το στάδιο της εκτέλεσης της πράξης η διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος ελέγχει και με επιτόπιο έλεγχο:
 - i. Τη νομιμότητα των πράξεων, τη νομιμότητα και τη κανονικότητα των δαπανών και την τήρηση των διαδικασιών,
 - ii. Την αξιοπιστία των πληροφοριών και οικονομικών στοιχείων που δηλώνονται από τον τελικό δικαιούχο,
 - iii. Την τήρηση των δεσμεύσεων που έχει αναλάβει ο τελικός δικαιούχος και
 - iv. Την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας.
4. Μετά τη γνωστοποίηση της ολοκλήρωσης της πράξης από τον τελικό δικαιούχο, η διαχειριστική αρχή προβαίνει σε επιτόπιο έλεγχο των ποιοτικών, οικονομικών και λειτουργικών αποτελεσμάτων της πράξης καθώς και σε έλεγχο της τήρησης των

υποχρεώσεων του τελικού δικαιούχου, λαμβάνοντας υπόψη την πρόταση και την απόφαση ένταξης στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, και συντάσσει σχετική βεβαίωση τήρησης των υποχρεώσεων από τον τελικό δικαιούχο.

5. Για κάθε διενεργούμενο έλεγχο συντάσσεται έκθεση και τα πορίσματά της καταχωρούνται στο ΟΠΣ και κοινοποιούνται στην Αρχή Πληρωμής, στην Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών καθώς και στον τελικό δικαιούχο.
6. Η διαχειριστική αρχή, εφόσον έχει σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη παρατυπιών, κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) 2988/1995 προβαίνει στη διενέργεια έκτακτου ελέγχου. Μέχρι την περάτωση του ελέγχου και την έκδοση σχετικού πορίσματος, ενημερώνει την Αρχή Πληρωμής και ζητά την αναστολή της χρηματοδότησης της πράξης από την αρμόδια υπηρεσία. Μετά την έγκριση του πορίσματος ελέγχου από τον οικείο Υπουργό ή Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την Αρχή Πληρωμής και εισηγείται στις αρμόδιες υπηρεσίες την άρση της αναστολής της χρηματοδότησης ή της λαμβανομένης υπόψη της βαρύτητας της παράβασης, των δημοσιονομικών της επιπτώσεων και των διατάξεων του άρθρου 39 του κανονισμού, εισηγείται στα αρμόδια όργανα την υποχρεωτική διακοπή της χρηματοδότησης του έργου ή την μείωση του ύψους της. Στις περιπτώσεις που απαιτείται επιστροφή παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών διενεργείται καταλογισμός σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Όταν οι παρατυπίες που διατυπώθηκαν συνιστούν πειθαρχικό ή ποινικό αδίκημα, αντίγραφο του σχετικού φακέλου αποστέλλεται στα αρμόδια πειθαρχικά όργανα ή στις εισαγγελικές αρχές. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ορίζεται ειδικότερα η διαδικασία και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της διάταξης αυτής.

Άρθρο 7

Σύσταση, οργάνωση και στελέχωση ειδικών υπηρεσιών για την διαχείριση, εφαρμογή και ολοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων:

1. Η διαχείριση κάθε επιχειρησιακού προγράμματος ασκείται μέσω ειδικής υπηρεσίας (διαχειριστική αρχή), η οποία συνίσταται για τους σκοπούς αυτούς στο οικείο Υπουργείο ή Περιφέρεια με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού. Η άσκηση αρμοδιοτήτων διαχειριστικής αρχής δεν είναι συμβατή με την ιδιότητα του τελικού δικαιούχου με εξαίρεση τις περιπτώσεις πράξεων τεχνικής βοήθειας - στήριξης. Με την απόφαση αυτή εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες της ειδικής υπηρεσίας, καθορίζεται η οργάνωση, η λειτουργία, ο αριθμός και η σύνθεση του προσωπικού κατά κατηγορία και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με όμοια απόφαση μπορεί να καταργούνται υφιστάμενες οργανικές μονάδες του οικείου Υπουργείου ή περιφέρειας ή να μεταφέρονται σε άλλη υπηρεσία του ίδιου υπουργείου ή περιφέρειας οργανικές μονάδες ή αρμοδιότητες και να μεταφέρονται στην ειδική υπηρεσία συναφείς με το έργο της αρμοδιότητες που ασκούνται από άλλη υπηρεσία του ίδιου υπουργείου ή περιφέρειας. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ορίζεται ότι η ειδική υπηρεσία που συστήνεται, συγκροτείται ως ενιαίος διοικητικός τομέας, του οποίου προϊστάται μετακλητός ειδικός γραμματέας με βαθμό Β' της κατηγορίας ειδικών θέσεων. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 28 του ν.1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α'). Οι αποφάσεις της

- παρούσας παραγράφου που αφορούν τις περιφέρειες εκδίδονται μετά από πρόταση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.
2. Η στελέχωση των ανωτέρω ειδικών υπηρεσιών γίνεται με μετακίνηση προσωπικού που υπηρετεί στο οικείο υπουργείο ή στην οικεία περιφέρεια, με απόσπαση προσωπικού που υπηρετεί σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 2000/1991, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, ή με πρόσληψη νέου προσωπικού.
 - i. Η μετακίνηση υπηρετούντος προσωπικού ή η απόσπαση προσωπικού που υπηρετεί σε φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα γίνεται με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή γενικού γραμματέα της περιφέρειας ή με κοινή απόφαση των αρμοδίων υπουργών χωρίς να απαιτείται γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου ύστερα από ερώτημα του γενικού ή ειδικού γραμματέα στον οποίο υπάγεται η ειδική υπηρεσία προς την επιτροπή αξιολόγησης. Η επιτροπή αξιολόγησης αποτελείται από εμπειρογνώμονες και συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Οικονομίας. Η διαδικασία αξιολόγησης υλοστηρίζεται από τη Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης του Κ.Π.Σ (Μ.Ο.Δ) του άρθρου 3 του ν. 2372/1996. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και του οικείου Υπουργού μετά από πρόταση του Γενικού ή Ειδικού Γραμματέα υπουργείου καθορίζονται τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού που μετακινείται ή αποσπάται. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας μετά από πρόταση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας καθορίζονται τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά του προσωπικού που μετακινείται ή αποσπάται σε ειδικές υπηρεσίες της περιφέρειας. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Οικονομίας, καθορίζεται η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.
 - ii. Η απόσπαση προσωπικού μπορεί να γίνεται και ύστερα από δημόσια πρόσκληση της Μ.Ο.Δ, με την οποία καθορίζονται τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, και γνώμη της επιτροπής αξιολόγησης του εδαφίου α). Ο τρόπος δημοσίευσης της πρόσκλησης, η διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Εθνικής Οικονομίας.
 - iii. Η πρόσληψη προσωπικού γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις των ν.2190/1994 και 2372/1996, όπως ισχύουν.
 3. Η απόφαση για την μετακίνηση ή την απόσπαση προσωπικού ισχύει για 2 χρόνια και μπορεί να παραταθεί μία ή περισσότερες φορές για ίσο χρονικό διάστημα κατά παρέκκλιση από αντίθετη διάταξη του ν.2683/1999 (ΦΕΚ 19^Α).
 4. Σε κάθε ειδική υπηρεσία συνίσταται μία θέση προϊσταμένου με θητεία δύο ετών η οποία μπορεί να παρατείνεται μία ή περισσότερες φορές για ίσο χρονικό διάστημα. Η αξιολόγηση και επιλογή προϊσταμένου γίνεται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στη παράγραφο 2. Εάν ο επιλεγείς ως προϊστάμενος υπάγεται στις διατάξεις του ν. 2683/1999, η πλήρωση της θέσης γίνεται με ανάθεση αποκλειστικών καθηκόντων για ίσο με μία θητεία, που μπορεί να παρατείνεται μία ή περισσότερες φορές για ίσο χρονικό διάστημα. Η ανάθεση γίνεται με απόφαση του οικείου Υπουργού ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Σε κάθε άλλη περίπτωση η πλήρωση της θέσης γίνεται με απόφαση διορισμού του αρμόδιου Υπουργού ή Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Σε κάθε άλλη περίπτωση η πλήρωση της θέσης γίνεται με απόφαση διορισμού του αρμόδιου Υπουργού ή Γενικού Γραμματέα

Περιφέρειας, για θητεία δύο ετών, η οποία μπορεί να παρατείνεται μία ή περισσότερες φορές. Για τα πειθαρχικά τους αδικήματα οι προϊστάμενοι των ειδικών υπηρεσιών υπάγονται στην αρμοδιότητα του ειδικού υπηρεσιακού συμβουλίου του άρθρου 159 του ν. 2683/1999. Οι αποδοχές των προϊσταμένων καθορίζονται στο ύψος των πάσης φύσεως αποδοχών που προβλέπονται κάθε φορά για Γενικό Διευθυντή Υπουργείου. Εφόσον ο επιλεγόμενος ελάμβανε από τον φορέα προέλευσης του συνολικές αποδοχές μεγαλύτερες από τις ανωτέρω οι πάσης φύσεως αποδοχές του καθορίζονται στο ύψος των πάσης φύσεως αποδοχών που ελάμβανε πριν από τον διορισμό του σε θέση προϊσταμένου.

5. α) οι υπάλληλοι των ειδικών υπηρεσιών αξιολογούνται από εκείνον που ασκεί καθήκοντα αμέσου προϊσταμένου τους και τον προϊστάμενο της ειδικής υπηρεσίας.
β) ο χρόνος υπηρεσίας των προϊσταμένων των ειδικών υπηρεσιών και των υπαλλήλων τους θεωρείται για οποιαδήποτε υπηρεσιακή συνέπεια ως χρόνος υπηρεσίας στην οργανική τους θέση.
γ) η υπηρεσία του προϊσταμένου των ειδικών υπηρεσιών, καθώς και των υπαλλήλων τους συνυπολογίζεται ως χρόνος άσκησης καθηκόντων Προϊσταμένου Διεύθυνσης ή Τμήματος αντιστοίχως όπου κατά τις οικείες διατάξεις ή κανονισμούς απαιτείται ως προϋπόθεση για την εξέλιξη στο βαθμό του Γενικού Διευθυντή ή του Διευθυντή αντίστοιχα.
δ) οι προϊστάμενοι των ειδικών υπηρεσιών και οι υπάλληλοι τους διατηρούν το βαθμό που είχαν κατά τη μετακίνηση, την απόσπαση ή το διορισμό τους στην ειδική υπηρεσία. Όσοι εξ αυτών κατέχουν θέση Γενικού Διευθυντή ή Διευθυντή δεν την διατηρούν, αλλά η θέση προκηρύσσεται κατά τις διατάξεις του ν. 2683/1999. Επανερχόμενοι στην υπηρεσία τους εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διατάξεις της παραγράφου 10 του άρθρου 2 του ν. 2683/1999. Ο χρόνος υπηρεσίας στις ειδικές υπηρεσίες προϊσταμένων τμημάτων, με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στις διατάξεις του εδαφίου γ', θεωρείται ως χρόνος υπηρεσίας σε θέση προϊσταμένου τμήματος. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 8, του άρθρου 85, του ν. 2683/1999.
6. Η δαπάνη μισθοδοσίας των αποσπασμένων στις ειδικές υπηρεσίες υπαλλήλων βαρύνει τους φορείς από τους οποίους προέρχονται.
7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται το ειδικό επίδομα, το ύψος της εκτός έδρας αποζημίωσης και τα έξοδα μετακίνησης του προσωπικού που υπηρετεί στις ειδικές υπηρεσίες, ανάλογα με τη θέση, τα καθήκοντα που ασκούν και τα ειδικότερα τυπικά τους προσόντα, καθώς και η διαδικασία πληρωμής κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 19, του ν.2470/1997, του ν.1256/1982 και του ν.2685/1999. Με όμοια απόφαση καθορίζεται η αποζημίωση των μελών της επιτροπής αξιολόγησης της παραγράφου 2α του παρόντος άρθρου. Οι δαπάνες της παρούσας παραγράφου μπορεί να βαρύνουν τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων.
8. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και για τη σύσταση, οργάνωση, διάρθρωση και στελέχωση ειδικών υπηρεσιών για την άσκηση καθηκόντων και αρμοδιοτήτων που συνάπτονται με την εφαρμογή και υλοποίηση του Κ.Π.Σ ή επιχειρησιακών προγραμμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' (πληρωμή)**Άρθρο 8****Αρμοδιότητες της Αρχής Πληρωμής:**

Η Αρχή Πληρωμής έχει ως σκοπό την εξασφάλιση των χρηματοδοτικών ροών από τα διαρθρωτικά ταμεία για τα επιχειρησιακά προγράμματα του Κ.Π.Σ Στο πλαίσιο αυτό η Αρχή Πληρωμής:

- i. Καταρτίζει και υποβάλλει στην επιτροπή τις αιτήσεις πληρωμών και τις δηλώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 32 του κανονισμού για όλες τις παρεμβάσεις του Κ.Π.Σ και είναι αποδέκτης των εγκρίσεων πληρωμών και διαρθρωτικών ταμείων που αφορούν σε αυτές.
- ii. Προσδιορίζει τους δικαιούχους των πιστώσεων που εγκρίθηκαν κατά επιχειρησιακό πρόγραμμα και διαρθρωτικό ταμείο και ενημερώνει σχετικά το Υπουργείο Οικονομικών για την εκταμίευση των αντιστοίχων ποσών, από τους λογαριασμούς που αυτό τηρεί στην τράπεζα της Ελλάδος.
- iii. Παρακολουθεί τη διαδικασία μεταφοράς των σχετικών πιστώσεων στους τελικούς δικαιούχους και εξασφαλίζει ότι πραγματοποιείται στο ακέραιο το συντομότερο δυνατόν.
- iv. Υποβάλλει στην Επιτροπή, μέχρι τις 30 Απριλίου κάθε έτους, τις προβλέψεις και εκτιμήσεις κατά το άρθρο 32, παράγραφος 7 του κανονισμού.
- v. Συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του ΟΠΣ ως προς την επεξεργασία των πληροφοριών τις οποίες χρησιμοποιεί κατά την άσκηση των καθηκόντων της.
- vi. Διενεργεί τους ελέγχους του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 9**Έλεγχοι από την Αρχή Πληρωμής:**

Η Αρχή Πληρωμής διενεργεί:

- a) Ελέγχους με διασταύρωση στοιχείων πληρωμών που καταχωρούνται στο ΟΠΣ από τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
 - β) Ελέγχους στις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων, ιδίως ως προς την ορθή λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.
 - γ) Δειγματοληπτικούς ελέγχους στους τελικούς δικαιούχους και στις πράξεις που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Κ.Π.Σ . Με πρόταση της Αρχής Πληρωμής οι έλεγχοι του εδαφίου αυτού μπορεί να πραγματοποιούνται από υφιστάμενη ελεγκτική υπηρεσία του Δημοσίου.
2. Σε ειδικές περιπτώσεις με απόφαση του προϊσταμένου της Αρχής Πληρωμής μπορεί ο έλεγχος να ανατίθεται σε ειδική ομάδα ελέγχου στην οποία συμμετέχουν υπάλληλοι της Αρχής Πληρωμής υπάλληλοι του δημόσιου τομέα ή και ιδιώτες, ή να αναθέτει το έργο του ελέγχου σε ελεγκτικές εταιρείες. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται η αμοιβή των μελών των ομάδων ελέγχου κατά παρέκκλιση του άρθρου 11 του ν. 2470/1997, καθώς και ο τρόπος και το ύψος της αμοιβής των εμπειρογνομόνων.
 3. Η Αρχή Πληρωμής καταχωρίζει τα πορίσματα των ανωτέρω ελέγχων στο ΟΠΣ και τα γνωστοποιεί στη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ και του επιχειρησιακού

προγράμματος, στην Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών και στον τελικό δικαιούχο.

4. Η Αρχή Πληρωμής, εφόσον έχει σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη παρατυπιών, προβαίνει στη διενέργεια έκτακτου ελέγχου. Μέχρι την περάτωση του ελέγχου και την έκδοση σχετικού πορίσματος η Αρχή Πληρωμής εντέλλεται την αναστολή της χρηματοδότησης της πράξης από τις οικονομικές υπηρεσίες των αρμοδίων υπουργείων, περιφερειών ή φορέων και ενημερώνει την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών και την διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ.
5. Μετά την έκδοση πορίσματος ελέγχου, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ύστερα από εισήγηση της Αρχής Πληρωμής, και μετά από γνώμη της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος, αίρεται η αναστολή χρηματοδότησης ή, λαμβανομένων υπόψη της βαρύτητας της παράβασης, των δημοσιονομικών της επιπτώσεων και των διατάξεων του άρθρου 39 του Κανονισμού, διακόπτεται η χρηματοδότηση του έργου ή μειώνεται το ύψος της. Στις περιπτώσεις που απαιτείται επιστροφή παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών γίνεται ο καταλογισμός σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Όπου απαιτείται, τα στοιχεία διαβιβάζονται στα αρμόδια για τον έλεγχο των εμπλεκόμενων πειθαρχικά όργανα ή στις εισαγγελικές αρχές.
6. Η Αρχή Πληρωμής παρακολουθεί την πορεία εξέλιξης των θεμάτων που παρέπεμψε σε άλλες δημόσιες αρχές με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου και ενημερώνει την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

Άρθρο 10

Οργάνωση και στελέχωση της Αρχής Πληρωμής του Κ.Π.Σ

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών συνιστάται αυτοτελής ειδική υπηρεσία στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, η οποία υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης και ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο άρθρο 8.
2. Ως προς τη σύσταση της ειδικής υπηρεσίας, την οργάνωση, τη λειτουργία, τον αριθμό και τη σύνθεση του προσωπικού της κατά κατηγορία, την επιλογή του Προϊσταμένου της και τις αμοιβές του προσωπικού καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα ισχύουν αναλόγως αυτά που ορίζονται στο άρθρο 7.

Άρθρο 11

Χρηματοδοτήσεις και πληρωμές από τον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων:

1. Η κρατική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται από τις διαχειριστικές αρχές στα επιχειρησιακά προγράμματα του Κ.Π.Σ ή των κοινοτικών πρωτοβουλιών καθώς για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής, είναι δημόσιες επενδύσεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν.Δ. 2957/1954 και μπορεί να χρηματοδοτείται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.
2. Οι χρηματοδοτήσεις στους τελικούς δικαιούχους μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων πραγματοποιούνται χωρίς να υπόκεινται σε καμία μείωση ή

- κράτηση ή μεταγενέστερη ειδική επιβάρυνση που επιφέρει μείωση των ποσών αυτών. Με κοινή απόφαση του Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, μπορεί να ρυθμίζονται θέματα εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου.
3. Οι πληρωμές σε βάρος του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων διακρίνονται σε:
- α) Άμεσες πληρωμές: είναι αυτές που πραγματοποιούνται από τους φορείς των συλλογικών αποφάσεων σε αναδόχους έργων για παραγωγή έργου, παροχή αγαθών σύμφωνα με τις έμενες διατάξεις.
 - β) Έμμεσες πληρωμές: είναι οι πληρωμές επιχορηγήσεων ή χρηματοδοτήσεων προς νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που πραγματοποιούνται από τους φορείς των συλλογικών αποφάσεων.
4. Με την έκδοση των συλλογικών αποφάσεων καθορίζεται ο τρόπος πληρωμών σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, ο οποίος και ακολουθείται από τους φορείς των συλλογικών αποφάσεων για κάθε πράξη. Στην περίπτωση των έμμεσων πληρωμών ορίζεται το νομικό πρόσωπο που είναι δικαιούχος φορέας και που το ίδιο πρέπει να αποτελεί και τον τελικό δικαιούχο της πράξης, όπως εγκρίθηκε από τα αρμόδια όργανα των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
5. Σε περίπτωση έμμεσων πληρωμών οι πιστώσεις κατατίθενται σε ειδικό τραπεζικό λογαριασμό μέσω του οποίου θα πραγματοποιούνται οι πληρωμές των πράξεων. Στον λογαριασμό αυτό θα κατατίθενται και τα έσοδα που προκύπτουν από οποιαδήποτε αιτία (ιδίως τόκοι, καταπτώσεις εγγυητικών επιστολών, ποινικές ρήτρες, πρόστιμα αναδόχων) και τα οποία χρησιμοποιούνται υπέρ της πράξης. Οι φορείς που διαχειρίζονται τους ανωτέρω λογαριασμούς έχουν υποχρέωση παροχής στοιχείων κίνησης των λογαριασμών των πράξεων στην διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος και στην Αρχή Πληρωμής. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μπορεί να ρυθμίζονται θέματα εφαρμογής της παραγράφου αυτής.

Άρθρο 12

Τεχνική Βοήθεια- Στήριξη:

1. Οι ενέργειες τεχνικής βοήθειας-στήριξης αφορούν τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, την αξιολόγηση, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο του Κ.Π.Σ, των επιχειρησιακών προγραμμάτων, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής και χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους μέσω του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων. Οι ενέργειες τεχνικής βοήθειας-στήριξης, συνίστανται ιδίως στην προμήθεια αγαθών και λήψη υπηρεσιών, την κάλυψη λειτουργικών δαπανών και δαπανών αμοιβών προσωπικού, καθώς και κάθε άλλη απαραίτητη δαπάνη.
2. Στο άρθρο 4 παρ.1 εδ. α του Ν. 1960/1991 μετά τις λέξεις «Εθνικής Οικονομίας» απαλείφονται οι λέξεις «σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών Ε.Ο.Κ. 2052/1988 και 2088/1985». Στο ίδιο εδάφιο πριν από τις λέξεις «ρυθμίζονται θέματα» προστίθενται οι λέξεις «προσδιορίζονται οι κατηγορίες ενεργειών και δαπανών, οι διαδικασίες ανάθεσης και πληρωμής τα αναγκαία δικαιολογητικά και κάθε λεπτομέρεια σχετική με την εκτέλεση ενεργειών τεχνικής βοήθειας- στήριξης και διαχείριση των αντίστοιχων πόρων από τις αρμόδιες υπηρεσίες για τις ενέργειες τεχνικής βοήθειας-στήριξης». Στο ίδιο εδάφιο προστίθενται οι λέξεις «με την

επιφύλαξη των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου» μετά τις λέξεις «γενικής ή ειδικής διάταξης».

3. Διαχειριστικές αρχές, η αρχή πληρωμής, η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου και η αρμόδια υπηρεσία για το Ταμείο Συνοχής καταρτίζουν και εκτελούν ετήσιο πρόγραμμα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' (Παρακολούθηση του Κ.Π.Σ)

Άρθρο 13

Αποστολή και αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ . Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ έχει ως αποστολή να παρακολουθεί την αποτελεσματική και ορθή εφαρμογή του Κ.Π.Σ . Στο πλαίσιο αυτό:

- α) αξιολογεί τακτικά την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων του Κ.Π.Σ,
- β) εξετάζει τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Κ.Π.Σ, ιδίως την επίτευξη των στόχων των επιχειρησιακών προγραμμάτων, καθώς και την ενδιάμεση αξιολόγηση
- γ) εγκρίνει την ετήσια και την τελική έκθεση εκτέλεσης πριν αυτές αποσταλούν στην Επιτροπή,
- δ) εγκρίνει οποιαδήποτε πρόταση τροποποίησης του περιεχομένου της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή των Ταμείων,
- ε) προτείνει στη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ οποιαδήποτε προσαρμογή ή ελανεξέταση του Κ.Π.Σ, η οποία μπορεί να συντελέσει στην επίτευξη των στόχων του ή να βελτιώσει τη διαχείριση.

Άρθρο 14

Συγκρότηση και οργάνωση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ :

1. Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ είναι ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, ο οποίος αναπληρώνεται από τον αρμόδιο Γενικό Γραμματέα.
2. Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ αποτελείται από τους Προέδρους των Επιτροπών παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων, εκπροσώπους του Υπουργείου Εθνικής οικονομίας, της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ, της Αρχής Πληρωμής, της Επιτροπής, της επιτροπής δημοσιονομικού Ελέγχου, εκπροσώπους των αρμοδίων υπουργείων και αντιπροσώπους των Ο.Τ.Α, των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, και αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, προωθώντας, κατά το δυνατόν, την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών Την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΚΙΤΣ συμμετέχουν επίσης εκπρόσωποι της Επιτροπής και Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων χωρίς δικαίωμα ψήφου.
3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας συγκροτείται η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ και ορίζονται τα μέλη και οι αναπληρωτές τους. Με όμοια απόφαση μπορεί να συγκροτούνται υποεπιτροπές συμβουλευτικού χαρακτήρα για τον συντονισμό δραστηριοτήτων σε ειδικούς τομείς το έργο των οποίων δεν θίγει τις αρμοδιότητες των Επιτροπών Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ και των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

4. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης λαμβάνονται κατά πλειοψηφία. Δεν μπορεί να ληφθεί απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της.

5. Η Επιτροπή Παρακολούθησης του Κ.Π.Σ θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ. Συνέρχεται με πρόσκληση του προέδρου της. Στις συνεδριάσεις της μπορεί να προσκληθούν άτομα με ειδικές γνώσεις σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα.

6. Η διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ είναι αρμόδια για την προετοιμασία της τεκμηρίωσης, των εκθέσεων, της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών των συνεδριάσεων.

Άρθρο 15

Αποστολή και αρμοδιότητες των Επιτροπών Παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων:

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος έχει ως αποστολή την παρακολούθηση της αποτελεσματικής και ορθής εφαρμογής του. Στο πλαίσιο αυτό:

α) Επιβεβαιώνει και προσαρμόζει το συμπλήρωμα προγραμματισμού συμπεριλαμβανομένων των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν στην παρακολούθηση του και εγκρίνει κάθε μεταγενέστερη προσαρμογή του.

β) Εξετάζει και εγκρίνει τα κριτήρια επιλογής των πράξεων που χρηματοδοτούνται βάσει εκάστου μέτρου. Ως ομάδες κριτηρίων επιλογής χρησιμοποιεί ιδίως:

αα) τη φύση και το είδος της πράξης στο πλαίσιο του μέτρου,

ββ) τη σκοπιμότητα της πράξης (οικονομική βιωσιμότητα και κοινωνικό όφελος),

γγ) την πληρότητα της πράξης,

δδ) την ωριμότητα της πράξης,

εε) τη συμβατότητα της πράξης με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές.

γ) Αξιολογεί τακτικά την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

δ) Εξετάζει τα αποτελέσματα της εφαρμογής, ιδίως την επίτευξη των στόχων, που έχουν τεθεί για τα διάφορα μέτρα, καθώς και την ενδιάμεση αξιολόγηση.

ε) Εξετάζει και εγκρίνει την ετήσια και την τελική έκθεση εκτέλεσης πριν αυτές αποσταλούν στην Επιτροπή.

στ) Εξετάζει και εγκρίνει προτάσεις τροποποίησης του προγράμματος που δεν επιφέρουν αλλαγή στην συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων.

ζ) Προτείνει στη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ τροποποιήσεις που επιφέρουν αλλαγή στη συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος.

η) Προτείνει στη διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος οποιαδήποτε προσαρμογή ή επανεξέταση του προγράμματος, η οποία μπορεί να συντελέσει στην επίτευξη των στόχων του επιχειρησιακού προγράμματος ή να βελτιώσει τη διαχείριση.

Άρθρο 16

Συγκρότηση και οργάνωση των Επιτροπών Παρακολούθησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων:

1. Η Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελείται τουλάχιστον από εκπροσώπους της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος, της Αρχής Πληρωμής της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου, εκπροσώπους του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και των αρμόδιων Υπουργείων και αντιπροσώπους των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, και αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, προωθώντας, κατά το δυνατόν, την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών. Στις Επιτροπές παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων περιφερειών συμμετέχουν και εκπρόσωποι των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας. Στην Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος συμμετέχουν επίσης εκπρόσωποι της Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2. Με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας συγκροτείται η επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος και ορίζονται ο πρόεδρος, τα μέλη και οι αναπληρωτές τους. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης λαμβάνονται πλειοψηφία. Δεν μπορεί να ληφθεί απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της.

3. Η Επιτροπή Παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος θεσπίζει τον εσωτερικό της Ιονισμό με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής του επιχειρησιακού προγράμματος της διαχειριστικής αρχής του Κ.Π.Σ. Συνέρχεται με πρόσκληση του προέδρου της. Στις συνεδριάσεις της μπορεί να προσκληθούν άτομα με ειδικές γνώσεις σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα.

4. Η διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος είναι αρμόδια για την προετοιμασία της τεκμηρίωσης, των εκθέσεων, της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών των συνεδριάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' (Εξωτερικός Έλεγχος)

Άρθρο 17

Εξωτερικός δημοσιονομικός έλεγχος:

1. Στο Υπουργείο Οικονομικών (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους) συνιστάται Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (Ε.Δ.ΕΛ.) με σκοπό τη διενέργεια ελέγχων των διαχειριστικών αρχών, της Αρχής Πληρωμής των τελικών δικαιούχων και πράξεων.

2. Η ανωτέρω Επιτροπή είναι επταμελής και συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών από τον Γενικό Διευθυντή της Γενικής Διεύθυνσης Διοίκησης και Δημοσιονομικών Ελέγχων ως Πρόεδρο, τους Διευθυντές των Διευθύνσεων Προγραμματισμού και Ελέγχων, Μελετών και Αξιολόγησης και Δημοσιονομικών Σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση του Υπουργείου Οικονομικών (Γ.Λ.Κ.) και τρεις εμπειρογνώμονες με εμπειρία σε θέματα δημοσιονομικού ελέγχου των κοινοτικών προγραμμάτων.

3. Με όμοια απόφαση ορίζονται τα αναπληρωματικά μέλη της επιτροπής και η γραμματεία της, η οποία στελεχώνεται με υπαλλήλους των ανωτέρω διευθύνσεων.

4. Η αποστολή της Ε.Δ.ΕΛ. συνίσταται στην εξασφάλιση της τήρησης των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ιδίως:

α) στον έλεγχο των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των διαχειριστικών αρχών και της αρχής Πληρωμής καθώς και των δαπανών των τελικών δικαιούχων, οι οποίοι

υλοποιούν δράσεις στα πλαίσια του Κ.Π.Σ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής.

β) στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων που πραγματοποιούν οι διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων και η Αρχή Πληρωμής

γ) στην αξιολόγηση των μέτρων και ενεργειών που λήφθηκαν από τις αρμόδιες αρχές σε συνέχεια των ελέγχων που διενεργήθηκαν,

δ) στη συνεργασία με την Επιτροπή για το συντονισμό των ελέγχων των εθνικών και κοινοτικών προγραμμάτων, τη μέθοδο και τον τρόπο διενέργειας των ελέγχων καθώς και λοιπά θέματα με σκοπό τη μεγιστοποίηση του αποτελέσματος των διενεργούμενων ελέγχων,

ε) στην παροχή προς την Επιτροπή δήλωσης, στην οποία συντίθενται τα πορίσματα των ελέγχων που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια υλοποίησης των προγραμμάτων της περιόδου 1994-1999 και 2000-2006, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 2064/1997 της Επιτροπής της 15^{ης} Οκτωβρίου 1997, 38 (περ. δ) του Κανονισμού 1260/99 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999 και 10 (παράγραφο στ') του Κανονισμού 1264/99 του Συμβουλίου της 21^{ης} Ιουνίου 1999,

στ) τηρούν την Επιτροπή ενήμερη ως προς την εξέλιξη των διοικητικών και δικαστικών Διώξεων.

5. Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται στις διαχειριστικές αρχές, στην Αρχή Πληρωμής, στους τελικούς δικαιούχους και στις πράξεις είναι δειγματοληπτικοί, βάσει ετήσιου προγραμματισμού που καταρτίζεται από την Ε.Δ.ΕΛ., ύστερα από εισήγηση της Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων. Επίσης διενεργούνται έλεγχοι εκτός προγραμματισμού, όταν αυτό απαιτείται. Κατά τον έλεγχο εξετάζεται η νομιμότητα και η κανονικότητα των πράξεων και οι διαδικασίες υλοποίησης τους. Ο έλεγχος μπορεί να διενεργείται στην έδρα των τελικών δικαιούχων ή στους χώρους υλοποίησης του φυσικού αντικείμενου των πράξεων.

6. Η συγκρότηση των ελεγκτικών ομάδων από υπαλλήλους του Δημοσιονομικού Κλάδου και υπαλλήλους αποσπασμένους στο Υπουργείο Οικονομικών (Γ.Λ.Κ.), ο καθορισμός της αποζημίωσης των ελεγκτών για τη συμμετοχή τους στους ελέγχους ή της αποζημίωσης των μελών και της γραμματείας της Ε.Δ.ΕΛ., το ειδικό επίδομα των αποσπασμένων υπαλλήλων καθώς και κάθε σχετική λεπτομέρεια καθορίζεται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Το ύψος της εκτός έδρας αποζημίωσης και τα έξοδα μετακίνησης του προσωπικού που υπηρετεί στις ανωτέρω ελεγκτικές ομάδες ορίζεται με όμοια απόφαση με εκείνη του άρθρου 7 παρ. 7.

7. Σε ειδικές περιπτώσεις, με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, μπορούν να συμμετέχουν Οίους ελέγχους εμπειρογνώμονες δημόσιοι λειτουργοί ή ιδιώτες, οι οποίοι λόγω της θέσεως ή των ειδικών γνώσεων τους μπορούν να βοηθήσουν το ελεγκτικό έργο. Με όμοια απόφαση ζορίζεται ο τρόπος και το ύψος της αποζημίωσης των εμπειρογνώμωνων.

8. Μετά το πέρας του ελέγχου οι ελεγκτικές ομάδες συντάσσουν εκθέσεις, τις οποίες παραδίδουν στη Διεύθυνση Μελετών και Αξιολόγησης, που εισηγείται σχετικά στην Ε.Δ.ΕΛ. Αν διαπιστωθούν παρατυπίες ή παραβάσεις, οι εκθέσεις διαβιβάζονται στον Υπουργό Οικονομικών για τη λήψη μέτρων. Εάν προκύπτει θέμα καταλογισμού, αναζητούνται τα ποσά σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για την ανάκτηση των παρανόμως ή αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

9. Η Ε.Δ.ΕΛ. συντάσσει ετήσια έκθεση για τα αποτελέσματα των ελέγχων και την αξιολόγηση των μέτρων και ενεργειών που έγιναν κατά την υλοποίηση των πράξεων με ιδιαίτερη αναφορά στις δημοσιονομικές επιπτώσεις των παρατυπιών που

ενδεχομένως σημειώθηκαν και των μέτρων που λήφθηκαν για τη διόρθωση τους, την οποία υποβάλλει στους αρμόδιους φορείς και στην Επιτροπή.

10. Για τις ανάγκες των ελέγχων και τη λειτουργία της Ε.Δ.Ε.Α. συνιστώνται στο Υπουργείο Οικονομικών (Γ. Λ. Κράτους) Διευθύνσεις: α) Προγραμματισμού και Ελέγχων και β) Μελετών και Αξιολόγησης, υπαγόμενες στη Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Δημοσιονομικών Ελέγχων. Η κατανομή των αρμοδιοτήτων των Διευθύνσεων σε κάθε τμήμα γίνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

11. Η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων διαρθρώνεται στα κατωτέρω τμήματα:

- Τμήμα Α' Προγραμματισμού και ελέγχου προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΙΠΑ) και του Ταμείου Συνοχής (Τ.Σ.)

- Τμήμα Β' Προγραμματισμού και ελέγχου προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)-Τμήμα Προσανατολισμού και του Χρηματοδοτικού Μέσου Προσανατολισμού Αλιείας (ΧΜΠΑ).

-Τμήμα Γ' Προγραμματισμού και Ελέγχου προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), των κοινοτικών πρωτοβουλιών και λοιπών χρηματοδοτικών οργάνων. Η Διεύθυνση Μελετών και Αξιολόγησης, διαρθρώνεται στα κατωτέρω τμήματα:

- Τμήμα Α' Μελετών και Ελεξεργασίας Στοιχείων και Εκθέσεων.

- Τμήμα Β' Σύνταξης και Εφαρμογής Ελεγκτικών Προτύπων και Επικοινωνίας.

- Τμήμα Γ' Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Δαπανών.

12. Για τη στελέχωση των ανωτέρω Διευθύνσεων συνιστώνται οι εξής θέσεις προσωπικού:

α) Τριάντα τρεις (33) θέσεις υπαλλήλων κλάδου ΠΕ1 Δημοσιονομικών εκ των οποίων δύο θέσεις Διευθυντών.

β) Έξι θέσεις υπαλλήλων ΠΕ κλάδου Μηχανικών.

γ) Τρεις θέσεις υπαλλήλων ΠΕ κλάδου Γεωτεχνικών.

δ) Δύο θέσεις Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού.

ε) Δύο θέσεις υπαλλήλων κλάδου Πληροφορικής.

στ) Τέσσερις θέσεις υπαλλήλων ΔΕ Δακτυλογράφων- Χειριστών Η/Υ.

ζ) Μία θέση υπαλλήλου ΥΕ κλάδου Επιμελητών.

13. Η στελέχωση των διευθύνσεων μπορεί να γίνεται και με υπαλλήλους που αποσπώνται από τον ευρύτερο δημόσιο τομέα του άρθρου 1 του Ν. 2000/91, όπως ίσχυε κατά την πρώτη εφαρμογή του. Οι αποσπάσεις γίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού για χρονικό διάστημα δύο ετών που μπορεί να παρατείνεται μια ή περισσότερες φορές κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων.

14. Με απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται οι ειδικότερες αρμοδιότητες και τα θέματα λειτουργίας της Ε.Δ.Ε.Α. καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ (ΜΟΔ Α.Ε)

Άρθρο 18

Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης:

1. Στην δεύτερη περίοδο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του καταστατικού της Μονάδας Οργάνωσης της Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΜΟΔ),

όπως αυτό προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου Τρίτου του ν. 2372/1996 (ΦΕΚ 29 Α') μετά τις λέξεις του «δημοσίου τομέα» τίθεται τελεία και διαγράφονται οι επόμενες λέξεις μέχρι το τέλος της περιόδου.

2. Οι παράγραφοι 2, 3, 4, 5 του άρθρου 1 του καταστατικού της Μονάδας Οργάνωσης της Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΜΟΔ) αντικαθίστανται ως εξής:

«i. Υποστηρίζει την οργάνωση της διαχείρισης του Κ.Π.Σ με την επεξεργασία συστημάτων οργάνωσης και ειδικών εργαλείων, τη μεταφορά τεχνογνωσίας με συνεχή κατάρτιση του προσωπικού των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και την οργάνωση ειδικών εκδηλώσεων για τον σκοπό αυτό.

ii. Υποστηρίζει τη διαχειριστική αρχή του Κ.Π.Σ ως προς την αξιολόγηση της διαχειριστικής ικανότητας και οργάνωσης των διαχειριστικών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

iii. Προτείνει τη δομή οργάνωσης των διαχειριστικών αρχών.

iv. Προβαίνει στη δημόσια πρόσκληση για την απόσπαση προσωπικού στις ειδικές υπηρεσίες σύμφωνα με την διαδικασία του άρθρου 7 παράγραφο 2 εδάφιο β' και υλοστηρίζει την διαδικασία αξιολόγησης όπως ορίζεται στο άρθρο 7 παράγραφο 2 εδάφιο α'.

Προστίθεται και νέα παράγραφος 6 στο άρθρο 1 του καταστατικού της Μονάδας Οργάνωσης της Διαχείρισης του Κ.Π.Σ που έχει ως εξής «Υποστηρίζει τους τελικούς δικαιούχους μετά από πρόταση των διαχειριστών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων».

3. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του καταστατικού της ανωτέρω εταιρείας προστίθεται περίοδος που έχει ως εξής «με απόφαση της γενικής συνέλευσης μπορεί να παρατείνεται για ίσο χρονικό διάστημα μία ή περισσότερες φορές η διάρκεια της εταιρείας.».

4. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 7 του καταστατικού της ανωτέρω εταιρείας προστίθενται οι λέξεις «το πολύ» μετά τη λέξη «διάρκειας».

5. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 9 του καταστατικού της ανωτέρω εταιρείας μετά τις λέξεις «του εποπτεύοντος υπουργού» τίθεται τελεία και διαγράφονται οι επόμενες λέξεις μέχρι το τέλος της περιόδου.

6. Προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου που έχει προσληφθεί από τους ενδιαφερόμετους φορείς με βάση του άρθρου 5 του Π.Δ. 113/1992 μεταφέρεται και εντάσσεται στην ΜΟΔ Α. Ε., με την ίδια σχέση εργασίας, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου που υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 2 μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' (Ταμείο Συνοχής, Κοινοτικές Πρωτοβουλίες)

Άρθρο 19

Ταμείο Συνοχής:

1. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εκπροσωπεί τη χώρα στην Επιτροπή για το Ταμείο Συνοχής και είναι αρμόδιο για την τελική επιλογή και την υποβολή των προτάσεων έργων για χρηματοδότηση από αυτό, για το συντονισμό και την εποπτεία των διαχειριστικών αρχών, όσον αφορά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του παρόντος

άρθρου καθώς και για τον έλεγχο εφαρμογής του πλαισίου και των κανόνων που εγκρίνονται από το Ταμείο Συνοχής.

2. Η κατ' αρχήν αξιολόγηση των προτάσεων, η παρακολούθηση και ο έλεγχος κατά την προετοιμασία και υλοποίηση των έργων καθώς και η καταχώρηση των σχετικών στοιχείων στο ΟΠΣ γίνεται από τις διαχειριστικές αρχές του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας καθορίζεται η αρμοδιότητα των διαχειριστικών αρχών ανάλογα με το είδος και τη φύση των έργων καθώς και ειδικότερα θέματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της προηγούμενης παραγράφου από τις διαχειριστικές αρχές.

4. Η Αρχή Πληρωμής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10, ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 8 για τα έργα που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής

5. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας της παραγράφου 1 μπορεί να γίνεται μέσω ειδικής υπηρεσίας εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων της παραγράφου 8 του άρθρου 7.

Άρθρο 20

Κοινοτικές Πρωτοβουλίες:

1. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εκπροσωπεί τη χώρα στην Επιτροπή για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες και είναι αρμόδιο για την υποβολή των επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο πλαίσιο τους καθώς και για τον συντονισμό και την εποπτεία των διαχειριστικών αρχών των επιχειρησιακών προγραμμάτων των κοινοτικών πρωτοβουλιών.

2. Η διαχείριση των επιχειρησιακών προγραμμάτων των κοινοτικών πρωτοβουλιών γίνεται από διαχειριστικές αρχές που ασκούν τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 4, με την επιφύλαξη της παραγράφου 5. Ως προς τη σύσταση των ειδικών υπηρεσιών για την άσκηση των αρμοδιοτήτων των διαχειριστικών αρχών, την οργάνωση, τη λειτουργία, τη σύνθεση του προσωπικού της κατά κατηγορία, την επιλογή του προϊσταμένου και τις αμοιβές του προσωπικού, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα ισχύουν αναλόγως αυτά που ορίζονται στο άρθρο 7.

3. Η Αρχή Πληρωμής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 10, ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 8 για τα επιχειρησιακά προγράμματα των κοινοτικών πρωτοβουλιών.

4. Για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα κοινοτικής πρωτοβουλίας, με την επιφύλαξη της επομένης παραγράφου, συγκροτείται Επιτροπή Παρακολούθησης που ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 16.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζεται κατά παρέκκλιση κάθε αντίθετης διάταξης, η σύσταση κοινών οργάνων για την εφαρμογή των διακρατικών συμφωνιών που συνομολογούνται στο πλαίσιο των επιχειρησιακών προγραμμάτων διασυνοριακής, διαπεριφερειακής και διακρατικής συνεργασίας που εντάσσονται στην κοινοτική πρωτοβουλία *interreg*, ο τρόπος συμμετοχής σε αυτά τα όργανα, η εφαρμογή των αποφάσεων τους καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο ΑΝΑΛΥΣΗ Γ' Κ.Π.Σ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000 - 2006

Α' ΜΕΡΟΣ: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000 - 2006 (ΠΑΚΕΤΟ ΣΑΝΤΕΡ)

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο σχεδιασμός του Αναπτυξιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την επταετία 2000 - 2006, στο πλαίσιο του ΠΑΚΕΤΟΥ ΣΑΝΤΕΡ έπρεπε να στηριχθεί στους εξής τέσσερις βασικούς άξονες:

α) Στην Επιστημονική και Τεχνοκρατική τεκμηρίωση λαμβάνοντας υπόψη τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της Περιφέρειας και των επιμέρους Τοπικών Οικονομιών σε σχέση με το ευρύτερο Εθνικό, Ευρωπαϊκό και Διεθνές Κοινωνικοοικονομικό Περιβάλλον.

β) Να ληφθούν υπόψη, η αίσθηση περί ανάπτυξης και οι απόψεις των Περιφερειακών και Τοπικών παραγόντων που εκφράζουν το παραγωγικό και κοινωνικοοικονομικό ιστό της Περιφέρειας, αφού όμως υπάρξει η αναγκαία ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση τους περί των αντικειμενικών δυνατοτήτων και προοπτικών εξέλιξης της οικονομίας της Περιφέρειας.

γ) Ο Αναπτυξιακός Σχεδιασμός της Περιφέρειας να στηρίζεται στην ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών (σε επίπεδο νέων Δήμων ή ομάδων Δήμων), λαμβανομένων υπόψη των Αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και προβλημάτων των Νομών σ' ένα πλαίσιο σφαιρικής, ισόρροπης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης της Περιφέρειας.

δ) Να ληφθεί υπόψη η πορεία υλοποίησης του Β' Κ.Π.Σ, η προοπτική ολοκλήρωσης του μέχρι το τέλος εφαρμογής του, οι πιθανές αδυναμίες του για κάλυψη των αναγκών και αναπτυξιακών προβλημάτων της Περιφέρειας, καθώς επίσης και η δυνατότητα μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των έργων του Β' Κ.Π.Σ με πρόσθετες παρεμβάσεις κατά το Γ' Κ.Π.Σ .

Επίσης βασική προϋπόθεση για τον ορθολογικό Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό της Περιφέρειας είναι η συνολική / σφαιρική αντιμετώπιση του Αναπτυξιακού προβλήματος της Περιφέρειας, με το αντίστοιχο εύρος και βάθος των προτεινόμενων συνολικών παρεμβάσεων, για το σύνολο της επταετίας 2000-2006. Στη συνέχεια ο καταμερισμός των προτεινόμενων παρεμβάσεων στο Περιφερειακό ή στα τομεακά Εθνικά προγράμματα που

συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα μπορεί να οριστικοποιηθεί με διαπραγματεύσεις / συμφωνία των αρμοδίων Εθνικών Πολιτικών Προγραμματικών Οργάνων.

II. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Για τον ορθολογικό και αποτελεσματικό σχεδιασμό του Γ' Κ.Π.Σ της Περιφέρειας Πελοποννήσου έπρεπε να λειτουργήσουν από κοινού και συμπληρωματικά η τεχνοκρατική αντίληψη, ο δημοκρατικός προγραμματισμός σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο και η πολιτική της κυβέρνησης για την περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη τις πρώτες δεκαετίες του 21^{ου} αιώνα.

Με βάση τα παραπάνω ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου, αξιόπιστου, ορθολογικού και αποτελεσματικού αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου έπρεπε να ακολουθήσει την περιγραφόμενη παρακάτω διαδικασία, λαμβανομένου υπόψη και τις υποχρεώσεις της Περιφέρειας για συμμετοχή της στο σχεδιασμό του συνολικού αναπτυξιακού προγράμματος της χώρας.

1. Σύσταση συντονιστικής επιτροπής Γ' Κ.Π.Σ

Η σύνθεση της Συντονιστικής Επιτροπής, η οποία έχει τη συνολική γενική ευθύνη του σχεδιασμού του νέου αναπτυξιακού προγράμματος της Περιφέρειας, θα μπορούσε να είναι οι εξής:

- Πρόεδρος, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας
- Αναπληρωτής, ο προϊστάμενος της ΔΙΠΑ
- Μέλη:
- Ο συντονιστής του ΠΕΠ
- Στέλεχος της Περιφέρειας (2)
- Σύμβουλος Αξιολόγησης

2. Δημιουργία ομάδων εργασίας, από την Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας

- Τουρισμός - Αγροτουρισμός
- Αγροτική οικονομία
- Αγορά εργασίας - Απασχόληση
- Χωροταξία - Περιβάλλον
- Μεταποίηση - ΜΜΕ

2.1 Σύνθεση των ομάδων εργασίας

Η σύνθεση των ομάδων εργασίας, πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Εκπροσώπηση της βάσης των τομέων
- Εκπροσώπηση των δυναμικότερων επιχειρηματιών - παραγωγών κάθε τομέα
- Εκπροσώπηση των αντίστοιχων Νομαρχιακών Επιτροπών
- Εκπροσώπηση της Α' βάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΤΕΔΚ)
- Εκπροσώπηση επιστημονικών φορέων (οικονομικό επιμελητήριο, ΤΕΕ, ΓΩΤΕΕ κλπ) .

- Εκπροσώπηση της Δημόσιας Διοίκησης

Ένα θέμα που πρέπει να προσεχθεί είναι ο συνδυασμός των στοιχείων :

- Αντιπροσωπευτικότητα
- Ευελξία - λειτουργικότητα (μικρός σχετικά αριθμός)
- Αποτελεσματικότητα - Αξιοπιστία - Ορθολογισμός

3. Ανάθεση έργου στον σύμβουλο αξιολόγησης

Το έργο του συμβούλου αξιολόγησης είναι διττό, αφ' ενός η επιστημονική / τεχνοκρατική τεκμηρίωση και σχεδιασμός του αναπτυξιακού προγράμματος, αφ' ετέρου η διαρκής συνεργασία και υποστήριξη των ομάδων εργασίας και της συντονιστικής επιτροπής, μέχρι την ολοκλήρωση του σχεδιασμού.

Το έργο αυτό αναλύεται ως εξής:

- 3.1 Ανάλυση της οικονομίας της περιφέρειας στα χρόνια 1989-1993, 1994-1996 και 1989-1996 και σύγκριση με τα αντίστοιχα στοιχεία του συνόλου της χώρας.
 - ΑΕΠ κατά τομέα (στις 9 οικονομικές δραστηριότητες)
 - Κατά κεφαλή εισόδημα ΑΕΠ
 - ΑΕΠ κατά απασχολούμενο (στις 9 οικονομικές δραστηριότητες)
 - Απασχόληση - Ανεργία - Ανεργία μακράς διάρκειας (στις 9 οικονομικές δραστηριότητες)
 - Επενδύσεις (δημόσιες) ανά τομέα στα χρόνια 1986-1996
 - Επενδύσεις (ιδιωτικές) ανά τομέα
 - Σχέση ακαθάριστου προϊόντος και επενδύσεων (δημοσίων)
 - Απόδοση χρηματικής μονάδας σε ακαθάριστο προϊόν για κάθε τομέα
 - Ενδοπεριφερειακές ανισότητες (νομαρχιακά στοιχεία), κυρίως ως προς ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ
- 3.2 Ανάλυση της πορείας των τοπικών οικονομιών στην δεκαετία 1981-1991 (πληθυσμιακά - δημογραφικά) κλπ, με βάση τη νέα δομή του προγράμματος «Καποδίστριας»
- 3.3 Ανάλυση των βασικών παραγωγικών τομέων (αγροτικός τομέας - μεταποίηση - τουρισμός)
- 3.4 Συνεργασία συμβούλου αξιολόγησης με ομάδες εργασίας και συντονιστική επιτροπή Γ' Κ.Π.Σ
 - Ο Σ.Α παρέχει στοιχεία στις ομάδες εργασίας και στη συντονιστική επιτροπή, κυρίως ως προς την ανάλυση των βασικών παραγωγικών τομέων. Ο Σ.Α δέχεται τα σχόλια κάθε ομάδας εργασίας. Συζήτηση επί των σχολίων και λοιπών στοιχείων ανά ομάδα εργασίας. Τα τελικά κείμενα με τα σχόλια των ομάδων εργασίας παραδίδονται στην Συντονιστική Επιτροπή.
 - Οι ομάδες εργασίας σχεδιάζουν την ανάπτυξη των επιμέρους παραγωγικών τομέων, στοχοθετώντας με ποσοτικούς δείκτες τόσο σε φυσικές μονάδες μεγεθών όσο και σε ειδικούς μακροοικονομικούς δείκτες.

- iii. Παρουσίαση του έργου κάθε ομάδας εργασίας και του Σ.Α σε ημερίδες σε πόλεις της Περιφέρειας ανάλογα με το αναπτυξιακό profile κάθε περιοχής (π.χ. τουρισμό - αγροτουρισμό) στη Μονεμβασία ή Ερμιονίδα ή Λουτράκι, αγροτική οικονομία στη Βυτίνα ή στη Μεθώνη, αγορά εργασίας - απασχόληση στη Καλαμάτα, μεταποίηση - ΜΜΕ στη Κόρινθο ή στη Μεγαλόπολη κ.ο.κ)
- iv. Σύνθεση των σχεδίων ανάπτυξης ανά τομέα από τον Σ.Α σε συνεργασία με την συντονιστική επιτροπή (λαμβάνοντας υπόψη τις «παρατηρήσεις των ημερίδων») και προϊόν ο στρατηγικός αναπτυξιακός σχεδιασμός της Περιφέρειας.
- v. Παρουσίαση σε ημερίδα του στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού από Σ.Α και Σ.Ε.
- vi. Πιθανός αναπροσδιορισμός /τροποποίηση /οριστικοποίηση/ στοχοθεσία του συνολικού στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού της Περιφέρειας (Σ.Ε. και Σ.Α)
- vii. Παρουσίαση σε ημερίδα του συνολικού στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού και υποβολή του στα αρμόδια όργανα (ΥΠΕΘΟ)
- viii. Εξειδίκευση των τομεακών προγραμμάτων σε έργα και ενέργειες από τις ομάδες εργασίας και τον Σ.Α (εκπρόσωποι του Σ.Α ανά τομέα και αντίστοιχες ομάδες εργασίας)
- ix. Υποβολή των εξειδικευμένων σχεδίων στη Σ.Ε. και σχολιασμός της σε συνεργασία με τη Σ.Α
- x. Παρουσίαση των εξειδικευμένων τομεακών σχεδίων σε αντίστοιχες τομεακές ημερίδες
- xi. Πιθανός επαναπροσδιορισμός των έργων και ενεργειών από τις ομάδες εργασίας και το Σ.Α, ύστερα από τις τομεακές ημερίδες και υποβολή του συνολικού προγράμματος στη Σ.Ε.

3.5 ΕΧ- ANTE αξιολόγηση του Γ' Κ.Π.Σ στη Περιφέρεια Πελοποννήσου

- i. Φυσικές μονάδες υποδομών
- ii. Ανάλυση μακροοικονομικών δεικτών
 - ΑΕΠ κατά τομέα
 - Κατά κεφαλήν ΑΕΠ
 - ΑΕΠ κατά απασχολούμενο κατά βασικό παραγωγικό τομέα
 - Απασχόληση κατά βασικό παραγωγικό τομέα
 - Ανεργία
4. Παρουσίαση του ολοκληρωμένου / πλήρους σχεδίου ανάπτυξης σε ημερίδα
5. Υποβολή του σχεδίου ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2000-2006 στα αρμόδια όργανα (ΥΠΕΘΟ).

Β' ΜΕΡΟΣ: ΣΤΟΧΟΙ- ΑΞΟΝΕΣ- ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την κατάρτιση του νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοποννήσου 2000-2006 ακολουθήθηκαν όλες οι διαδικασίες των εταιρικών διαβουλεύσεων, σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο, αλλά και μεταξύ Περιφέρειας και Υπουργείων ή άλλων κεντρικών οργανισμών.

Συγκεκριμένα και όσον αφορά στις ενδοπεριφερειακές διαβουλεύσεις, η Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε συνέχεια των θεματικών / τομειακών ημερίδων που είχε διοργανώσει σε διάφορες πόλεις της Περιφέρειας για την κατάρτιση του αναλυτικού ΣΠΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το διένειμε σε όλους τους φορείς.

Στη συνέχεια και εφ' όσον είχε υποβληθεί από το Ελληνικό κράτος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το συνολικό σχέδιο ανάπτυξης της χώρας 2000-2006, η Γενική Γραμματεία της Περιφέρειας με την υποστήριξη της Επιτροπής κατάρτισης του ΣΠΑ Πελοποννήσου, ζήτησε απ' όλους τους φορείς σε Περιφερειακό, Νομαρχιακό και Τοπικό επίπεδο, καθώς και από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και τους ΟΤΑ της Περιφέρειας, να υποβάλλουν στη Γενική Γραμματεία τις αναλυτικές τους προτάσεις για την στρατηγική ανάπτυξη της περιοχής τους ή του τομέα τους για τη νέα προγραμματική περίοδο 2000-2006. Εν τω μεταξύ διένειμε σε όλους τους φορείς της Περιφέρειας την 5^η εγκύκλιο της διυπουργικής ομάδας σχεδιασμού του αναλυτικού προγράμματος 2000-2006 του ΥΠΕΘΟ, προκειμένου να ενημερωθούν για τις διαδικασίες κατάρτισης, τη δομή και τα περιεχόμενα του νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοποννήσου.

Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο εξελίσσονταν οι διαβουλεύσεις της Περιφέρειας με τους κεντρικούς φορείς προγραμματισμού και το ΥΠΕΘΟ για τη δομή και τα περιεχόμενα των νέων Περιφερειακών Προγραμμάτων, τόσο με επιμέρους συναντήσεις των Γενικών Γραμματέων όσο και με τεχνικές συσκέψεις όλων των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης υπό τη προεδρία του υφυπουργού εθνικής οικονομίας.

Τέλος έπειτα από διαβουλεύσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Περιφέρειας, του ΥΠΕΘΟ και των κατά ταμείο υπουργείων, διαμορφώθηκε Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2000-2006, με το οποίο προσδιορίστηκε η στρατηγική ανάπτυξης της Περιφέρειας για τη νέα δεκαετία, εξειδικεύτηκαν οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι σε ειδικούς, ανά άξονα προτεραιότητας και προδιαγράφηκαν τα προσδοκώμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα από την εφαρμογή/ υλοποίηση των αξόνων προτεραιότητας, των μέτρων και των δράσεων που περιλαμβάνονται σ' αυτά.

II. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ - ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ- ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ- ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Στα πλαίσια της διαμόρφωσης του επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως εξάλλου ορίστηκε και στο σχέδιο ανάπτυξης που υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας, τα οποία αναφέρονταν στην γεωγραφική της θέση, στους πλούσιους φυσικούς της πόρους, στα αρχαιολογικά - ιστορικά και πολιτιστικά της μνημεία και στην εξειδίκευση της στην παραγωγή άριστης ποιότητας αγροτικών προϊόντων. Τα πλεονεκτήματα αυτά δημιουργούν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης μιας σύγχρονης και εξωστρεφούς αγροτικής παραγωγής με παράλληλη ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, τόσο του παράλιου όσο και του ορεινού και εναλλακτικού τουρισμού.

Παράλληλα όμως ελήφθησαν υπόψη τα αναπτυξιακά προβλήματα και οι αδυναμίες της Περιφέρειας, οι οποίες αναφέρονται κυρίως στην έλλειψη των αναγκαίων υποδομών, στην έντονη προβληματικότητα του υδροφόρου ορίζοντα, στο χαμηλό επίπεδο του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και της επιχειρηματικότητας των παραγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς και στον έντονο διπλό δυϊσμό που παρατηρείται μεταξύ των νόμων της Περιφέρειας, αλλά και εντός των νόμων μεταξύ ορεινών και πεδινών περιοχών.

Ως εκ τούτων, γενικός αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας ήταν η μείωση της αναπτυξιακής υστέρησης της ενδοχώρας και των απομακρυσμένων περιοχών της από τα αστικά και ημιαστικά της κέντρα, αλλά και από την πρωτεύουσα της χώρας, σε συνδυασμό με την εξωστρέφεια της, τόσο προς την υπόλοιπη χώρα και δη προς τα μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα - Θεσσαλονίκη), όσο και προς το νότο του εξωτερικού με «γέφυρα» την Κρήτη. Η επίτευξη όμως του στόχου αυτού βασίστηκε και είχε ως αιχμή, αφ' ενός την τουριστική αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών αποθεμάτων της, αφ' ετέρου και συμπληρωματικά, την βιώσιμη διαχείριση των πόρων των ήδη αναπτυγμένων περιοχών της.

Με βάση των προσδιορισμό των αναγκαίων παρεμβάσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την επίτευξη των αναπτυξιακών της στόχων κατά την νέα προγραμματική περίοδο, ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις των Περιφερειακών, Νομαρχιακών και Τοπικών φορέων της Περιφέρειας Πελοποννήσου και σχεδιάστηκαν οι 5 βασικοί άξονες προτεραιότητας του νέου επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, πλέον εκείνου της τεχνικής βοήθειας και οι δύο υποάξονες που αφορούν στην ανάπτυξη της υπαίθρου, οι τίτλοι των οποίων αναφέρονται αμέσως πιο κάτω:

1. Αξιοποίηση της άμεσης γειτνίασης της Περιφέρειας με την Μητροπολιτική Περιφέρεια της Αττικής.
2. Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου.
3. Ενίσχυση και αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας.
4. Αναβάθμιση αστικών και ημιαστικών κέντρων.
5. Υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
6. Τεχνική βοήθεια για την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος.

Για την επίτευξη των στόχων κάθε άξονα προτεραιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος, προβλέφθηκαν συγκεκριμένα μέτρα, μέσα στα οποία εντάχθηκαν τα ανάλογα έργα, με τις ανάλογες δράσεις καινοτομικών ή και ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, έτσι ώστε να δομηθεί ένα συνεκτικό αναπτυξιακό πρόγραμμα για την Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Με δεδομένη την σπουδαιότητα του περιβάλλοντος στην αναπτυξιακή διαδικασία της Περιφέρειας, ένα μεγάλο μέρος δράσεων του ΠΕΠ αναφέρονται στην προστασία, βελτίωση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό βασική προτεραιότητα για την περίοδο 2000-2006 είναι να εναρμονισθεί η Περιφέρεια, όπως και η χώρα, με την κοινοτική νομοθεσία και τις διεθνείς υποχρεώσεις όσον αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη.

Στους άξονες προτεραιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος περιλαμβάνονται καινοτομικές δράσεις οι οποίες αναφέρονται στην αγροτική παραγωγή και στην τουριστική επιχειρηματική δραστηριότητα, δηλαδή στους δυο κυρίαρχους τομείς για την ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Επίσης στους δυο άξονες του Ε.Π περιλαμβάνονται δράσεις ανάπτυξης της κοινωνίας της πληροφορίας που αφορούν σε καινοτομικές ενέργειες εκσυγχρονισμού και αναδιοργάνωση των τουριστικών ΜΜΕ για αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους και σε δράσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης.

III. ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Εντός του νομικού πλαισίου που καθορίζεται από την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση του κοινοτικού πλαισίου στήριξης της περιόδου 2000-2006 για την Ελλάδα, μια σειρά λεπτομερών πράξεων, υιοθετούνται για την εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΠΕΠ Πελοποννήσου.

Στο πλαίσιο του Γ' Κ.Π.Σ η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει την τήρηση των απαιτήσεων για τη σωστή χρήση των πόρων.

✓ Διαχείριση / διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος

Διαχειριστική αρχή του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοποννήσου είναι ειδική υπηρεσία της Περιφέρειας Πελοποννήσου και υπάγεται απ' ευθείας στον Γενικό Γραμματέα ο οποίος και την εκπροσωπεί έναντι της Επιτροπής και του Κράτους. Η συγκρότηση, η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων, και ο τρόπος λειτουργίας της διαχειριστικής αρχής καθορίζονται με νόμο.

Η διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος θα απασχολεί κατά προσέγγιση περίπου 30-40 άτομα συμπεριλαμβανομένων του επιστημονικού και βοηθητικού προσωπικού.

✓ Παρακολούθηση

Για την παρακολούθηση του επιχειρησιακού συστήνεται επιτροπή παρακολούθησης βάσει του άρθρου 35 του κανον. (ΕΚ) 1260/99.

Η παρακολούθηση του επιχειρησιακού προγράμματος είναι ευθύνη της επιτροπής παρακολούθησης του επιχειρησιακού προγράμματος η οποία συστήνεται εντός τριών μηνών από την απόφαση της επιτροπής για την έγκριση του ΕΠ.

Της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ προεδρεύει ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας ενώ ως μέλη συμμετέχουν:

- Ο εκπρόσωπος της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ
- Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας
- Ο εκπρόσωπος της αρχής πληρωμής
- Ο εκπρόσωπος της υπηρεσίας δημοσιονομικού ελέγχου του Κ.Π.Σ
- Εκπρόσωποι αρμοδίων Υπουργείων
- Εκπρόσωποι κρατικών αρχών για οριζόντια θέματα(απασχόληση, περιβάλλον)
- Εκπρόσωποι των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων της Περιφέρειας
- Εκπρόσωπος της κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών εταιρών καθ' υπόδειξη της οικονομικής και κοινωνικής επιτροπής
- Εκπρόσωποι της επιτροπής ΕΚ με επικεφαλής εκπρόσωπο της αρμόδιας για το ΕΠ γενικής διεύθυνσης και ένας εκπρόσωπος της ΕΤΕπ με συμβουλευτική ιδιότητα.

✓ Χρηματοδότηση / αρχή πληρωμής

Για την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια των χρηματοδοτικών ροών δημιουργείται μια ειδική υπηρεσία πληρωμών στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, σε επίπεδο Κ.Π.Σ για όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα του Κ.Π.Σ και όλα τα διαρθρωτικά ταμεία. Η ίδια υπηρεσία έχει τα ανάλογα καθήκοντα και αρμοδιότητες για το ταμείο συνοχής.

✓ Έλεγχοι

Σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 1 του καν. (ΕΚ) 1260 /99 , το κράτος μέλος έχει την κύρια ευθύνη για την άσκηση του οικονομικού ελέγχου του Κ.Π.Σ .

Ενεργεί σε συνεργασία με την επιτροπή, βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του ίδιου κανονισμού η διαχειριστική αρχή του ΕΠ είναι κατά πρώτο λόγο υπεύθυνη αρχή για την εφαρμογή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Για την αποτελεσματική άσκηση των ελέγχων η Ελλάδα διαθέτει ένα σύστημα ελέγχου των διαρθρωτικών ταμείων που οργανώνεται σε τρία επίπεδα:

- Ο έλεγχος πρώτου επιπέδου είναι εσωτερικής φύσεως και ασκείται από τις διαχειριστικές αρχές των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
- Ο έλεγχος του δεύτερου επιπέδου συνίσταται σε εξωτερικό διαχειριστικό έλεγχο.
- Ο έλεγχος του τρίτου επιπέδου αφορά το συνολικό συντονισμό των συστημάτων ελέγχου καθώς και εξειδικευμένες επιθεωρήσεις και ασκείται

από ειδική υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών / Γενικό λογιστήριο του κράτους. Διενεργεί ελέγχους επί των διαχειριστικών αρχών, της αρχής πληρωμής και των τελικών δικαιούχων προκειμένου να διασφαλίσει τη χρηστή και αποτελεσματική δημοσιονομική διαχείριση.

✓ Αξιολόγηση

Οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους και ιδίως οι διαχειριστικές αρχές και η επιτροπή εξοπλίζονται με τα κατάλληλα μέσα και συγκεντρώνουν τα απαραίτητα στοιχεία για την αποτελεσματικότερη διεξαγωγή της αξιολόγησης. Σ' αυτό το πλαίσιο, η ποιότητα της ποσοτικοποίησης των στόχων και η συστηματική και έγκαιρη συγκέντρωση των δεδομένων των σχετικών με τους δείκτες έχουν ιδιαίτερη σημασία.

- Η εκ των προτέρων αξιολόγηση (αποτελεί ευθύνη των αρμοδίων αρχών για την προετοιμασία των σχεδίων και των συμπληρωμάτων προγραμματισμού).
- Η ενδιάμεση αξιολόγηση (πραγματοποιείται στο επίπεδο του Κ.Π.Σ και των επιμέρους επιχειρησιακών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα πλαίσια αυτού).
- Η εκ των υστέρων αξιολόγηση (αφορά τις παρεμβάσεις και υπάγεται στην ευθύνη της Επιτροπής ΕΚ σε συνεργασία με το κράτος μέλος και τη διαχειριστική αρχή).

Γ' ΜΕΡΟΣ : ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης είναι το έγγραφο που εγκρίνεται από την επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, το οποίο περιέχει την στρατηγική και τις προτεραιότητες δράσης των ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΕΓΤΠΕ, ΧΜΠΑ, Ταμείο Συνοχής) και του κράτους μέλους. Το έγγραφο διαιρείται σε άξονες προτεραιότητας και εφαρμόζεται μέσω ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Τα μέτρα με τα οποία εφαρμόζονται οι αντίστοιχοι άξονες προτεραιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος, η εκ των προτέρων αξιολόγηση των μέτρων, οι δείκτες παρακολούθησης, οι κατηγορίες τελικών δικαιούχων των μέτρων, η εξασφάλιση της δημοσιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελούν τα στοιχεία του συμπληρώματος προγραμματισμού του επιχειρησιακού προγράμματος.

Η διαχειριστική αρχή, ορίζεται ως κάθε εθνική, περιφερειακή ή τοπική αρχή που ορίζεται από το κράτος μέλος για να διαχειριστεί μία παρέμβαση.

Πίνακας 9.1 : βαθμός ενεργοποίησης περιφερειακών προγραμμάτων Κ.Π.Σ 2000 - 2006

Κωδ. Ε.Π	Επιχ/κο Πρόγραμμα	Δημόσια Δαπάνη	Συνολικ. αριθμός μέτρων	Αριθμ. Ενεργ. μέτρων	Ποσοστό ενεργ/σης μέτρων (%) (4= 3/2)	Ενεργοπ/θεις προϋπ/σμός	Ποσοστό ενεργ/σης Π. Υ (%) (6=5/1)	Αριθμ όροπο βληθέντων έργων	Αριθμ ός αξιολογηθέντων έργων
		(1)	(2)	(3)		(5)		(7)	(8)
12	Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης	977.799.909	40	37	93%	862.238.618	88 %	412	398
13	Κεντρικής Μακεδονίας	1.209.939.156	43	39	93%	1.086.660.849	90%	566	559
14	Δυτικής Μακεδονίας	496.227.899	36	32	91%	435.894.501	88%	290	278
15	Ηπείρου	581.313.237	30	22	89%	290.808.838	50%	327	294
16	Θεσσαλίας	751.179.893	40	38	73%	659.777.979	88%	458	450
17	Ιόνιων Νήσων	326.246.652	35	34	95%	256.025.000	78%	481	442
18	Δυτικής Ελλάδας	637.934.566	35	35	97%	604.786.474	95%	474	458
19	Στερεάς Ελλάδας	708.821.229	38	30	100%	442.844.315	62%	360	292
20	Αττικής	1.462.438.022	31	29	79%	1.358.655.920	93%	444	443
21	Πελοπόννησου	609.599.896	34	29	94%	520.595.000	85%	264	219
22	Βορείου Αιγαίου	482.122.570	33	25	85%	346.901.550	72%	211	201
23	Νοτίου Αιγαίου	496.451.765	34	33	76%	429.761.350	87%	256	255
24	Κρήτης	623.661.261	32	29	97%	560.348.456	90%	255	254
	Σύνολο	9.363.735.964	461	412	91%	7.855.298.850	84%	4.798	4.543

Πηγή : περιφέρεια Πελοποννήσου

Το τελικό σχέδιο του επιχειρησιακού προγράμματος της περιφέρειας Πελοποννήσου συντάχθηκε με βάση την 5^η εγκύκλιο της διυπουργικής ομάδας σχεδιασμού αναπτυξιακού προγράμματος 2000-2006 του ΥΠ.ΕΘ.Ο (αρ. πρωτ. 27413 Γ/130-30/7/99), λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των νέων κανονισμών των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και τις απόψεις των εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επί της δομής των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων του Κ.Π.Σ, σε σχέση με τα περιεχόμενα των τομειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων του Γ' Κ.Π.Σ.

Στο επιχειρησιακό πρόγραμμα Πελοποννήσου ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφέρειας, τα οποία αναφέρονται στη γεωγραφική της θέση, στα αρχαιολογικά - ιστορικά και πολιτιστικά της μνημεία και στην εξειδίκευση της στην παραγωγή άριστης ποιότητας αγροτικών προϊόντων.

Παράλληλα όμως λαμβάνονται υπόψη τα αναπτυξιακά προβλήματα και οι αδυναμίες της περιφέρειας, οι οποίες αναφέρονται κυρίως στην έλλειψη των αναγκαίων υποδομών, στο χαμηλό επίπεδο του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και της επιχειρηματικότητας των παραγωγικών δραστηριοτήτων που παρατηρείται μεταξύ των νομών της περιφέρειας, αλλά και εντός των νομών μεταξύ ορεινών και πεδινών περιοχών.

Με βάση τον προσδιορισμό των αναγκαίων παρεμβάσεων της περιφέρειας Πελοποννήσου για την επίτευξη των αναπτυξιακών της στόχων, ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις των περιφερειακών, νομαρχιακών και τοπικών φορέων της περιφέρειας Πελοποννήσου και σύμφωνα με τις διαβουλεύσεις του κράτους μέλους και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχεδιάστηκαν οι 5 βασικοί άξονες προτεραιότητας του επιχειρησιακού προγράμματος της περιφέρειας Πελοποννήσου.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα Πελοποννήσου αποτελείται από 6 άξονες προτεραιότητας.

- Ο **άξονας 1** αφορά στην αξιοποίηση της γειτνίασης της περιφέρειας με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αττικής.
- Ο **άξονας 2** αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη της υπαίθρου και αποτελείται από 2 υποάξονες
 - Ο **υποάξονας 2.1** αφορά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την ανασυγκρότηση της υπαίθρου και την βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων.
 - Ο **υποάξονας 2.2** αφορά στην ανάπτυξη της ορεινής και μειονοτικής ενδοχώρας.
- Ο **άξονας 3** αφορά στην ενίσχυση και αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας.
- Ο **άξονας 4** αφορά στην αναβάθμιση των αστικών και ημιαστικών κέντρων.
- Ο **άξονας 5** αφορά στην υποστήριξη και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.
- Ο **άξονας 6** αφορά στην τεχνική βοήθεια για την εφαρμογή του επιχειρησιακού προγράμματος.

Ο κάθε άξονας προτεραιότητας αποτελείται από μέτρα.

1) Ο άξονας προτεραιότητας 1 αποτελείται από 5 μέτρα.

- **Μέτρο 1.1 :** Υποδομές οδικών και σιδηροδρομικών μεταφορών
- **Μέτρο 1.2 :** Βελτίωση λιμενικών υποδομών.
- **Μέτρο 1.3 :** Ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων για επέκταση και εκσυγχρονισμό του μεταποιητικού τομέα
- **Μέτρο 1.4 :** Βελτίωση και επέκταση περιοχών υποδομής επιχειρήσεων.
- **Μέτρο 1.5 :** Διεύρυνση και εκσυγχρονισμός της παραγωγικής και διοικητικής λειτουργίας και εξαγωγικής δραστηριότητας των ΜΜΕ.

2) Ο άξονας προτεραιότητας 2 αποτελείται από 2 υποάξονες και 13 μέτρα.

Υποάξονας προτεραιότητας 2.1 : προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ανασυγκρότηση της υπαίθρου και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων

- **Μέτρο 2.1.1 :** Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, υποδομές ύδρευσης και προστασία από τη διάβρωση των ακτών.
- **Μέτρο 2.1.2 :** Βασικές αγροτικές υποδομές.
- **Μέτρο 2.1.3 :** Προστασία, αναβάθμιση των δασών και ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους και οικοσυστημάτων.
- **Μέτρο 2.1.4 :** Αλιευτικά καταφύγια.
- **Μέτρο 2.1.5 :** Ενίσχυση, εκσυγχρονισμός και αναδιοργάνωση της αγροτικής παραγωγής, με επενδύσεις στο επίπεδο της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- **Μέτρο 2.1.6 :** Εφαρμογή καινοτομικών δράσεων στην αγροτική παραγωγή.
- **Μέτρο 2.1.7 :** Υποδομές υγείας - πρόνοιας στην ύπαιθρο.
- **Μέτρο 2.1.8 :** Υποδομές εκπαίδευσης στην ύπαιθρο.

Υποάξονας προτεραιότητας 2.2 : ανάπτυξη της ορεινής και μειονεκτικής ενδοχώρας.

- **Μέτρο 2.2.1 :** Οδοποιία σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.
- **Μέτρο 2.2.2 :** Ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στην ορεινή και μειονεκτική ενδοχώρα.
- **Μέτρο 2.2.3 :** Ενίσχυση και βελτίωση των βασικών / τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στην ορεινή και μειονεκτική ενδοχώρα.
- **Μέτρο 2.2.4 :** Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης ειδικών μειονεκτικών αγροτικών περιοχών (ΕΓΤΠΕ).
- **Μέτρο 2.2.5 :** Παρεμβάσεις ανάπτυξης και υποστήριξης ανθρώπινου δυναμικού σε ειδικές μειονεκτικές αγροτικές περιοχές (ΕΚΤ).

3) Ο άξονας προτεραιότητας 3 αποτελείται από 4 μέτρα.

- **Μέτρο 3.1 :** Ανάπτυξη ιδιωτικών τουριστικών υποδομών.

- **Μέτρο 3.2** : Προστασία, ανάδειξη, αξιοποίηση αρχαιολογικών πόρων.
- **Μέτρο 3.3** : Εφαρμογή καινοτομικών δράσεων για τον εκσυγχρονισμό, την αναδιοργάνωση και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών ΜΜΕ.
- **Μέτρο 3.4** : Μηχανισμοί υποστήριξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας.

4) Ο άξονας προτεραιότητας 4 αποτελείται από 6 μέτρα.

- **Μέτρο 4.1** : Υποδομές υγείας - πρόνοιας στα αστικά και ημιαστικά κέντρα.
- **Μέτρο 4.2** : Υποδομές εκπαίδευσης στα αστικά και ημιαστικά κέντρα.
- **Μέτρο 4.3** : Ανασυγκρότηση, αναβάθμιση, αντισεισμική προστασία αστικών και ημιαστικών κέντρων.
- **Μέτρο 4.4** : Διαχείριση στερεών απορριμμάτων και υγρών αποβλήτων και υποδομές ύδρευσης στα αστικά και ημιαστικά κέντρα.
- **Μέτρο 4.5** : Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ανάπτυξης σε τοπικές ζώνες αστικών και ημιαστικών κέντρων (ΕΤΠΑ).
- **Μέτρο 4.6** : Παρεμβάσεις ανάπτυξης και υποστήριξης ανθρώπινου δυναμικού σε τοπικές ζώνες αστικών και ημιαστικών περιοχών.

5) Ο άξονας προτεραιότητας 5 αποτελείται από 3 μέτρα.

- **Μέτρο 5.1** : Ανάπτυξη / βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για την υλοποίηση και λειτουργία των έργων ΠΕΠ και προώθηση της απασχόλησης.
- **Μέτρο 5.2** : Τοπικές πρωτοβουλίες προώθησης της απασχόλησης σε περιοχές που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ανεργίας.
- **Μέτρο 5.3** : Διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών στην αγορά εργασίας και ενδυνάμωση των κοινωνικών υπηρεσιών απασχόλησης.

6) Ο άξονας προτεραιότητας 6 αποτελείται από 3 μέτρα.

- **Μέτρο 6.1** : τεχνική βοήθεια ΕΤΠΑ
- **Μέτρο 6.2** : τεχνική βοήθεια ΕΚΤ
- **Μέτρο 6.3** : τεχνική βοήθεια ΕΓΤΠΕ

✓ **ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: Ενίσχυση και αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας**

Περιγραφή του άξονα: με δεδομένο ότι η αναπτυξιακή κατεύθυνση της περιφέρειας Πελοποννήσου τείνει προς την ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων, ο συγκεκριμένος άξονας καθίσταται από τους πλέον σημαντικούς του προγράμματος και οι παρεμβάσεις προς αυτήν την κατεύθυνση είναι άμεσης προτεραιότητας και σχετικά μεγάλης έντασης.

Σύμφωνα με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, την γεωγραφική της θέση (γεινίαση με την Αθήνα) και σε συνδυασμό με το πλούσιο εξωγενές οικονομικό περιβάλλον η αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας Πελοποννήσου στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τουριστική δραστηριότητα, βασιζόμενη όμως σε ένα νέο τουριστικό πρότυπο, στο οποίο θα κυριαρχεί ο ήπιος εναλλακτικός τουρισμός εστιασμένος στον ορεινό φυσιολατρικό τουρισμό, στο πολιτιστικό τουρισμό και στον αγροτουρισμό. Παράλληλα όμως, λόγω της μεγάλης έκτασης των ακτών της Περιφέρειας, οι οποίες προσφέρονται για ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού, μια άλλη κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας είναι η ορθολογική αξιοποίηση των παράκτιων περιοχών της για ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων μέσα σ' ένα πλαίσιο αυστηρής χωροθέτησης των τουριστικών μονάδων, για προσφορά υψηλής ποιότητας υπηρεσιών με απόλυτο σεβασμό στην περιβαλλοντική προστασία των παράκτιων ζωνών.

Η δημιουργία προϋποθέσεων για συμπληρωματικές τουριστικές δραστηριότητες, δηλαδή αλληλοσυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων μορφών τουρισμού που αναπτύσσονται στην Περιφέρεια, καθώς και συμπληρώσεις μεταξύ του παραγωγικού και οικονομικού ιστού της, αποτελούν την στρατηγική ανάπτυξης του τουρισμού.

Ειδικότερα η στρατηγική της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας εστιάζεται σε δράσεις εκσυγχρονισμού των τουριστικών καταλυμάτων και αναβάθμιση τους, στην μικρής κλίμακας αύξηση των τουριστικών κλινών και στην προσέλκυση ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων σε καταλύματα αλλά και σε άλλες τουριστικές δραστηριότητες στις περιοχές που δεν έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός, τόσο για την ίδρυση, όσο και για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων. Σ' αυτού του είδους τις δράσεις συγκαταλέγονται η ενίσχυση για ίδρυση ή για εκσυγχρονισμό τουριστικών καταλυμάτων υψηλής τάξης, η δημιουργία μονάδων αθλητικού ή και συνεδριακού τουρισμού και γενικότερα μονάδες ή συγκροτήματα διαφόρων τουριστικών πολυδραστηριοτήτων.

Παράλληλα ένα άλλο μέρος δράσεων του άξονα αυτού αναφέρονται στον λειτουργικό και διοικητικό εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων, εκτός των καταλυμάτων, με τη χρήση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών και τη συμμετοχή τους σε δίκτυα, αξιοποιώντας και αναπτύσσοντας δράσεις της κοινωνίας της πληροφορίας και εξασφαλίζοντας την αναγκαία υποστήριξη για την δημιουργία ενός νέου, υψηλής ποιότητας τουριστικού προϊόντος.

Το μεγαλύτερο μέρος των παρεμβάσεων θα πραγματοποιηθεί στη νότια Πελοπόννησο (Μεσσηνία και Λακωνία), η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει αναπτύξει την ανάλογη τουριστική δραστηριότητα, παρά μόνο την ύπαρξη αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Παράλληλα δε, τουριστικές δραστηριότητες απαιτούνται και στην υπόλοιπη Περιφέρεια όπου έχει να επιδείξει μια σχετικά φθίνουσα τουριστική δραστηριότητα.

Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του συγκεκριμένου άξονα προτεραιότητας του ΠΕΠ Πελοποννήσου εξυπηρετεί και έχει μεγάλη συμπληρωματικότητα με τον τρίτο άξονα προτεραιότητας του σχεδίου ανάπτυξης της χώρας, και συγκεκριμένα είναι απόλυτα συναφής με τον τομέα τουρισμού - πολιτισμού, ενώ έμμεσα συνδέεται με τους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, καθώς και με τον τομέα έρευνας και τεχνολογίας κατά την εφαρμογή καινοτομικών δράσεων από τις τουριστικές ΜΜΕ.

Τα μέτρα στα οποία περιλαμβάνονται οι παραπάνω δράσεις είναι τα εξής:

- **Μέτρο 3.1: ανάπτυξη ιδιωτικών τουριστικών υποδομών.** (Βασικός στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία τουριστικών υποδομών υψηλής στάθμης σε ορθολογικά επιλεγμένες περιοχές, με σκοπό προσέλκυση υψηλού εισοδηματικού επιπέδου τουριστών, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου(μεγέθυνση της διάρκειας παραμονής στην Περιφέρεια), την αύξηση της πληρότητας των καταλυμάτων και την ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του Μέτρου θα συμπεριληφθούν οι εξής κατηγορίες δράσεων:
 - i. ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων στα πλαίσια του αναπτυξιακού Νόμου, για δημιουργία ή για εκσυγχρονισμό τουριστικών καταλυμάτων υψηλής κατηγορίας και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου ποιότητας, (με βάση τη φέρουσα ικανότητα των τουριστικών περιοχών της Περιφέρειας και εκτιμώντας την κατάταξη των περιοχών - ζωνών με βάση την ισχύουσα νομοθεσία 2601/98,)
 - ii. ενίσχυση δημιουργίας ειδικών εγκαταστάσεων τουρισμού (συνεδριακά, γκολφ, κέντρα θαλασσοθεραπείας κλπ.),
- **Μέτρο 3.2: προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων, βυζαντινών μνημείων, πολιτιστικών πόρων, μνημείων φυσικού κάλλους (σπήλαια).** (στο μέτρο αυτό θα περιληφθούν δράσεις ανάδειξης και αξιοποίησης των κυριότερων αρχαιολογικών και Βυζαντινών μνημείων της Περιφέρειας, τα οποία είναι παγκοσμίας εμβέλειας με μεγάλη πολιτισμική αξία παράλληλα με ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον και τα οποία δεν είχαν ενταχθεί στο Β' Κ.Π.Σ ή δεν ολοκληρώθηκε η πλήρης ανάδειξη τους και η αξιοποίησή τους). Κύρια, προβλέπεται να συμπεριληφθούν δράσεις όπως:
 - i. βελτίωση, ανάδειξη και προβολή μνημείων και αρχαιολογικών χώρων,
 - ii. προβολή και βελτίωση της επισκεψιμότητας των ιστορικών χώρων και των μνημείων,
 - iii. ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε ιστορικούς οικισμούς
 - iv. ανάπλαση των ιστορικών κέντρων των πόλεων και των οικισμών,
 - v. βελτίωση, ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση των κάστρων και των σπηλαίων,

- vi. δημιουργία μουσείων
- vii. ανάδειξη της νεώτερης πολιτιστικής κληρονομιάς, λαογραφικά μουσεία, μουσεία ειδικού ενδιαφέροντος κ.λ.π.,
- viii. δημιουργία ή βελτιώσεις σε διαδρομές με ιστορικό ενδιαφέρον.
 - **Μέτρο 3.3: εφαρμογή καινοτομικών δράσεων για τον εκσυγχρονισμό, την αναδιοργάνωση και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών ΜΜΕ.** (Στόχος του συγκεκριμένου Μέτρου είναι η αναδιοργάνωση της λειτουργίας των τουριστικών καταλυμάτων, με την εφαρμογή εργαλείων και μέσων νέας τεχνολογίας και την εφαρμογή καινοτομικών μεθόδων, οι οποίες θα αναβαθμίσουν πρωτίστως τις προσφερόμενες τουριστικές υπηρεσίες). Ορισμένες από αυτές τις δράσεις, είναι:
 - i. ανάπτυξη συστημάτων ηλεκτρονικού εμπορίου και ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων (EDI),
 - ii. δικτύωση με εσωτερικά και διεθνή επιχειρηματικά και επικοινωνιακά δίκτυα,
 - iii. διασύνδεση με internet και intranet,
 - iv. ανάπτυξη συστημάτων ποιότητας και περιβαλλοντικών ελέγχων (συμπεριλαμβανομένης της προσαρμογής των ξενοδοχείων σε συστήματα κατάταξης με αστέρια)
 - v. συνεργασίες και συμπράξεις,
 - vi. διασύνδεση, συμπράξεις, ανάπτυξη δικτύων μεταξύ υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων στην κατεύθυνση παροχής πιο ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος,
 - vii. εξειδίκευση σε νέες μορφές τουρισμού και εμπλουτισμός του προϊόντος.
 - **Μέτρο 3.4: μηχανισμοί υποστήριξης και προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.** (Ο στόχος του Μέτρου έχει διπλό χαρακτήρα, η μία κατεύθυνση του είναι η υποστήριξη και η υποβοήθηση των τουριστικών επιχειρηματιών για καλύτερη οργάνωση και ανάπτυξη των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, ενώ η δεύτερη κατεύθυνση είναι η ορθολογική και αποτελεσματικά οργανωμένη προβολή και προώθηση των τουριστικών και πολιτιστικών πόρων της περιφέρειας,).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα προτεραιότητας αντιπροσωπεύει το 13,83% του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος, φθάνοντας στα 96,65 εκατομμύρια ευρώ, προσελκύνοντας και ιδιωτικά κεφάλαια ύψους 28 εκατομμυρίων ευρώ.

Ειδικοί στόχοι: οι ειδικότεροι στόχοι και τα αποτελέσματα του άξονα αυτού, είναι η αύξηση των τουριστικών κλινών Α'Α', Α', Β' τάξης, έτσι ώστε το ποσοστό συμμετοχής τους στη συνολική δυναμικότητα της Περιφέρειας σε τουριστικές κλίνες να αυξηθεί κατά 10-12 ποσοστιαίες μονάδες (από 50% σε 60% - 62%), με παράλληλη αύξηση της μέσης ετήσιας πληρότητας τουλάχιστον στο 50% και ταυτόχρονη μεγέθυνση της τουριστικής περιόδου.

Παράλληλα και με στόχο την ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση των πολιτιστικών και πολιτισμικών πόρων της Περιφέρειας, θα πραγματοποιηθούν ανάλογες παρεμβάσεις σε αρχαιολογικά, βυζαντινά και

λοιπά πολιτιστικά μνημεία. Η ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων για εκσυγχρονισμό της λειτουργίας τους με την ανάπτυξη των καινοτομικών δράσεων, στοχεύετε να ωφεληθεί το 15% - 20% του υφιστάμενου τουριστικού επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας, ενώ στο πλαίσιο της δημιουργίας των μηχανισμών υποστήριξης αναμένεται να επωφεληθούν τουλάχιστον το 50% των τουριστικών επιχειρήσεων.

Αναμενόμενες επιπτώσεις : από την υλοποίηση των δράσεων του συγκεκριμένου άξονα προτεραιότητας αναμένονται σημαντικές θετικές επιπτώσεις, στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της Περιφέρειας.

Συγκεκριμένα εκτιμάται ότι :

- Θα δημιουργηθούν περισσότερα από 4.000 θέσεις απασχόλησης κατά τη διάρκεια προγραμματικής περιόδου, από την υλοποίηση των δράσεων του άξονα προτεραιότητας, ενώ από την λειτουργία των έργων εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν 1200 - 1500 μόνιμες θέσεις μέχρι το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας.
- Το ακαθάριστο Περιφερειακό προϊόν που θα δημιουργηθεί μέχρι το 2006 εκτιμάται ότι θα υπερβεί τα 35 δις δρχ.
- Μετά την ολοκλήρωση όμως των προγραμματισμένων έργων η αύξηση της απασχόλησης και του προϊόντος θα εξελίσσεται με πολύ ταχύτερους ρυθμούς απ' ότι στη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος, με σημαντικά αποτελέσματα στην παραγωγική και οικονομική ζωή της Περιφέρειας.

Αναφορικά με τις επιπτώσεις των δράσεων του άξονα προτεραιότητας στο περιβάλλον εκτιμάται ότι οι περισσότερες από αυτές είναι ουδέτερες. Θετικές όμως αναμένονται οι επιπτώσεις που αφορούν στο κτισμένο περιβάλλον, μέσα από την ανάπτυξη ενός σχεδίου εκσυγχρονισμού και δημιουργίας νέων υποδομών με την αξιοποίηση παραδοσιακών κτισμάτων, καθώς και την ανάδειξη της αρχιτεκτονικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Πίνακας 9.3: ετήσια κατανομή άξονα προτεραιότητας 3: ενίσχυση και αναβάθμιση τουριστικής δραστηριότητας

Έτος	Συνολικό κόστος	Δημόσια διοίκηση					Ιδιωτική συμμετοχή
		Σύνολο δημόσιας δαπάνης	Κοινοτική συμμετοχή		Εθνική δημόσια δαπάνη		
			Σύνολο	ΕΤΠΑ	Σύνολο	περιφέρεια	
1=2+8	2=3+6	3	4	6	7	9	
2000	9,121.327	6,356.327	4,767.245	4,767.245	1,589.082	1,589.082	2,765.000
2001	10,801.278	7,552.403	5,664.302	5,664.302	1,888.101	1,888.101	3,248.875
2002	12,481.769	8,749.019	6,561.764	6,561.764	2,187.255	2,187.255	3,732.750
2003	16,062.098	11,585.563	8,689.172	8,689.172	2,896.391	2,896.391	4,476.535
2004	16,062.098	11,585.563	8,689.172	8,689.172	2,896.391	2,896.391	4,476.535
2005	16,062.098	11,585.563	8,689.172	8,689.172	2,896.391	2,896.391	4,476.535
2006	16,059.333	11,585.563	8,689.172	8,689.172	2,896.391	2,896.391	4,476.535
Σύνολο	96,650.000	69,000.000	51,750.000	51,750.000	17,250.000	17,250.000	27,650.000

Πηγή: περιφέρεια Πελοποννήσου

Πίνακας 9.4: δείκτες εκροών, αποτελεσμάτων & επιπτώσεων επιχειρησιακού προγράμματος ΠΕΠ Πελοποννήσου

ΜΕΤΡΑ	ΕΚΡΟΣΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ
<p>3.1: Ανάπτυξη ιδιωτικών τουριστικών υποδομών</p> <p>3.2: Προστασία, ανάδειξη, αξιοποίηση Αρχαιολογικών χώρων, Βυζαντινών Μνημείων, Πολιτιστικών Πόρων & Μνημείων φυσικού κάλλους(σπήλαια)</p> <p>3.3: Εφαρμογή καινοτομικών δράσεων για τον εκσυγχρονισμό, την αναδιοργάνωση & την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών ΜΜΕ.</p> <p>3.4: Μηχανισμοί υποστήριξης & προβολής του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός τουριστικών κλινών που δημιουργούνται / βελτιώνονται : 2.500 τουριστικές κλίνες • Αριθμός ή ποσοστό τουριστικών επιχειρήσεων που ενισχύονται για εκσυγχρονισμό της λειτουργίας τους: 15% - 20% των υφισταμένων • Αριθμός ή ποσοστό επιχειρήσεων που ενισχύονται για τουριστικές – πολιτιστικές δραστηριότητες : 50% των τουριστικών επιχειρήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Ποσοστό αύξησης τουριστικών κλινών: 3%-4% • Αύξηση συμμετοχής τουριστικών κλινών ΑΑ', Α' Και Β' τάξης επί του συνόλου: 10-12 ποσοστιαίες μονάδες • Αύξηση μέσης ετήσιας πληρότητας: 50% • Μεγέθυνση τουριστικής περιόδου • Αύξηση αριθμού επιχειρήσεων που προβάλλονται στο Διαδίκτυο • Αριθμός θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται κατά την υλοποίηση: περισσότερα από 4.000 Ανθρωποέτη • Αύξηση Ακαθάριστου Περιφερειακού Προϊόντος (κατά την υλοποίηση): Μεγαλύτερη από 35 δις. δρχ. 	<ul style="list-style-type: none"> • αύξηση αριθμού επισκέψεων ανά ημέρα και ανά έτος στα αναβαθμισμένα πολιτιστικά μνημεία • Αριθμός θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται με τη λειτουργία (ανθρωποέτη): 1.200-1.500, μέχρι το τέλος της δεκαετίας

Πηγή : Περιφέρεια Πελοποννήσου

➤ **ΕΝΤΑΓΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ**

Πιο αναλυτικά τα έργα του Νομού Μεσσηνίας (στον τομέα Τουριστικής ανάπτυξης) που περιλαμβάνονται και που θα χρηματοδοτηθούν από το 3^ο κοινοτικό πακέτο είναι τα παρακάτω:

1. **Έργα και εγκαταστάσεις λιμένων / τουριστικών λιμένων / αλιευτικών καταφυγίων.** Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει δύο έργα τα οποία συνολικά θα στοιχίσουν 7,465,000 €. Το πρώτο έργο είναι η **Βελτίωση λιμενίσκου Αγίου Ανδρέα** για το έργο αυτό θα κατανεμηθεί το ποσό των 1,175,000 € και το ποσό θα δοθεί ολόκληρο στο Νομό ενώ το δεύτερο είναι η **Βελτίωση του λιμένα Κοπαρισσίας** ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 6,29,000 € το οποίο και αυτό θα κατανεμηθεί ολόκληρο στο Νομό.
2. **Ανάπλαση - ανάδειξη - αποκατάσταση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.** Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τέσσερα έργα τα οποία θα στοιχίσουν 12,929,424 € ενώ στο Νομό θα δοθούν μόνο τα 7,110,119 €. Το πρώτο έργο είναι: **Δίκτυο πολιτιστικών στοιχείων - " κάστρων περίπλους "** - **διαδρομή πολιτιστικού τουρισμού**, για το έργο αυτό θα κατανεμηθεί το ποσό των 7,289,369 €, ενώ στο Νομό θα δοθούν τα 1,839,064 € . Το δεύτερο έργο είναι η **Αποκατάσταση μνημείων, διαμόρφωση - ανάπλαση χώρου αρχαίας Μεσσηνίας - Ιθώμης**, ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 4,402,054 € και το ποσό θα κατανεμηθεί ολόκληρο. Το τρίτο έργο είναι η **Αποκατάσταση βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων Νομού Μεσσηνίας**, ο προϋπολογισμός του έργου είναι 740,000 € . Το τέταρτο έργο είναι η **Συντήρηση κειμηλίων, τοιχογραφιών, εικόνων, γλυπτών, ξυλόγλυπτων τέμπλων σε μνημεία των Νομών Λακωνίας, Αρκαδίας, Μεσσηνίας, Αργολίδας**, ο προϋπολογισμός του έργου είναι 498,000€ ενώ στο Νομό θα δοθούν μόνο 129,000 € .
3. **Ανάπλαση - αξιοποίηση περιοχής.** Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τρία έργα και ο προϋπολογισμός τους ανέρχεται σε 3,953,274 €. Το πρώτο έργο είναι: **Μελέτες και έργα αναπλάσεων στον οικισμό Θαλάμες Δήμου Λεύκτρου**, για το έργο αυτό θα δοθούν 1,500,000 €. Το δεύτερο έργο είναι: **Διάνοιξη οδού Κρήτης στην Καλαμάτα**, ο προϋπολογισμός του έργου είναι 2,230,374 €. Το τρίτο έργο είναι η **Ανάπλαση της πλατείας Κάμπου Δήμου Αβίας**, ο προϋπολογισμός του έργου αυτού είναι 222,900 €.
4. **Ιδιωτικές επενδύσεις - Τουρισμός (αποκλειστικά).** Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει πέντε έργα ο προϋπολογισμός των οποίων ανέρχεται σε 46,498,704 € ενώ στο Νομό θα κατανεμηθούν μόνο τα 6,229,676 €. Το πρώτο έργο είναι : **Ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων (που δεν υπάγονται στον Ν.2601/98)**. Ο προϋπολογισμός του έργου αυτού είναι 14,386,058 € στο Νομό όμως θα κατανεμηθεί το ποσό των 631,076€. Το δεύτερο έργο είναι : **Επιχειρηματικά σχέδια ΜΜΕ όλων των τουριστικών κλάδων**, ο προϋπολογισμός του έργου αυτού είναι 547,169€ και η κατανομή του ποσού στο Νομό βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη. Το τρίτο έργο η **ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων Ν.2601/98, ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων &**

κάμπινγκ Γ' τάξης και άνω, έτους 2002, προϋπολογίζεται σε 30,173,977 € και από το συγκεκριμένο ποσό του προϋπολογισμού θα κατανεμηθεί το ποσό των 4,207,100 €. Το τέταρτο έργο ,Υπό σύσταση Α.Ε των Πιτσάκη Αργυρώς, Θεοδωροπούλου Παρασκευής & Σπηλιοπούλου Σπήλιου - Αγγέλου, εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής του ξενοδοχείου "Ακτή Μεθώνη" Γ' κατηγορίας, προϋπολογίζεται σε 517,500 € , ενώ το πέμπτο και τελευταίο έργο, "ΓΑΜΜΑ ΝΟΣΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε" - μετατροπή παραδοσιακού κτιρίου σε ξενοδοχείο Α' τάξης, προϋπολογίζεται σε 874,000 €.

5. Τέλος μία ακόμη επιχορήγηση από το Γ' κοινοτικό πακέτο, όσον αφορά την τουριστική δραστηριότητα, είναι και αυτό του έργου "επιχορήγηση της Δημοτικής επιχείρησης τουριστικής ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΤΑΚ)για τη δημιουργία κέντρου δημιουργικής απασχόλησης παιδιών (ΚΔΑΠ) στον Δήμο Καλαμάτας" , του οποίου ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 181,715 €.

Εκτός όμως από τα παραπάνω έργα, στο Γ' Κ.Π.Σ περιλαμβάνονται και έργα και δράσεις τα οποία εφαρμόζονται στις περιοχές εφαρμογής των ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης αγροτικού χώρου (ΟΠΑΑΧ). Οι περιοχές αυτές είναι α) η περιοχή Αλαγονίας β) η περιοχή Αργολίδας - Κορινθίας γ) η περιοχή Μάνης δ) η περιοχή Νέδας και ε) η περιοχή Πάρνωνα, οι οποίες και χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή μειονεκτικές. Οι δε δράσεις που εφαρμόζονται στις περιοχές αυτές ονομάζονται επιλέξιμες.

Οι δράσεις που εφαρμόζονται στις Μεσσηνιακές περιοχές ΟΠΑΑΧ (Αλαγονίας και Νέδας) καθώς επίσης οι επενδύσεις οι οποίες εγκρίθηκαν και τα δημοτικά διαμερίσματα στα οποία θα υλοποιηθούν αναλύονται παρακάτω ως εξής:

Περιοχή Αλαγονίας :

- i. "Δράση 2.2.4.4: Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό", και εφαρμόζεται στο Δήμο Καλαμάτας - Αλαγονίας. Η προτεινόμενη επένδυση είναι η ένταξη του πολιτιστικού εξωραϊστικού συλλόγου Αλαγονίων Καλαμάτας στη δράση 2.2.4.4 και ο προϋπολογισμός της συγκεκριμένης επένδυσης είναι 12.216,00 €. Η δεύτερη προτεινόμενη επένδυση είναι η κατάθεση φακέλου του εξωραϊστικού προοδευτικού συλλόγου των εν Καλαμάτα Αρτεμισίων, ο προϋπολογισμός της είναι 12.216,00 € και εφαρμόζεται στο δημοτικό διαμέρισμα Αρτεμισίας.
- ii. "Δράση 2.2.4.5: Ανακαίνιση και ανάπτυξη χώρων προστασίας και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς ". Στη δράση αυτή τα προτεινόμενα έργα είναι δύο α)η επισκευή και αναπαλαίωση του παλαιού νερόμυλου Νεροτριβής, του οποίου ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 41.720,00 €. Και β)η αποκατάσταση παλαιού ελαιοτριβείου - Νερόμυλου με προϋπολογισμό 58.006,00 €.
- iii. "Δράση 2.2.4.6: Δράσεις διαφοροποίησης της γεωργικής δραστηριότητας και δράσεις που δε σχετίζονται με τη γεωργία, εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης". Η προτεινόμενη επένδυση είναι η δημιουργία

- παραδοσιακής ταβέρνας στο Ελαιοχώρι Καλαμάτας και ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 170.451,10 €.
- iv. “ Δράση 2.2.4.9: Επενδύσεις ήπιας μορφής για τουριστικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες “. Τα προτεινόμενα έργα της δράσης αυτής είναι : α) ίδρυση μονάδας τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών της Χρυσούλας Χειλά, με προϋπολογισμό 261.552,15€ β) ίδρυση τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και εστιατορίου, με προϋπολογισμό 299.890,00€ γ) δημιουργία τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, με προϋπολογισμό 341.212,69€ δ) ίδρυση παραδοσιακής ταβέρνας στην Άνω Βέργα, με προϋπολογισμό 153.867,58 € ε) εκσυγχρονισμός παραδοσιακής ταβέρνας με προϋπολογισμό 47.061,19€ στ) κατασκευή τεσσάρων επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας 10 κλινών ,με προϋπολογισμό 304.497,96€. ζ) κατασκευή τριών τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, δυναμικότητας 15 κλινών , στο Δ.Δ Αρτεμισίας του Δήμου Καλαμάτας, με προϋπολογισμό 348.808,47€ η) κατασκευή τεσσάρων επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας 20 κλινών στο Δ.Δ Αρτεμισίας, με προϋπολογισμό 438.675,95€ και θ) δημιουργία καταλύματος 4 επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας 20 κλινών στη θέση Γκάρτζα στο Δ.Δ Βέργας του Δήμου Καλαμάτας, με προϋπολογισμό 445.000,77€.
- v. “ Δράση 2.2.4.12: Επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης”. Το προτεινόμενο έργο για την δράση αυτή είναι η δημιουργία μελισσοκομικού εργαστηρίου - τυποποιητηρίου μελιού, με προϋπολογισμό 45.786,18€ .

Συνολικά οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν για επιχορήγηση στην περιοχή της Αλαγονίας ήταν 15 και ο απαιτούμενος συνολικός προϋπολογισμός ανήλθε σε 5.961.922,94 €.

Περιοχή Νέδας:

- i. “Δράση 2.2.4.4: Ενίσχυση βασικών υπηρεσιών για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό”. Τα έργα που θα γίνουν είναι: α) αναπαράσταση παραδοσιακού τρόπου παραγωγής των σιτηρών στην ορεινή Πελοπόννησο, ο προϋπολογισμός του έργου είναι 18.000€ και θα υλοποιηθεί στο Δ.Δ Αυλώνος. β) Ενίσχυση τοπικών εκδηλώσεων (διοργάνωση της γιορτής του λαδιού και της λαλαγγίδας), το έργο θα κοστίζει 15.000€ και θα υλοποιηθεί στο ΔΔ Παπαφλέσσα. γ) Ενέργειες για την ενίσχυση προώθησης, ανάδειξη των τοπικών προϊόντων & της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα στο παζάρι του Κοπανακίου & σε άλλες παραδοσιακές εκδηλώσεις, το έργο αυτό θα κοστίζει 100.028,17€ και θα υλοποιηθεί στο Δ.Δ Αετού.
- ii. “Δράση 2.2.4.5: Ανακαίνιση και ανάπτυξη χώρων προστασίας και διατήρησης της αγροτικής κληρονομιάς”. Τα έργα της δράσης αυτής είναι: α) αποκατάσταση παλαιού νερόμυλου - νεροτριβής, ο προϋπολογισμός του έργου είναι 187.513,00€ και το έργο θα υλοποιηθεί στο Δ.Δ Κρυονερίου (Δήμος Αετού). β) μουσείο προβιομηχανικών, εφαρμογή υδροκίνησης Ν. Μεσσηνίας, ο προϋπολογισμός αυτού του έργου είναι 440.000€ και θα υλοποιηθεί στο Δ.Δ Δεσύλλα (Δήμος Ανδανίας).

- iii. “Δράση 2.2.4.6 : Δράσεις διαφοροποίησης της γεωργικής δραστηριότητας και δράσεις που δε σχετίζονται με τη γεωργία, εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης”. Η δράση αυτή περιλαμβάνει δύο έργα: α) δημιουργία χώρου παραδοσιακής γαστρονομίας & παραδοσιακών εκδηλώσεων, με προϋπολογισμό 276.547,1 € . Το έργο αυτό θα υλοποιηθεί στο ΔΔ Κρουονερίου (Δήμος Αετού). β) αναβάθμιση & εκσυγχρονισμός υφιστάμενου χώρου εστίασης , με προϋπολογισμό 73.550,1€ (Δήμος Αυλώνας).
- iv. “Δράση 2.2.4.9 : Επενδύσεις ήπιας μορφής για τουριστικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες”. Τα έργα της δράσης αυτής είναι : α) ίδρυση μονάδας τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών (Δήμος Αυλώνας) ,με προϋπολογισμό 211.580,00 € . β) ανέγερση καταστήματος συνάθροισης κοινού με χρήση καφέ - ψητοπωλείου, (ΔΔ Μανιακίου), με προϋπολογισμό 185.381,5 €. γ) επισκευή υπάρχοντος παραδοσιακού διώροφου κτιρίου με προσθήκη κατ’ επέκταση διώροφης οικοδομής για τουριστικές κατοικίες, (Δ.Δ Ψαρίου), με προϋπολογισμό 250.169,67 €. δ) αρχοντικό πανόραμα, (Δ.Δ Αυλώνας), με προϋπολογισμό 173.020 €. ε) επισκευή χαρ/νου διώροφου κτιρίου & μετατροπή του σε κατάλυμα στη θέση «παλαιά βρύση» κοινότητα Τριπύλας, προϋπολογισμό 209.239,69 €. στ) δημιουργία πρότυπου ξενώνα & εγκαταστάσεων θεματικών εκδηλώσεων & αναψυχής, (Δήμος Εϊρας), με προϋπολογισμό 376.000 €. ζ) ανέγερση κτιρίου (εστιατόριο - καφετέρια), (Δήμος Ιθώμης), με προϋπολογισμό έργου 431.578,08 €. η) ξενοδοχείο επιπλωμένων διαμερισμάτων ορεινού τύπου 23 κλινών 3*** στο Δήμο Αετού, με προϋπολογισμό 458.560,00 €. θ) ίδρυση βιοτεχνικής μονάδας επεξεργασίας σχιστολιθικών πλακών για οικοδομική χρήση στο Δ.Δ Πλατανόβρυσης , με προϋπολογισμό 440.603,30 €.
- v. “Δράση 2.2.4.12 : Επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης”. Το έργο της δράσης αυτής είναι: δημιουργία μελισσοκομικού εργαστηρίου - τυποποιητηρίου μελιού με προϋπολογισμό 61.897,8 €.

Συνολικά οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν για επιχορήγηση στην περιοχή της Νέδας ήταν 17 και ο απαιτούμενος συνολικός προϋπολογισμός ανήλθε σε 3.908.668,41 €.

Η κυριότερη πηγή χρηματοδότησης του μέτρου 2.2.4 είναι το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων - Τμήμα Προσανατολισμού το οποίο καλύπτει ποσοστό έως και 35% του συνολικού κόστους των έργων.

Έκτος όμως από το μέτρο 2.2.4, υπάρχουν και τα μέτρα 7.9 , 7.5 , 7.3 , 7.6 και 7.4 ,τα οποία εφαρμόζονται στους Δήμους Λεύκτρου και Αβίας. Πιο συγκεκριμένα στα μέτρα αυτά περιέχονται τα παρακάτω έργα:

- 1) κέντρο μουσικής πληροφόρησης για την μουσική και την αρχιτεκτονική, με προϋπολογισμό έργου 186.130,00 €.
- 2) Μανωλού, τουριστικό χωριό, προϋπολογισμός έργου 262.712,00 €.
- 3) Επισκευή Μανιάτικου Πύργου για να γίνει έκθεση Λαογραφικού

υλικού, προϋπολογισμός έργου 422.262,00 €.

4) Σχεδίαση, ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων ποιότητας ISO 9001, HACCP, προϋπολογισμός έργου 38.000 €.

5) Ίδρυση μονάδας αρτοποιίας και παραγωγής νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής, προϋπολογισμός έργου 78.933,82 €. 6) Ανέγερση τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στο Δ.Δ Στούπας, με προϋπολογισμό έργου 386.074,92 €.

7) Κέντρο ορεινών δραστηριοτήτων αναψυχής Ταυγέτου (Καρδαμύλη), προϋπολογισμός έργου 438.000 €.

8) Ίδρυση τεσσάρων μεμονωμένων τουριστικών κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 331.177,63 €.

9) Ίδρυση διώροφου κτιρίου αποτελούμενο από πέντε ανεξάρτητες τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, προϋπολογισμός έργου 249.013,42 €.

10) Κατασκευή τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών ενδιαφέρουσας αρχιτεκτονικής, προϋπολογισμός έργου 307.502,00 €.

11) Ίδρυση μονάδας τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στην Καρδαμύλη, προϋπολογισμός έργου 439.515,00 €.

12) Αποπεράτωση, προσθήκη και αλλαγή εσωτερικής διαρρύθμισης δύο διώροφων κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 143.444,00 €.

13) Μετατροπή κτισμάτων παραδοσιακών σε επιπλωμένα διαμερίσματα Β' τάξης, προϋπολογισμός έργου 373.825,00 €.

14) Ξενοδοχείο τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων τριών αστέρων στην Καρδαμύλη, προϋπολογισμός έργου 430.135,82 €.

15) Κατασκευή επιπλωμένων τουριστικών κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 300.415,26 €.

16) Κατασκευή επιπλωμένων τουριστικών κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 335.620,36 €.

17) Ανέγερση τεσσάρων επιπλωμένων κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 360.000,00 €.

18) Κατασκευή μονάδας επιπλωμένων τουριστικών κατοικιών στην Καρδαμύλη, προϋπολογισμός έργου 285.180,00 €.

19) Επέκταση μονάδας τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στη Στούπα, προϋπολογισμός έργου 274.041,00 €.

20) Κατασκευή μονάδας επιπλωμένων τουριστικών κατοικιών στην Καρδαμύλη, προϋπολογισμός έργου 466.479,00 €.

21) Επισκευή κτιρίου Α' συγκροτήματος Πετρέα, ιστορικού διατηρητέου κτιρίου στην Πάνω Καρδαμύλη, προϋπολογισμός έργου 268.578,87 €.

22) Ίδρυση τριών μεμονωμένων τουριστικών κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 311.160,98 €.

23) Ίδρυση τριών μεμονωμένων τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, με προϋπολογισμό έργου 295.116,03 €.

- 24) Ανέγερση και εκμετάλλευση δύο διώροφων και δύο ισογείων τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 296.736,17€.
- 25) Αναβάθμιση επιπλωμένων παραθεριστικών κατοικιών, Εξοπλισμός με πισίνα, πέργκολα (σκεπαστό γκαράζ), εξοπλισμός παιχνιδότοπου , προϋπολογισμός έργου 66.675,00 €.
- 26) Κατασκευή τεσσάρων επιπλωμένων κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 419.136,66€.
- 27) Επέκταση επιχείρησης ενοικιαζομένων με προσθήκη τριών τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, προϋπολογισμός έργου 267.395,00€.
- 28) Επέκταση αγροτικής δραστηριότητας με κατασκευή τριών ανεξαρτήτων τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, δώδεκα κλινών (πέτρινα), προϋπολογισμός έργου 448.333.00 €.
- 29) Ανέγερση και λειτουργία ξενοδοχείου κλασικού τύπου τριών αστέρων, εικοσιτεσσάρων κλινών στον Άγιο Νικόλαο Λεύκτρου, προϋπολογισμός έργου 421.846,56 €.
- 30) Κατασκευή τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών στο Δήμο Λεύκτρου, προϋπολογισμός έργου 457.517,00 €.
- 31) Κατασκευή τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών δυναμικότητας δεκαοκτώ κλινών στον Άγιο Νικόλαο του Δήμου Λεύκτρου, προϋπολογισμός έργου 445.022,16 €.
- 32) Ενοικιαζόμενες αυτόνομες επιπλωμένες κατοικίες, προϋπολογισμός έργου 355.933,00 €.
- 33) Ανέγερση ξενοδοχείου τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων κατηγορίας τριών αστέρων στη θέση Αγριάδες, τριάντα πέντε κλινών, προϋπολογισμός έργου 735.717,54 €.
- 34) Παραγωγή και διάθεση εντύπου και ηλεκτρονικού υλικού για την προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής του Δήμου Λεύκτρου, προϋπολογισμός έργου 32.500.00 €.
- 35) Κατασκευή μονάδας επιπλωμένων τουριστικών κατοικιών στη Στούπα, προϋπολογισμός έργου 442.826,92 €.
- 36) Βιοτεχνικές και οικοτεχνικές δραστηριότητες, προϋπολογισμός έργου 59.092,00 €.
- 37) Διοργάνωση επαναλαμβανόμενων πολιτιστικών εκδηλώσεων για την ανάδειξη τοπικών προϊόντων και διάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς, προϋπολογισμός έργου 32.568,00 €.
- 38) Τέσσερις τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες δυναμικότητας δεκαοκτώ κλινών, προϋπολογισμός έργου 250.968,00€.
- 39) Προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής του Δήμου Λεύκτρου, προϋπολογισμός έργου 99.870,00 €.
- 40) Εκσυγχρονισμός και βελτίωση μονάδας Τυποποίησης Αρωματικών Φυτών, προϋπολογισμός έργου 129.460,00 €.

- 41) Ανάδειξη παραδοσιακού ελαιοτριβείου, προϋπολογισμός έργου, 114.123,00 €.
- 42) Ίδρυση παραδοσιακού εστιατορίου ταβέρνας και φούρνου με ξύλα, προϋπολογισμός έργου 177.169,00 €.
- 43) Ίδρυση τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών αδελφών Παπαδοπούλου σε ενιαίο κτίριο, προϋπολογισμός έργου 247.306,00 €.
- 44) Γιορτή Λαδιού και Τουρισμού, προϋπολογισμός έργου 99.738,35 €.
- 45) Δημιουργία παραδοσιακού εστιατορίου στον οικισμό Στούπα Νεοχωρίου Λευκτρου, προϋπολογισμός έργου 179.519,91 €.
- 46) Ίδρυση τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών Φάσσου Παναγιώτη, προϋπολογισμός έργου 292.514,00€.
- 47) Ίδρυση δύο τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών θυγατέρων Παναγιώτη Κατσουλέα, προϋπολογισμός έργου 120.712,00 €.
- 48) Εργαστήριο Λαϊκής Τέχνης, προϋπολογισμός έργου 63.029,66 €.
- Συνολικά ο προϋπολογισμός των ανωτέρω έργων έφτασε τα 12.009.842,72 €, ενώ οι τελικές αιτήσεις που εγκρίθηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας ήταν 48 .

➤ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
(Π.Ο.Τ.Α)

Στα πλαίσια της πολιτικής του Υπουργείου Ανάπτυξης για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με τη δημιουργία νέων τουριστικών προορισμών και κατάλληλη οργάνωση χώρων για κάλυψη τουριστικής ζήτησης υψηλού επιπέδου και ειδικών μορφών, προωθείται η δημιουργία των Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.), βάσει των διατάξεων του άρθρου 29 παρ. 3 του Ν. 2545/97 «Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις».

Ο Νομός Μεσσηνίας έχει όλες τις προϋποθέσεις για να αποτελέσει τουριστικό προορισμό υψηλού επιπέδου ενώ αποτελεί κοινή αντίληψη ότι ο τουρισμός μπορεί και πρέπει να αποτελέσει το βασικό μοχλό για την ανάπτυξη του νομού που θα παρασύρει σε ανάπτυξη και τους άλλους τομείς της παραγωγής.

Σήμερα ο νομός έχει περιορισμένη τουριστική δραστηριότητα και πολλά περιθώρια ανάπτυξης αν ληφθεί υπόψη ότι σε κάθε κάτοικο του νομού αντιστοιχούν 0,4 τουριστικές διανυκτερεύσεις, όταν η Κρήτη έχει 4 διανυκτερεύσεις ανά κάτοικο και η περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου 11 περίπου.

Ο επιχειρηματικός φορέας ΤΕΜΕΣ Α. Ε , έχει υποβάλλει στο Υπ. Ανάπτυξης επενδυτική πρόταση ύψους 55 δις δρχ. για τη δημιουργία ΠΟΤΑ στο Νομό Μεσσηνίας.

Η πρόταση αυτή έχει κριθεί κατ' αρχήν προωθητέα και έχει ενταχθεί στο Γ Κ.Π.Σ για χρηματοδότηση, προβλέπει δε την οργάνωση της ΠΟΤΑ Μεσσηνίας σύμφωνα με τις διατάξεις του Νομού επί των παρακάτω εκτάσεων:

Περιοχή Ρωμανού (Πυλίας - Τριφυλίας).....	1.395 στρέμματα
Περιοχή Πύλου (Πυλίας).....	1.475 στρέμματα
Περιοχή Ριζόμυλου (Μεσσηνίας).....	1.270 στρέμματα
ΣΥΝΟΛΟ.....	4.140 στρέμματα

Εντός των περιοχών της ΠΟΤΑ προβλέπεται να δημιουργηθούν σε Α' Φάση (2001- 2004) 2.818 ξενοδοχειακές κλίνες με προδιαγραφές πολυτελείας διεθνούς επιπέδου, 2 γκολφ, συνεδριακό κέντρο, κέντρο θαλασσοθεραπείας, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.. Η έμφαση της ανάπτυξης στην Α φάση δίνεται στα τμήματα Ρωμανού και Πύλου υπολογίζεται δε ότι η επένδυση αυτή είναι επαρκής για την δημιουργία της «κρίσιμης μάζας» για τη βιωσιμότητα του σχεδίου και την καθιέρωση της Μεσσηνίας ως τουριστικού προορισμού υψηλού επιπέδου.

Σε δεύτερη φάση οι εκτάσεις της ΠΟΤΑ που περιλαμβάνουν και την περιοχή Ριζόμυλου, (με μελλοντική πρόβλεψη και για την περιοχή Κυνηγού), σύμφωνα με το πρόγραμμα οργάνωσης που προτείνει ο επενδυτικός φορέας, παρέχουν δυνατότητα για συμπληρωματικές επενδύσεις 95 δις. δρχ. με μέγιστη δυνατότητα δόμησης 367.000 τ.μ. (πυκνότης 8,9% επί του συνόλου έκτασης) εκ των οποίων παραθεριστική κατοικία 82.500 τ.μ. (πυκνότης 2.0% επί του συνόλου της έκτασης). Οι προβλέψεις εναρμονίζονται με την

πραγματική φέρουσα ικανότητα των περιοχών (όπως προκύπτει από τις μελέτες) και είναι κατώτερες από τις επιτρεπόμενες από το θεσμικό πλαίσιο (Επιτρεπόμενη συνολική δόμηση 420.000 τ.μ. περίπου).

Με το από 16/1/2001 Πρακτικό της κοινής σύσκεψης Ε.Ο.Τ. -Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., έγινε αποδεκτή η τυπική και ουσιαστική πληρότητα του φακέλου οριοθέτησης της ΠΟΤΑ Μεσσηνίας που έχει υποβάλει ο Φορέας και η συμβατότητα της επενδυτικής πρότασης με τις γενικές κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής, η συμβατότητα αυτή έχει κριθεί οριστικά και με την Κοινή Απόφαση Τ3522/9.7.98. των Υπουργών Ανάπτυξης και Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ («η Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας πληροί όλες τις προϋποθέσεις των γενικών χωροταξικών κατευθύνσεων για τη δημιουργία Π.Ο.Τ.Α. σε Εθνικό επίπεδο»).

Κατόπιν αυτού ο Φάκελος της Οριοθέτησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο του άρθρου 29 παρ. 3 του Ν. 2545/97 «Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις», προωθήθηκε στο Νομαρχιακό Συμβούλιο Μεσσηνίας προκειμένου αυτό να γνωμοδοτήσει σχετικά εντός των 30 ημερών όπως προβλέπει ο νόμος, για να εκδοθεί στη συνέχεια η Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για την οριοθέτηση της ΠΟΤΑ.

Από τα στοιχεία του ως άνω φακέλου οριοθέτησης της ΠΟΤΑ που υποβλήθηκε από την ΤΕΜΕΣ Α. Ε. και την περιεχόμενη σε αυτόν «πραγματογνωμοσύνη» του Ινστιτούτου Περιφερειακής Αναπτύξεως του Παντείου Πανεπιστημίου προκύπτουν τα εξής:

«πραγματογνωμοσύνη» του Ινστιτούτου Περιφερειακής Αναπτύξεως του Παντείου Πανεπιστημίου προκύπτουν τα εξής:

- Η μορφή της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας επιβάλλεται να είναι πολύπλοκη, προκρινόμενου να μεγιστοποιηθούν τα περιφερειακά και αναπτυξιακά οφέλη και να προσδοθεί ειδικός και διακριτός χαρακτήρας σε κάθε αναπτυσσόμενο τμήμα, ειδικότερα, το τμήμα Ριζόμυλου της ΠΟΤΑ αναμένεται να στηρίξει σημαντικά τον αναπτυξιακό ρόλο της Καλαμάτας και να συμβάλλει στην δημιουργία ενός τουριστικού -αναπτυξιακού άξονα στα παράλια του κόλπου της Καλαμάτας επεκτεινόμενου έως και τη Μάνη.
- Λόγω των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία της ΠΟΤΑ θα δημιουργηθεί συνολική απασχόληση της τάξεως των 2000 ατόμων κατά την περίοδο 2001 - 2003, 2.250 ατόμων κατά την περίοδο 2004 - 2006 και άνω των 5.700 ατόμων κατά την περίοδο 2007 - 2015.
- Η κατασκευή και λειτουργία της Π.Ο.Τ.Α. , αναμένεται να προκαλέσει αύξηση του ΑΕΠ που φθάνει στην τάξη των 100 δις. δρχ. συνολικά κατά την δετή κατασκευαστική περίοδο της Α' Φάσης φθάνει στα 50 δις. ετησίως στον τρίτο χρόνο εκμετάλλευσης και σταθεροποιείται σε επίπεδα άνω των 60 δις. δρχ μετά το 6^ο έτος λειτουργίας.
- Η Π.Ο.Τ.Α. αναμένεται να λειτουργήσει ως πόλος τουριστικής ανάπτυξης για το Νομό Μεσσηνίας, θα δημιουργήσει ισχυρές οικονομίες συγκέντρωσης στον τουριστικό τομέα και θα λειτουργήσει συμπληρωματικά με τις υπάρχουσες μονάδες, οι οποίες θα επωφεληθούν από την αύξηση του μεριδίου της Μεσσηνίας στην τουριστική αγορά. Αλλά και ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας αναμένεται να ενισχυθούν από την αυξημένη και ειδική ζήτηση που θα προκληθεί. Νέα επαγγέλματα θα δημιουργηθούν, συμπληρωματικές επενδύσεις θα

προκληθούν και συνθήκες συγκράτησης του πληθυσμού στο νομό, ιδιαίτερα του νέου, θα δημιουργηθούν.

- Το έργο τόσο κατά τη φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας, δεν θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, ενώ θα έχει ορισμένες σημαντικές θετικές επιπτώσεις αφού η προστασία του περιβάλλοντος είναι ενσωματωμένη στο σχεδιασμό του.
- Η μορφή των κτιρίων που θα κατασκευαστούν θα είναι παραδοσιακή και με αρχιτεκτονική υψηλού επιπέδου.
- θα διατηρηθούν μεγάλοι χώροι πρασίνου και η πυκνότητα δόμησης θα είναι μικρότερη από την εφαρμοζόμενη στις συνήθειες τουριστικές εγκαταστάσεις.
- Μέσω της οργανωμένης δόμησης και προστασίας θα αποφευχθεί η ανεξέλεγκτη δόμηση και υποβάθμιση που έχει παρατηρηθεί σε άλλες περιοχές.

Με βάση τα παραπάνω και έχοντας επί πλέον υπ' όψιν την ευρεία αποδοχή της οποίας έχει τύχει η ιδέα της ΠΟΤΑ ως μοχλού ανάπτυξης της Μεσοσηνίας από τους φορείς και τους κατοίκους του Νομού και τις αναμενόμενες σημαντικές άμεσες ωφέλειες των γειτονικών, προς τις περιοχές της ΠΟΤΑ, Δήμων (Γαργαλιάνων, Νέστορος, Πύλου, Πεταλιδίου κ.τ.λ.) από εισπραξη τελών παρεπιδημούντων και άλλων εισφορών, που θα τους δώσουν τη δυνατότητα εκτέλεσης έργων τουριστικής και γενικότερης υποδομής (Χ.Υ.Τ.Α-Διαχείριση αποβλήτων ελαιοτριβείων κ.λ.π.), κατατέθηκε στο Νομαρχιακό Συμβούλιο ο σχετικός φάκελος.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο έχοντας υπόψη τα παρακάτω:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 29 παρ. 3 του Ν. 2545/97 «Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές και άλλες διατάξεις».
2. Τα από 16/1/2001 Πρακτικό της κοινής σύσκεψης Ε.Ο.Τ. -Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., δια του οποίου γίνεται αποδεκτή η τυπική και ουσιαστική πληρότητα του φακέλου οριοθέτησης της ΠΟΤΑ Μεσοσηνίας και η συμβατότητα της επενδυτικής πρότασης με τις γενικές κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής.
3. Τα στοιχεία του φακέλου οριοθέτησης της ΠΟΤΑ που υποβλήθηκε από την ΤΕΜΕΣ Α. Ε., την περιεχόμενη σε αυτόν «πραγματογνωμοσύνη» του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου και την Εισηγήση του Κ. Νομάρχη Μεσοσηνίας σύμφωνα με τα οποία:
 - Η μορφή της ΠΟΤΑ Μεσοσηνίας επιβάλλεται να περιλαμβάνει απαραίτητως τόσο τα τμήματα Ρωμανού και Πύλου που προγραμματίζονται για άμεση ανάπτυξη όσο και το τμήμα Ριζόμυλου που προσφέρεται για σοβαρές εν συνέχεια επενδύσεις και θεωρείται απαραίτητο λόγω της ιδιαίτερης σημασίας του για την ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη του νομού, την αναβάθμιση του αναπτυξιακού ρόλου της Καλαμάτας και τη δημιουργία τουριστικού άξονα εκτεινόμενου έως και την Μάνη.
 - Από την κατασκευή και λειτουργία της ΠΟΤΑ αναμένονται σημαντικότερες θετικές επιπτώσεις στο ΑΕΠ του Νομού και την Απασχόληση. Επίσης θετικές επιπτώσεις στον τριτογενή αλλά και στον πρωτογενή και το δευτερογενή τομέα.
 - Το έργο τόσο κατά την φάση κατασκευής όσο και κατά τη φάση λειτουργίας, δεν θα έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, ενώ θα έχει ορισμένες σημαντικές θετικές

επιπτώσεις αφού η προστασία του περιβάλλοντος είναι ενσωματωμένη στο σχεδιασμό του.

- Οι γειτονικοί Δήμοι θα έχουν άμεσες οικονομικές και άλλες ωφέλειες που θα διευκολύνουν την από μέρους τους εκτέλεση έργων υποδομής και αναβάθμισης
4. Την ευρεία αποδοχή της οποίας τυγχάνει η ιδέα της Π.Ο.Τ.Α. από τους φορείς και τους κατοίκους του Νομού.

Αποφάσισε ότι το συγκεκριμένο έργο είναι ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία και την ανάπτυξη του Νομού Μεσσηνίας και θα υλοποιηθεί βάση των παρακάτω προϋποθέσεων: α) Το έργο θα εκτελεσθεί σύμφωνα με τα σχέδια του Φορέα Υλοποίησης (ΤΕΜΕΣ Α.Ε.), που περιέχονται στο Φάκελο Οριοθέτησης και αυτά που θα εγκριθούν από τον Ε.Ο.Τ. κατά τη νόμιμη διαδικασία. β) θα πραγματοποιηθεί επένδυση ύψους 55.000.000.000 δρχ. γ) θα τηρηθούν όλες οι διατάξεις του νόμου τόσο κατά την κατασκευή όσο και κατά τη λειτουργία της ΠΟΤΑ και θα διασφαλισθεί η προστασία του περιβάλλοντος με τη λήψη κατάλληλων μέτρων προστασίας και με βάση τους όρους που θα τεθούν κατά τον έλεγχο της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο έκρινε επίσης την αναγκαιότητα εντάξεως στην Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας την περιοχή Ριζομύλου λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που έχει αυτή για την ισορροπη τουριστική ανάπτυξη του νομού, την αναβάθμιση του αναπτυξιακού ρόλου της Καλαμάτας και τη δημιουργία τουριστικού άξονα εκτεινόμενου έως και τη Μάνη.

Το ύψος χρηματοδότησης των έργων που θα πραγματοποιηθούν ανέρχεται στο 40,5 δις, το 73% θα καλυφθεί από ιδιωτική συμμετοχή και το υπόλοιπο 27% αποτελεί Εθνική και Κοινοτική δαπάνη. Το σχέδιο προβλέπει τη δημιουργία ΠΟΤΑ δύο τμημάτων σε δύο διαφορετικές περιοχές.

A. Στο Τμήμα της περιοχής Πύλου (4298 στρ.) προγραμματίζεται:

- Ένα συνεδριακό κέντρο 1.000 θέσεων και ένα εμπορικό κέντρο εκτάσεως 1.500 ιη2
- Περιοχή αθλητισμού με αθλητικά κέντρα. Ιππικό όμιλο, γήπεδα γκολφ.
- Πολιτισμικό και λαογραφικό κέντρο
- Κτίριο διοίκησης

B. Στο Τμήμα της περιοχής Ρωμανού (1.297 στρ.) προγραμματίζεται:

- Ένα ξενοδοχείο κατηγορίας Πολυτελείας, δυναμικότητας 500 κλινών και ένα ξενοδοχείο κατηγορίας Α', 1.000 κλινών.
- Συγκρότημα θαλασσοθεραπείας, συνδεδεμένο με 100 δωμάτια ξενοδοχείου πολυτελείας.
- Ένα συνεδριακό κέντρο 500 θέσεων και ένα εμπορικό κέντρο έκτασης 1.500 m2
- Περιοχή αθλητισμού με αθλητικά κέντρα, ιππικό όμιλο και 1 γήπεδο γκολφ.
- Περιοχή χώρων αναψυχής με συγκροτήματα εστίασης και αναψυχής.
- Ένας σταθμός περιβαλλοντικής προστασίας και βιώσιμης ανάπτυξης.
- Κτίριο διοικητηρίου

Η επένδυση πρόκειται να προσελκύσει πλήθος νέων τουριστών και να αποτελέσει ισχυρό παράγοντα διαφήμισης των τουριστικών προϊόντων της Μεσσηνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Τ.Α ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Απ' ότι διαπιστώσαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, στον Νομό Μεσσηνίας γίνονται ολοένα και περισσότερα έργα, όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη του. Τα έργα στα οποία θα δοθεί κυρίως έμφαση είναι οι αναπλάσεις πλατεών, οι αναδείξεις - αποκαταστάσεις αρχαιολογικών χώρων και Βυζαντινών Μνημείων, και βέβαια κατασκευές ξενοδοχειακών καταλυμάτων αλλά και ανακαινίσεις των ήδη υπαρχόντων, με σκοπό την αναβάθμιση της περιοχής αλλά και την προσέλευση τουριστών όλες τις εποχές του χρόνου.

Τα περισσότερα έργα θα γίνουν εκτός της πόλης της Καλαμάτας και αυτό γιατί στα μέρη αυτά δεν έχει αναπτυχθεί ιδιαίτερα ο τουρισμός, παρόλο που διαθέτουν αρκετές φυσικές ομορφιές.

Εκτός όμως από τον πολιτιστικό (αναπλάσεις αρχαιολογικών χώρων και κατασκευή πολιτισμικού και λαογραφικού κέντρου) και τον Θρησκευτικό τουρισμό (αποκαταστάσεις Βυζαντινών μνημείων) βλέπουμε να ενισχύεται και ο αγροτουρισμός (περιοχές Αλαγονίας και Νέδας). Εδώ τα περισσότερα έργα αφορούν κατά κύριο λόγο την γεωργική ανάπτυξη και την διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς ενώ σε δεύτερο επίπεδο έρχεται η κατασκευή καταλυμάτων και εστιατορίων για την καλή διαμονή των τουριστών.

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι η κυριότερη μορφή τουρισμού που έχει αναπτυχθεί στην Μεσσηνία τα τελευταία χρόνια. Σε αυτήν την μορφή τουρισμού το μόνο έργο που θα λέγαμε ότι γίνεται για να τον ενισχύσει περισσότερο είναι οι κατασκευές ξενοδοχείων αλλά και διαφόρων καταλυμάτων για την φιλοξενία των τουριστών που τα τελευταία χρόνια αυξάνονται ολοένα και περισσότερο.

Η Καλαμάτα είναι μία πόλη που στηρίζει τον αθλητισμό και διοργανώνει την διεξαγωγή σημαντικών αθλητικών γεγονότων (αθλητικός τουρισμός) κάθε χρόνο. Τώρα όμως γίνονται προσπάθειες να επεκταθεί ο τουρισμός αυτός και εκτός πόλεως Καλαμάτας (Πύλος και Ρωμανού). Έτσι στα πλαίσια του Γ' Κ.Π.Σ θα κατασκευαστούν 2 περιοχές αθλητισμού με αθλητικά κέντρα, ιππικό όμιλο και γήπεδο γκολφ έκαστη.

Βλέπουμε ακόμη να γίνονται προσπάθειες για ενίσχυση του συνεδριακού / επαγγελματικού τουρισμού με την κατασκευή 2 συνεδριακών κέντρων 1500 θέσεων συνολικά και 2 εμπορικών κέντρων 1500 m² το καθένα. Αλλά και του θεραπευτικού τουρισμού με την κατασκευή ενός συγκροτήματος θαλασσοθεραπείας, συνδεδεμένο με 100 δωμάτια ξενοδοχείου πολυτελείας.

Η Μεσσηνία τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς και ίσως κάποια στιγμή να μπορέσει να γίνει ένα από τα πιο γνωστά τουριστικά θέρετρα της Ελλάδος.

Συμπερασματικά λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι σήμερα αποτελεί κοινή συνείδηση το γεγονός ότι η άσκηση πολιτικής για μια σωστή τουριστική ανάπτυξη, προϋποθέτει συντονισμένη δράση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτό οφείλεται στις ιδιαιτερότητες του τομέα αυτού, αφού ο τουρισμός είναι πολυδιάστατη ανθρώπινη δραστηριότητα με περιβαλλοντικές, οικονομικές, εμπορικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές προεκτάσεις.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση σαν πολιτικός και διοικητικός θεσμός μεγάλης σπουδαιότητας, είναι σε θέση να κινητοποιεί, να ενεργοποιεί και να επιφέρει τη λαϊκή συμμετοχή στο χωριό, στην πόλη, στην επαρχία.

Η επίτευξη των παραπάνω από την Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι πολύ πιο εύκολη σήμερα αφού η διασφάλιση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειάς της, δίνει σε αυτή σημαντικές δυνατότητες δράσης.

Άρα λοιπόν η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να ασκήσει το δικό της καθοριστικό ρόλο σε ζητήματα τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο μέσα από την ουσιαστική της συμμετοχή και την ανάληψη ευθύνης για την κατάρτιση και την υλοποίηση του σχεδιασμού και προγραμματισμού ανάπτυξης της πόλης και της υπαίθρου.

Επίσης η Τοπική Αυτοδιοίκηση οφείλει και πρέπει να έχει λόγο σε θέματα όπως είναι οι επιπτώσεις του τουρισμού στο περιβάλλον σε ανθρωπογενείς και φυσικούς πόρους. Με άλλα λόγια είναι δυνατόν η Τοπική Αυτοδιοίκηση να διαδραματίσει ένα ιδιαίτερο ρόλο στην διάσωση του περιβάλλοντος αν αξιοποιηθούν ορθολογικά οι δυνατότητες της, γεγονός που ειδικότερα στον τουρισμό σημαίνει ότι:

- Θα πρέπει ο δήμος και η κοινότητα να αποφασίζει το εάν και κατά πόσο ένα νέο ξενοδοχείο έχει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ανέγερσης, με βάση τη συνολική περιβαλλοντική εικόνα της περιοχής.
- Θα πρέπει να αναλάβει ο δήμος ή η κοινότητα την οργάνωση και λειτουργία ζωνών πράσινου και αναψυχής, στη βάση πάντοτε της ισόρροπης ανάπτυξης κάθε τμήματος της περιοχής με στόχο την ικανοποίηση των κατοίκων και των τουριστών.
- Η ΤΑ θα πρέπει να ενδιαφερθεί ιδιαίτερα για την ύπαρξη τουριστικής αναπτυξιακής υποδομής (αρδευτικά - αποχετευτικά έργα, δρόμοι, κέντρα άθλησης, συνεδριακοί χώροι κτλ).
- Θα πρέπει ο δήμος και η κοινότητα να χαράζει τη τουριστική πολιτική της με γνώμονα τα υπάρχοντα δεδομένα (διατήρηση παραδοσιακών οικισμών, διάσωση περιοχών με φυσικό κάλος), την διατήρηση της υγείας των κατοίκων και το κοινό καλό.
- Η ΤΑ θα πρέπει, να ανασυγκροτήσει πολεοδομικά και χωροταξικά τους οικισμούς διατηρώντας όμως την κουλτούρα της περιοχής και θα πρέπει να σχεδιάσει τον τρόπο οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής.

Για την εφαρμογή των παραπάνω η ΤΑ θα χρειαστεί τη συμπαράσταση και η βοήθεια της Κεντρικής Διοίκησης η οποία θα πρέπει να διευρύνει τις αρμοδιότητες της ΤΑ για να μην μείνει ένας απλός παρατηρητής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Χατζηνικολάου Ελισάβετ ,(1995), Η τουριστική προβολή σε επίπεδο Νομού.

Άλλες πηγές:

1. internet , [http: // www. Ypetho.gr](http://www.Ypetho.gr)
2. internet , [http: // www.eot .gr](http://www.eot.gr)
3. internet , [http: // www. mnec.gr/Ergorama](http://www.mnec.gr/Ergorama)
4. internet , [http: // www. Ypan.gr](http://www.Ypan.gr)
5. internet , [http: // www. Ypes.gr](http://www.Ypes.gr)

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- π.Χ (Προ Χριστού)
 μ.Χ (μετά Χριστού)
 Ε.Σ.Υ.Ε (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος)
 Ε.Ο.Τ (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού)
 Α.Μ.Ε.Α (Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες)
 Π.Δ (Προεδρικό Διάταγμα)
 ΔΙ.Τ.ΕΞ (Διεύθυνση Τουρισμού Εξωτερικού)
 Κ.Π.Σ (Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης)
 Π.Ε.Π (Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα)
 Ε.Π.ΑΝ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα)
 ΥΠ.ΑΝ (Υπουργείο Ανάπτυξης)
 Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε (Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας Δημοσίων Έργων)
 Α.Ε (Ανώνυμη Εταιρία)
 Ο.Τ.Α (Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης)
 Ε.Δ.ΕΛ. (Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου)
 Ν.Ε.Τ.Π (Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής)
 Ε.Τ.Π.Α (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης)
 Ε.Κ.Τ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)
 Ε.Γ.Τ.Π.Ε (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού Εγγυήσεων)
 ΥΠ.ΕΘ.Ο (Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας)
 Ν.Α (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση)
 Δ.Δ (Δημόσια Διοίκηση)
 ΒΙ.ΠΕ (Βιομηχανική Περιοχή)
 Π.Ο.Τ.Α (Πρόγραμμα Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης)
 Ε.Κ (Ευρωπαϊκή Κοινότητα)
 Ε.Τ.Επ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων)
 Χ.Μ.Π.Α (Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού Αλιείας)
 Δ.Ο.Σχ (Διυπουργική Ομάδα Σχεδιασμού)
 Σ.Π.Α (Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης)
 Ο.Σ.Ε (Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος)
 Ε.Κ.Α.Β (Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας)
 Ε.Ε (Ευρωπαϊκή Ένωση)
 Ε.Π (Επιτροπή Παρακολούθησης)
 Ο.Π.Σ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα)
 Μ.Ο.Δ (Μονάδα Οργάνωσης Διοίκησης)
 Μ.Μ.Ε (Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις)
 Τ.Ε.Δ.Κ (Τοπική Ένωση Δήμων Κοινοτήτων)
 Τ.Ε.Ε (Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας)
 Α.Ε.Π (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν)
 Σ.Α (Σύμβουλος Αξιολόγησης)
 Σ.Ε (Συντονιστική Επιτροπή)
 Τ.Σ (Ταμείο Συνοχής)

Δ.Ε.Τ.Α.Κ (Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας)
ΚΔΑΠ (Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών)
Ο.Π.Α.Α.Χ (Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου)